

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
GERARD HOGAN
της 17ης Δεκεμβρίου 2020¹

Υπόθεση C-130/19

**Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο
κατά**

Karel Pinxten

«Άρθρο 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ – Παράβαση υποχρεώσεων που απορρέουν εκ της θέσεως πρώην μέλους του Ελεγκτικού Συνεδρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Έκπτωση από το δικαίωμα προς σύνταξη ή από άλλα αντ' αυτού ωφελήματα»

I. Εισαγωγή

1. Ποιοι είναι οι νομικοί κανόνες και τα δεοντολογικά πρότυπα που διέπουν τη συμπεριφορά μέλους του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου (στο εξής: ΕΕΣ) και ποιες είναι οι συναφείς κυρώσεις σε περίπτωση παραβίασεως των προτύπων αυτών; Αυτά είναι τα θεμελιώδη ζητήματα που εγείρονται με την υπό κρίση προσφυγή, η οποία ασκήθηκε από το ΕΕΣ ενώπιον του παρόντος Δικαστηρίου.

2. Πράγματι, με την προσφυγή του, το ΕΕΣ ζητεί από το Δικαστήριο να αναγνωρίσει ότι ο K. Pinxten δεν εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις που απορρέουν εκ της θέσεώς του ως μέλους του ΕΕΣ. Το ΕΕΣ υποστηρίζει ότι ο K. Pinxten ενήργησε κατά παράβαση των υποχρεώσεων που υπέχει βάσει των άρθρων 285 και 286 ΣΛΕΕ. Ως εκ τούτου, ζητεί από το Δικαστήριο να επιβάλει προσήκουσα κύρωση, όπως προβλέπεται στο άρθρο 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ.

3. Η υπό κρίση υπόθεση αποτελεί την πρώτη η οποία αφορά (πρώην) μέλος του ΕΕΣ και η οποία άγεται ενώπιον του Δικαστηρίου βάσει του άρθρου 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ. Η εν λόγω διάταξη ορίζει ότι «[τ]α μέλη του Ελεγκτικού Συνεδρίου δύνανται να απαλλάσσονται των καθηκόντων τους ή να κηρύσσονται έκπτωτα του δικαιώματος προς σύνταξη ή άλλων αντ' αυτού ωφελημάτων μόνον αν το Δικαστήριο διαπιστώσει, κατόπιν αιτήσεως του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ότι έπαυσαν να ανταποκρίνονται προς τις απαιτούμενες προϋποθέσεις ή να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις που απορρέουν εκ της θέσεώς τους». Γενικότερα, επισημαίνεται ότι το Δικαστήριο μέχρι σήμερα δεν έχει εκδώσει παρά μία μόνον απόφαση βάσει παρεμφερούς διατάξεως της Συνθήκης η οποία εφαρμόζεται στους Επιτρόπους, ήτοι την απόφαση της 11ης Ιουλίου 2006, Επιτροπή κατά Cresson (C-432/04, EU:C:2006:455).

¹ Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

4. Επομένως, η υπό κρίση υπόθεση παρέχει στο Δικαστήριο μια νέα ευκαιρία, αφενός, να διευκρινίσει ορισμένες διαδικαστικές ιδιαιτερότητες που αφορούν αυτό το είδος διαδικασίας και, αφετέρου, να υποδείξει τα πρότυπα συμπεριφοράς στα οποία απαιτείται να ανταποκρίνονται τα πρόσωπα που κατέχουν υψηλά αξιώματα στα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε μια συγκυρία στην οποία η νομιμότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των θεσμικών της οργάνων και των προσώπων που υπηρετούν σε αυτά τελεί, αν μη τι άλλο, υπό αμφισβήτηση, η απόφαση του Δικαστηρίου επί του ζητήματος αυτού θα είναι, αναμφίβολα, ιδιαίτερος σημαντική.

II. Το νομικό πλαίσιο

A. Η Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

5. Το ΕΕΣ αποτελεί ένα από τα επτά θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ως εκ τούτου, τρία άρθρα της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφέρονται σε αυτό, ήτοι τα άρθρα 285, 286 και 287.

6. Αφενός, το άρθρο 285, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ ορίζει ότι τα μέλη του ΕΕΣ «ασκούν τα καθήκοντά τους με πλήρη ανεξαρτησία, προς το γενικό συμφέρον της Ένωσης». Αφετέρου, το άρθρο 286, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ ορίζει ότι, «[κ]ατά την εκπλήρωση των καθηκόντων τους, τα μέλη του Ελεγκτικού Συνεδρίου δεν ζητούν ούτε δέχονται υποδείξεις από καμία κυβέρνηση ή άλλον οργανισμό [και α]πέχουν από κάθε ενέργεια ασυμβίβαστη με τα καθήκοντά τους». Το άρθρο 286, παράγραφος 4, ΣΛΕΕ προσθέτει ότι «[τ]α μέλη του Ελεγκτικού Συνεδρίου δεν δύνανται, κατά τη διάρκεια της θητείας τους, να ασκούν οποιαδήποτε άλλη επαγγελματική δραστηριότητα, αμειβόμενη ή μη. Αναλαμβάνουν επισήμως την υποχρέωση, κατά την ανάληψη των καθηκόντων τους, να τηρούν κατά τη διάρκεια της θητείας τους και μετά τη λήξη αυτής τις υποχρεώσεις που απορρέουν εκ της θέσεώς τους, και ιδίως τις υποχρεώσεις εντιμότητας και διακριτικότητας ως προς την αποδοχή, μετά την αποχώρησή τους, ορισμένων θέσεων ή ορισμένων πλεονεκτημάτων.»

B. Ο κανονισμός 2290/77 περί καθορισμού του καθεστώτος χρηματικών απολαβών των μελών του Ελεγκτικού Συνεδρίου

7. Το άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΟΚ, Ευρατόμ, ΕΚΑΧ) 2290/77 του Συμβουλίου, της 18ης Οκτωβρίου 1977, περί του καθορισμού του καθεστώτος χρηματικών απολαβών των μελών του Ελεγκτικού Συνεδρίου², όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ, Ευρατόμ) 1293/2004 του Συμβουλίου, της 30ής Απριλίου 2004³, όριζε τα εξής:

«Τα μέλη του Ελεγκτικού Συνεδρίου που καλούνται κατά την άσκηση των καθηκόντων τους να μετακινηθούν εκτός του τόπου προσωρινής εγκαταστάσεως του Συνεδρίου δικαιούνται:

- α) επιστροφή των εξόδων ταξιδιού·
- β) επιστροφή των εξόδων ξενοδοχείου (δωματίου, υπηρεσιών και τελών, αποκλειομένων οποιωνδήποτε άλλων εξόδων)·

² ΕΕ 1977, L 268, σ. 1.

³ ΕΕ 2004, L 243, σ. 26.

γ) αποζημίωση διαβίωσης ίση, για κάθε πλήρη ημέρα απουσίας, με το 105 % της ημερήσιας αποζημίωσης διαβίωσης κατά τα οριζόμενα στον κανονισμό υπηρεσιακής καταστάσεως για τους υπαλλήλους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σε αποστολή.»

Γ. Ο κανονισμός 883/2013 σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης

8. Το άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 883/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Σεπτεμβρίου 2013, σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1073/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (Ευρατόμ) αριθ. 1074/1999 του Συμβουλίου⁴, ορίζει τα εξής:

«1. Στους τομείς που αναφέρονται στο άρθρο 1, η Υπηρεσία διενεργεί διοικητικές έρευνες εντός των θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών (“εσωτερικές έρευνες”).

Οι εν λόγω εσωτερικές έρευνες διενεργούνται σύμφωνα με τους όρους του παρόντος κανονισμού και των αποφάσεων που εκδίδονται από τα αντίστοιχα θεσμικά και λοιπά όργανα ή οργανισμούς.

2. Εφόσον τηρούνται οι διατάξεις της παραγράφου 1:

α) η Υπηρεσία δικαιούται άμεσης πρόσβασης, χωρίς προειδοποίηση, σε κάθε σχετική πληροφορία, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών σε βάσεις δεδομένων, που κατέχουν τα θεσμικά και λοιπά όργανα και οργανισμοί, καθώς και στις εγκαταστάσεις αυτών. Η Υπηρεσία έχει το δικαίωμα να ελέγχει τα λογιστικά των θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών. Η Υπηρεσία μπορεί να λαμβάνει αντίγραφα και αποσπάσματα κάθε εγγράφου ή του περιεχομένου κάθε μέσου αποθήκευσης πληροφοριών που κατέχουν τα θεσμικά και λοιπά όργανα και οργανισμοί και, εάν χρειάζεται, να αναλαμβάνει τη διαφύλαξη αυτών των εγγράφων ή πληροφοριών, προκειμένου να αποφευχθεί κάθε κίνδυνος εξαφάνισής τους·

[...]».

Δ. Κατευθυντήριες οδηγίες δεοντολογίας για το ΕΕΣ

9. Με την απόφαση 66-2011 του Ελεγκτικού Συνεδρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον καθορισμό των κατευθυντηρίων οδηγιών δεοντολογίας για το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο της 26ης Οκτωβρίου 2011, το ΕΕΣ αποφάσισε ότι οι περιεχόμενες στην απόφαση κατευθυντήριες οδηγίες δεοντολογίας είχαν εφαρμογή στο ΕΕΣ.

10. Οι εν λόγω κατευθυντήριες οδηγίες δεοντολογίας ορίζουν, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«[...]

⁴ ΕΕ 2013, L 248, σ. 1.

2.2. Διαχειριζόμαστε τους πόρους του Συνεδρίου με νόμιμο, κανονικό και χρηστό από δημοσιονομική άποψη τρόπο. Το Συνέδριο πρέπει να λειτουργεί ως πρότυπο δημοσιονομικής διαχείρισης: η διαχείριση των πόρων του πρέπει να ασκείται σε πλήρη συμμόρφωση με τον δημοσιονομικό κανονισμό και με κάθε άλλο εφαρμοστέο κανόνα· οι στόχοι του πρέπει να επιτυγχάνονται με οικονομικό, αποδοτικό και αποτελεσματικό τρόπο.

[...]

3.2. Εκτελούμε τα καθήκοντά μας χωρίς να υφιστάμεθα καμία πολιτική, εθνική ή άλλη εξωτερική επιρροή.

3.3. Αποφεύγουμε κάθε σύγκρουση συμφερόντων, είτε πραγματική είτε φαινομενική. Τέτοιου είδους περίπτωση θα μπορούσε να προκύψει, παραδείγματος χάριν, λόγω της ιδιότητας μέλους πολιτικών οργανώσεων, λόγω πολιτικού λειτουργήματος ή αξιώματος, λόγω της ιδιότητας μέλους διοικητικών συμβουλίων και λόγω της ύπαρξης οικονομικού συμφέροντος σε ελεγχόμενες μονάδες. Είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί όσον αφορά τέτοιου είδους θέματα και το πώς θα μπορούσαν να εκληφθούν από τρίτους.

[...]»

III. Το ιστορικό της διαφοράς

11. Ο Κ. Rinxten ήταν μέλος του ΕΕΣ από την 1η Μαρτίου 2006 έως τις 30 Απριλίου 2018, ημερομηνία κατά την οποία έληξε η θητεία του. Είχε τοποθετηθεί στο τμήμα III του εν λόγω θεσμικού οργάνου, το οποίο είναι επιφορτισμένο με τον έλεγχο των δαπανών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τις εξωτερικές σχέσεις, τη διεύρυνση και την ανθρωπιστική βοήθεια. Από τις 4 Απριλίου 2011 έως τις 30 Απριλίου 2018, ο Κ. Rinxten άσκησε τα καθήκοντα του προέδρου του τμήματος III.

12. Στη διάθεση του Κ. Rinxten είχαν τεθεί, κατά τη διάρκεια της θητείας του, υπηρεσιακό αυτοκίνητο και κάρτα καυσίμων μέσω της οποίας μπορούσε να πραγματοποιείται η χρέωση στο ΕΕΣ των καυσίμων που χρησιμοποιούνταν για το υπηρεσιακό του αυτοκίνητο. Του είχαν διατεθεί επίσης δύο πρόσθετες κάρτες καυσίμων, οι οποίες του παρείχαν τη δυνατότητα να προμηθεύεται καύσιμα απαλλαγμένα από τον φόρο προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) και τους ειδικούς φόρους καταναλώσεως.

13. Από το 2006 έως το 2014, το ΕΕΣ έθεσε στη διάθεση του Κ. Rinxten οδηγό. Από τον Απρίλιο του 2014, ο Κ. Rinxten μπορούσε να ζητεί να κάνει χρήση των υπηρεσιών οδηγού από τους εγγεγραμμένους στον «κατάλογο των οδηγών» που τελούσε υπό την ευθύνη του διευθυντή οικονομικών του ΕΕΣ. Μέχρι τις 6 Οκτωβρίου 2016, ο Κ. Rinxten ήταν υπεύθυνος για την υπογραφή εντολών αποστολής όσον αφορά τον οδηγό που ήταν υπεύθυνος για τη μεταφορά του, ώστε να διασφαλίζεται η επιστροφή στον οδηγό των δαπανών στις οποίες είχε υποβληθεί στο πλαίσιο της αποστολής καθώς και η καταβολή σε αυτόν ημερησίων αποζημιώσεων. Εν συνεχεία, η εξουσία αυτή ασκείτο από τον Γενικό Γραμματέα του ΕΕΣ.

14. Κατά τη διάρκεια της θητείας του, επιστράφηκαν στον Κ. Rinxten δαπάνες υποδοχής και παραστάσεως, διάφορες δαπάνες στις οποίες είχε υποβληθεί κατά τη διάρκεια αποστολών εγκεκριμένων, κατόπιν αιτήσεώς του, από τον Πρόεδρο του ΕΕΣ και του καταβλήθηκαν ημερήσιες αποζημιώσεις για τις εν λόγω αποστολές.

IV. Έρευνες και διαδικασίες

A. Προκαταρκτικά μέτρα που έλαβε το ΕΕΣ

15. Το 2016, το ΕΕΣ έλαβε πληροφορίες σχετικά με διάφορες σοβαρές παρατυπίες που φέρονταν ότι είχαν λάβει χώρα στο πλαίσιο διαφόρων αποστολών του Κ. Ρίνχτεν.

16. Στις 18 Ιουλίου 2016, ο Γενικός Γραμματέας του ΕΕΣ ενημέρωσε προφορικά τον Κ. Ρίνχτεν για την κατηγορία που είχε διατυπωθεί εναντίον του. Οι υπηρεσίες του ΕΕΣ εξέτασαν επίσης τις αποστολές του Κ. Ρίνχτεν και των οδηγών του προκειμένου να εντοπιστούν ενδεχόμενες παρατυπίες. Μετά από ανταλλαγή διαφόρων επιστολών μεταξύ των υπηρεσιών αυτών και του Κ. Ρίνχτεν, ο τελευταίος, με έγγραφο της 30ής Σεπτεμβρίου 2016, αμφισβήτησε κάθε υποχρέωση επιστροφής των δαπανών που αφορούσαν τις αποστολές του ιδίου ή των οδηγών του. Στη συνέχεια, ακολούθησε περαιτέρω ανταλλαγή επιστολών μεταξύ της διοικήσεως του ΕΕΣ και του Κ. Ρίνχτεν.

17. Επιπλέον, στις 26 Ιουλίου 2016, το ΕΕΣ πληροφορήθηκε ότι, κατόπιν περιστατικού που έλαβε χώρα το 2011 και στο οποίο εμπλέκονταν το υπηρεσιακό αυτοκίνητο και το ιδιωτικό όχημά του, ο Κ. Ρίνχτεν ενδεχομένως είχε διαπράξει ασφαλιστική απάτη.

18. Την 1η Σεπτεμβρίου 2016, ο Πρόεδρος του ΕΕΣ εξέθεσε τους εν λόγω ισχυρισμούς στον Κ. Ρίνχτεν προφορικά. Σε έγγραφο της ίδιας ημέρας, ο Κ. Ρίνχτεν υποστήριξε ότι το επίμαχο ατύχημα προκλήθηκε από σύγκρουση του υπηρεσιακού αυτοκινήτου του, το οποίο οδηγούσε ο οδηγός του, με το ιδιωτικό αυτοκίνητό του, το οποίο οδηγούσε ο υιός του.

B. Η έρευνα που διεξήγαγε η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης

19. Στις 14 Οκτωβρίου 2016, ο Γενικός Γραμματέας του ΕΕΣ, κατόπιν εντολής του Προέδρου του εν λόγω θεσμικού οργάνου, διαβίβασε στην OLAF φάκελο σχετικό με τις δραστηριότητες του Κ. Ρίνχτεν, οι οποίες είχαν προκαλέσει πιθανές αδικαιολόγητες δαπάνες εις βάρος του προϋπολογισμού της Ένωσης.

20. Μετά από μια αρχική συνάντηση η οποία διεξήχθη στις 31 Ιανουαρίου 2017, ο Γενικός Διευθυντής της OLAF, στις 31 Μαρτίου 2017, γνωστοποίησε επισήμως στον Πρόεδρο του ΕΕΣ την έναρξη έρευνας για πιθανές παρατυπίες εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης στις οποίες εμπλεκόταν ο Κ. Ρίνχτεν, όσον αφορά, αφενός, την πραγματοποιηθείσα από αυτόν χρήση πόρων του ΕΕΣ και, αφετέρου, τις αποστολές που πραγματοποίησε ή ενέκρινε, κατά παράβαση των εφαρμοστέων κανόνων.

21. Στις 22 Σεπτεμβρίου 2017, ο Κ. Ρίνχτεν ενημερώθηκε από την OLAF για την έναρξη της εν λόγω έρευνας καθώς και για το γεγονός ότι είχε την ιδιότητα του «ενδιαφερομένου» στο πλαίσιο της έρευνας αυτής.

22. Στις 20 Νοεμβρίου 2017, η OLAF διενέργησε επιτόπιο έλεγχο στο γραφείο του Κ. Ρίνχτεν και συνέλεξε διάφορα έγγραφα. Κατόπιν προκαταρκτικής αναλύσεως των στοιχείων αυτών, στις 15 Δεκεμβρίου 2017 η OLAF ενημέρωσε τον Κ. Ρίνχτεν ότι το πεδίο της έρευνας είχε διευρυνθεί ώστε να καταλαμβάνει, μεταξύ άλλων, πιθανές καταχρήσεις δικαιωμάτων και προνομίων συνδεδεμένων με τη θέση του ως μέλους του ΕΕΣ, πιθανές συγκρούσεις συμφερόντων ή άλλες

παραβάσεις κατά τα άρθρα 285 και 286 ΣΛΕΕ, καθώς και παραβάσεις του κώδικα συμπεριφοράς του ΕΕΣ όσον αφορά τα μέλη του Συνεδρίου (στο εξής: κώδικας συμπεριφοράς των μελών του ΕΕΣ).

23. Ο Κ. Ρίνχτεν έτυχε προφορικής ακροάσεως από τους ερευνητές της OLAF στις 22 Δεκεμβρίου 2017. Στις 15 Μαΐου 2018, ο Κ. Ρίνχτεν υπέβαλε στην OLAF γραπτές παρατηρήσεις κατόπιν της διαβιβάσεως από την εν λόγω υπηρεσία, στις 6 Απριλίου 2018, συνόψεως των διαπιστωθέντων κατά το πέρασ της έρευνας πραγματικών περιστατικών.

24. Στις 2 Ιουλίου 2018, το ΕΕΣ έλαβε την τελική έκθεση της OLAF μετά την ολοκλήρωση της έρευνάς της. Η έκθεση αυτή κατέληγε στο συμπέρασμα ότι ο Κ. Ρίνχτεν είχε διαπράξει κατάχρηση των πόρων του ΕΕΣ στο πλαίσιο δραστηριοτήτων ξένων προς τα καθήκοντά του, κατάχρηση των καρτών καυσίμων, καθώς και κατάχρηση της συμβάσεως ασφαλίσεως του υπηρεσιακού αυτοκινήτου του. Επιπλέον, η έκθεση αυτή κατέληγε στο συμπέρασμα ότι ο Κ. Ρίνχτεν είχε απουσιάσει αδικαιολόγητα, ότι είχε παραλείψει να δηλώσει ορισμένες εξωτερικές δραστηριότητες, ότι είχε διαβιβάσει παρατύπως εμπιστευτικές πληροφορίες, καθώς και ότι είχε διαπιστωθεί η ύπαρξη καταστάσεως συγκρούσεως συμφερόντων.

25. Η εν λόγω έκθεση επισημαίνει, μεταξύ άλλων, ότι 332 αποστολές που είχαν εγκριθεί ή επιβεβαιωθεί από τον Κ. Ρίνχτεν δεν συνδέονταν με την άσκηση των καθηκόντων του καθώς και ότι είχε χρησιμοποιήσει πόρους του ΕΕΣ για να καλύψει έξοδα παραστάσεως τα οποία αφορούσαν ιδιωτικές εκδηλώσεις που ήταν άσχετες με τα συμφέροντα του θεσμικού οργάνου.

26. Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που διαπιστώθηκαν με την εν λόγω έκθεση, η OLAF συνέστησε στο ΕΕΣ να κινήσει πειθαρχική διαδικασία κατά του Κ. Ρίνχτεν. Επιπλέον, συνέστησε στο ΕΕΣ να λάβει τα κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίσει την ανάκτηση του ποσού των 472 869,09 ευρώ, το οποίο αντιστοιχεί στις δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκε αχρεωστήτως το ΕΕΣ, και να εξετάσει το ενδεχόμενο ανακτήσεως ποσού 97 954,52 ευρώ, το οποίο αντιστοιχεί στους μισθούς που καταβλήθηκαν κατά τις περιόδους αδικαιολόγητης απουσίας του Κ. Ρίνχτεν.

27. Επιπλέον, εκτιμώντας ότι ορισμένα από τα πραγματικά περιστατικά που αποκαλύφθηκαν κατά την έρευνα μπορούσαν να συνιστούν ποινικά αδικήματα, η OLAF διαβίβασε τις πληροφορίες και τις συστάσεις της στις λουξεμβουργιανές δικαστικές αρχές.

Γ. Η ποινική διαδικασία στο Λουξεμβούργο

28. Λαμβανομένων υπόψη των πληροφοριών που διαβίβασε η OLAF, ο εισαγγελέας του Tribunal d'arrondissement de Luxembourg (πλημμελειοδικείου Λουξεμβούργου, Λουξεμβούργο) ζήτησε από το ΕΕΣ, με έγγραφο της 1ης Οκτωβρίου 2018, την άρση της ασυλίας του Κ. Ρίνχτεν. Στις 15 Νοεμβρίου 2018, το θεσμικό αυτό όργανο έκανε δεκτό το εν λόγω αίτημα.

Δ. Η διαδικασία εντός του ΕΕΣ

29. Στις 12 Ιουλίου 2018, το ΕΕΣ ανέθεσε στον Πρόεδρό του το έργο της συντάξεως προκαταρκτικής εκθέσεως σχετικά με τις καταγγελίες για τις παραβάσεις που προσάπτονταν στον Κ. Ρίνχτεν με την έκθεση της OLAF.

30. Στις 5 Οκτωβρίου 2018, ο Πρόεδρος του ΕΕΣ διαβίβασε στα μέλη του εν λόγω θεσμικού οργάνου προκαταρκτική έκθεση. Στην έκθεση αυτή διατυπώθηκε η σύσταση ότι το ΕΕΣ έπρεπε να ζητήσει από το Δικαστήριο «να εξετάσει τα πραγματικά περιστατικά, όπως αυτά διαπιστώθηκαν, και να αποφανθεί περί του αν ο Κ. Ρίνχτεν έχει παραβεί τις υποχρεώσεις που απορρέουν εκ της θέσεώς του». Η έκθεση αυτή και η έκθεση της OLAF κοινοποιήθηκαν στον Κ. Ρίνχτεν αυθημερόν.

31. Στις 19 Νοεμβρίου 2018, ο Κ. Ρίνχτεν απέστειλε στο ΕΕΣ γραπτές παρατηρήσεις. Στις 26 Νοεμβρίου 2018, έτυχε ακροάσεως από τα μέλη του εν λόγω θεσμικού οργάνου σε συνεδρίαση που πραγματοποιήθηκε κεκλεισμένων των θυρών.

32. Στις 29 Νοεμβρίου 2018, σε συνεδρίαση που πραγματοποιήθηκε κεκλεισμένων των θυρών, το ΕΕΣ αποφάσισε, υπό το πρίσμα της εκθέσεως της OLAF, της προκαταρκτικής εκθέσεως του Προέδρου του, της αποφάσεως περί άρσεως της ασυλίας του Κ. Ρίνχτεν καθώς και των γραπτών και προφορικών παρατηρήσεων αυτού, να προσφύγει ενώπιον του Δικαστηρίου όσον αφορά το ζήτημα του Κ. Ρίνχτεν, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ.

Ε. Η διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου

33. Στις 24 Ιουνίου 2019, ο Κ. Ρίνχτεν άσκησε προσφυγή ακυρώσεως ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου κατά της αποφάσεως του Γενικού Γραμματέα του ΕΕΣ, της 11ης Απριλίου 2019, περί χαρακτηρισμού ποσού ύψους 153 407,58 ευρώ ως αχρεώστητης καταβολής και περί ανακτήσεως του εν λόγω ποσού⁵.

34. Η διαδικασία αυτή εμφανίζει κοινά χαρακτηριστικά με την υπό κρίση προσφυγή, στο μέτρο που το επίδικο ποσό αφορά τα πραγματικά περιστατικά τα οποία μνημονεύονται στο πλαίσιο της πρώτης αιτιάσεως που προβάλλεται εν προκειμένω. Η ως άνω διαδικασία ανεστάλη από το Γενικό Δικαστήριο εν αναμονή της αποφάσεως του Δικαστηρίου στην υπό κρίση υπόθεση.

Υ. Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου και τα αιτήματα των διαδίκων

35. Το δικόγραφο της προσφυγής του ΕΕΣ κατατέθηκε στις 15 Φεβρουαρίου 2019. Η εν λόγω προσφυγή και το υπόμνημα αντικρούσεως συμπληρώθηκαν με υπομνήματα απαντήσεως και ανταπαντήσεως. Αμφότεροι οι διάδικοι αγόρευαν ενώπιον του Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 29ης Σεπτεμβρίου 2020.

36. Το ΕΕΣ ζητεί από το Δικαστήριο:

- να απορρίψει το αίτημα του Κ. Ρίνχτεν περί αναστολής της διαδικασίας από το Δικαστήριο μέχρι την περάτωση της ποινικής διαδικασίας στο Λουξεμβούργο·
- να διαπιστώσει ότι ο Κ. Ρίνχτεν έπαυσε να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη θέση του βάσει των άρθρων 285 και 286 ΣΛΕΕ και των κανόνων που θεσπίστηκαν κατ' εφαρμογήν τους·

⁵ Υπόθεση T-386/19.

- να επιβάλει, συνακόλουθα, την κύρωση που προβλέπεται στο άρθρο 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ, του ΕΕΣ επαφιομένου στην κρίση του Δικαστηρίου όσον αφορά τον προσδιορισμό της εκτάσεώς της·
- να κρίνει απαράδεκτο το αίτημα αποζημιώσεως του Κ. Ρινχτεν·
- να καταδικάσει τον Κ. Ρινχτεν στα δικαστικά έξοδα.

37. Ο Κ. Ρινχτεν ζητεί από το Δικαστήριο:

- να αναστείλει τη διαδικασία μέχρι την περάτωση της ποινικής διαδικασίας·
- να υποχρεώσει το ΕΕΣ να προσκομίσει την έκθεση επί του εσωτερικού ελέγχου, για την περίοδο 2012-2018, των εξόδων αποστολής των μελών του ΕΕΣ και της χρήσεως των υπηρεσιακών οχημάτων από όλα τα ως άνω μέλη και να διευκρινίσει τα μέτρα που ελήφθησαν κατόπιν της εκθέσεως αυτής καθώς και να προσκομίσει κάθε έγγραφο σχετικό με την πίεση που ασκήθηκε στον εσωτερικό ελεγκτή·
- να απορρίψει την προσφυγή του ΕΕΣ·
- να υποχρεώσει το ΕΕΣ να του καταβάλει το ποσό των 50 000 ευρώ προς ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που υπέστη·
- να καταδικάσει το ΕΕΣ στο σύνολο των δικαστικών εξόδων.

VI. Οι παρατηρήσεις των διαδίκων

38. Κατ' αρχάς, θα πρέπει να επισημανθεί ότι οι διάδικοι υπέβαλαν εκτενείς γραπτές παρατηρήσεις και ανέπτυξαν τα επιχειρήματά τους, σε μεγάλο βαθμό, παραπέμποντας σε περισσότερες από 25 000 σελίδες παραρτημάτων. Θα ήταν μάλλον μάταιο να επιχειρηθεί η συνοπτική παράθεση του συνόλου των επιχειρημάτων τους. Για τον λόγο αυτό, κρίνω σκόπιμο να περιορίσω τις παρούσες προτάσεις μου στην απαρίθμηση των αιτιάσεων που προέβαλε το ΕΕΣ προς στήριξη της προσφυγής του και των διαδικαστικού χαρακτήρα επιχειρημάτων που προέβαλε ο Κ. Ρινχτεν. Κατά τα λοιπά, στο στάδιο αυτό, αρκεί να επισημανθεί ότι ο Κ. Ρινχτεν υποστηρίζει ότι οι αιτιάσεις είναι στο σύνολό τους αβάσιμες και ότι μεγάλο μέρος των πραγματικών περιστατικών δεν αποδεικνύεται.

A. Οι αιτιάσεις προς στήριξη της προσφυγής του ΕΕΣ

39. Προς στήριξη της προσφυγής του, το ΕΕΣ προβάλλει πέντε αιτιάσεις.

Πρώτη αιτίαση, η οποία αφορά καταχρηστική χρήση πόρων του ΕΕΣ για τη χρηματοδότηση δραστηριοτήτων που δεν συνδέονται ή δεν συνάδουν με τα καθήκοντα του μέλους του ΕΕΣ

40. Με την πρώτη αιτιάσή του, το ΕΕΣ προβάλλει ότι ο Κ. Ρινχτεν χρησιμοποίησε πόρους του ΕΕΣ για τη χρηματοδότηση δραστηριοτήτων που δεν συνδέονται ή δεν συνάδουν με τα καθήκοντά του ως μέλους, όπως είναι οι ψυχαγωγικές δραστηριότητες –ήτοι ταξίδι στο ορεινό θέρετρο Crans Montana (Ελβετία) από τις 21 έως τις 26 Αυγούστου 2013 προκειμένου να

συμμετάσχει στη θερινή σύνοδο του Crans Montana Forum–, δραστηριότητες αναψυχής –όπως συμμετοχή σε διάφορες κυνηγετικές εξορμήσεις, εκ των οποίων τρεις κυνηγετικές δραστηριότητες στο Chambord (Γαλλία)–, τουριστικές επισκέψεις (μεταξύ άλλων διαμονή στην Κούβα από τις 30 Μαρτίου έως τις 14 Απριλίου 2015) και παραστάσεις σε δεξιώσεις ή γαμήλιες τελετές φιλικών προσώπων.

41. Προβάλλεται επίσης ότι ο Κ. Rinxten ζήτησε επιστροφές και καταβολές ποσών για δραστηριότητες οι οποίες αφορούσαν προσωπικά του ενδιαφέροντα, ιδίως σε σχέση με την αγορά ενός αμπελώνα. Το ΕΕΣ υποστηρίζει ότι το εν λόγω πρόσωπο πραγματοποίησε επίσης αποστολές για δραστηριότητες ασυμβίβαστες με τα καθήκοντά του, όπως πολιτικές δραστηριότητες στο πλαίσιο της συμμετοχής του στο κόμμα Open VLD. Τέλος, προβάλλεται ότι ο Κ. Rinxten, αφενός, εισήγαγε τον χαρακτηρισμό «αποστολές άνευ αποζημίωσης» για δραστηριότητες άσχετες προς τα καθήκοντά του –ώστε να διασφαλίσει ότι δεν θα του χρεώνονταν τα χιλιόμετρα που διανύθηκαν με το υπηρεσιακό αυτοκίνητο το οποίο εχρησιμοποιείτο στις αποστολές του– και, αφετέρου, χρησιμοποίησε το υπηρεσιακό αυτοκίνητό του και έκανε χρήση των υπηρεσιών οδηγών του ΕΕΣ για δραστηριότητες ξένες ή μη συνάδουσες προς τα καθήκοντά του, συμπεριλαμβανομένων και περιπτώσεων στις οποίες δεν βρισκόταν ο ίδιος σε αποστολή.

42. Προβάλλεται ότι, ενεργώντας κατά τον τρόπο αυτό, ο Κ. Rinxten παρέβη τις υποχρεώσεις ανιδιοτέλειας, ανεξαρτησίας, αμεροληψίας, αφοσιώσεως, εντιμότητας, υπευθυνότητας, υποδειγματικής συμπεριφοράς και διαφάνειας που υπείχε. Το ΕΕΣ προβάλλει ότι η εν λόγω συμπεριφορά συνιστά παράβαση του άρθρου 285 και του άρθρου 286 ΣΛΕΕ, καθώς και διαφόρων άλλων κανόνων του παράγωγου δικαίου⁶.

Δεύτερη αιτίαση, η οποία αφορά καταχρηστική και παράνομη χρήση των φορολογικών προνομίων

43. Στο πλαίσιο της δεύτερης αιτιάσεως, το ΕΕΣ προβάλλει ότι ο Κ. Rinxten προέβη σε καταχρηστική και παράνομη χρήση φορολογικών προνομίων. Με την εν λόγω δεύτερη αιτίαση, το ΕΕΣ υποστηρίζει ότι ο Κ. Rinxten, προβαίνοντας σε καταχρηστική και παράνομη χρήση των καρτών καυσίμων που είχαν τεθεί στη διάθεσή του, παρέβη τις υποχρεώσεις εντιμότητας, υποδειγματικής συμπεριφοράς και ανιδιοτέλειας που υπείχε. Προβάλλεται επίσης ότι τούτο συνιστά παράβαση των άρθρων 285 και 286 ΣΛΕΕ καθώς και σειράς κανόνων του παράγωγου δικαίου⁷.

⁶ Άρθρα 2 και 7 του κανονισμού 2290/77· άρθρα 33 και 74 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουλίου 2018, σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης, την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1296/2013, (ΕΕ) αριθ. 1301/2013, (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) αριθ. 1304/2013, (ΕΕ) αριθ. 1309/2013, (ΕΕ) αριθ. 1316/2013, (ΕΕ) αριθ. 223/2014, (ΕΕ) αριθ. 283/2014 και της απόφασης αριθ. 541/2014/ΕΕ και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012 (ΕΕ 2018, L 193, σ. 1)· άρθρο 5 της αποφάσεως 38/2016 του ΕΕΣ σχετικά με τους λεπτομερείς κανόνες εφαρμογής του εσωτερικού κανονισμού του Ελεγκτικού Συνεδρίου· άρθρα 1, 2, 4 και 7 του κώδικα συμπεριφοράς των μελών του ΕΕΣ· σημεία 1.2, 2.2., 3.2, 3.3 και 3.7 των κατευθυντηρίων οδηγιών δεοντολογίας για το ΕΕΣ· άρθρα 20, 21 και 25 του κώδικα δεοντολογίας του INTOSAI· άρθρο 2 της αποφάσεως 7-2004 του ΕΕΣ για τα έξοδα παραστάσεως και φιλοξενίας των μελών του· άρθρα 4 έως 6 της αποφάσεως 33-2004 του ΕΕΣ για τη διαχείριση και τη χρήση του στόλου αυτοκινήτων του ΕΕΣ.

⁷ Άρθρο 33 του κανονισμού 2018/1046· άρθρο 5 των λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του εσωτερικού κανονισμού του Ελεγκτικού Συνεδρίου· άρθρο 7 του κώδικα συμπεριφοράς των μελών του ΕΕΣ· σημεία 1.2 και 2.2. των κατευθυντηρίων οδηγιών δεοντολογίας για το ΕΕΣ· άρθρο 5 της αποφάσεως 7-2004.

Τρίτη αιτίαση, η οποία αφορά ψευδείς δηλώσεις σε σχέση με ασφαλιστική ζημία

44. Με την τρίτη αιτίαση, προβάλλεται ότι ο Κ. Ρίνχτεν προέβη σε ψευδείς δηλώσεις ασφαλιστικών αξιώσεων στο πλαίσιο προβαλλόμενων ατυχημάτων τα οποία αφορούσαν το υπηρεσιακό όχημα που είχε τεθεί στη διάθεσή του και ως προς τα οποία υποστηρίζεται ότι του καταβλήθηκαν αχρεωστήτως δύο αποζημιώσεις. Η πρώτη αφορούσε δηλωθέν ατύχημα μεταξύ του ιδιωτικού αυτοκινήτου του, το οποίο οδηγούσε ο υιός του, και του υπηρεσιακού αυτοκινήτου, το οποίο οδηγούσε ο οδηγός του. Η δεύτερη αφορούσε περιστατικό στο οποίο ο οδηγός του παρέσυρε με το αυτοκίνητο αποσκευή η οποία περιείχε φιάλη οίνου και διάφορα είδη ενδύσεως. Ωστόσο, από την κατάθεση του οδηγού η οποία δόθηκε κατά τη διάρκεια της έρευνας προκύπτει ότι ο οδηγός δεν ενεπλάκη στο πρώτο ατύχημα και ότι το δεύτερο περιστατικό δεν επέφερε τις συνέπειες που είχαν δηλωθεί στην ασφαλιστική εταιρία.

45. Αν ο συγκεκριμένος ισχυρισμός αληθεύει, τότε δύσκολα θα μπορούσε να αμφισβητηθεί ότι ο Κ. Ρίνχτεν παρέβη τις υποχρεώσεις εντιμότητας, υποδειγματικής συμπεριφοράς και ανιδιοτέλειας που υπείχε, κατά παράβαση των άρθρων 285 και 286 ΣΛΕΕ και σειράς κανόνων του παράγωγου δικαίου⁸.

Τέταρτη αιτίαση, η οποία αφορά τη μη δηλωθείσα και παράνομη θέση του ως διευθυντή εμπορικής εταιρίας και την άσκηση έντονης πολιτικής δραστηριότητας

46. Με την τέταρτη αιτίαση, το ΕΕΣ προσάπτει στον Κ. Ρίνχτεν ότι άσκησε καθήκοντα διευθυντή εμπορικής εταιρίας καθώς και ενεργή πολιτική δραστηριότητα στο πλαίσιο πολιτικού κόμματος ενόσω υπηρετούσε στο ΕΕΣ. Προβάλλεται για ακόμη μία φορά ότι ο Κ. Ρίνχτεν παρέβη με τον τρόπο αυτό τις υποχρεώσεις ανιδιοτέλειας, ανεξαρτησίας, αμεροληψίας, αφοσιώσεως, εντιμότητας, υπευθυνότητας, υποδειγματικής συμπεριφοράς και διαφάνειας που υπείχε. Υπό τις συνθήκες αυτές, παρέβη τα άρθρα 285 και 286 ΣΛΕΕ καθώς και σειρά κανόνων του παράγωγου δικαίου⁹.

Πέμπτη αιτίαση, η οποία αφορά την κατάσταση συγκρούσεως συμφερόντων που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο προσφοράς μισθώσεως ιδιωτικού διαμερίσματος στην επικεφαλής ελεγχόμενου φορέα

47. Με την πέμπτη αιτίαση, το ΕΕΣ προβάλλει ότι ο Κ. Ρίνχτεν δημιούργησε κατάσταση συγκρούσεως συμφερόντων προσφέροντας υπηρεσία στην επικεφαλής ελεγχόμενου φορέα. Ειδικότερα, του προσάπτεται ότι προσέφερε ιδιωτικό διαμέρισμα προς μίσθωση στην Ύπατη Εκπρόσωπο της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, ενώ ο εν λόγω φορέας υπαγόταν στην αρμοδιότητα του τμήματος ΙΙΙ του οποίου αυτός ήταν πρόεδρος. Τούτο θα μπορούσε να έχει επηρεάσει την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του ή, τουλάχιστον, θα μπορούσε να έχει δημιουργήσει μια τέτοια εντύπωση.

⁸ Άρθρο 3 του εσωτερικού κανονισμού του Ελεγκτικού Συνεδρίου (ΕΕ 2010, L 103, σ. 1)· άρθρο 7 του κώδικα συμπεριφοράς των μελών του ΕΕΣ· σημεία 1.2. και 2.2 των κατευθυντηρίων οδηγιών δεοντολογίας για το ΕΕΣ.

⁹ Άρθρο 3 του εσωτερικού κανονισμού του Ελεγκτικού Συνεδρίου· άρθρα 5 και 6 των λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του εσωτερικού κανονισμού του Ελεγκτικού Συνεδρίου· άρθρα 1 έως 4 και 7 του κώδικα συμπεριφοράς των μελών του ΕΕΣ· σημεία 1.2, 2.2, 3.3 και 3.7 των κατευθυντηρίων οδηγιών δεοντολογίας για το ΕΕΣ.

48. Προβάλλεται ότι, ως εκ τούτου, ο Κ. Pinxten δημιούργησε κατάσταση συγκρούσεως συμφερόντων και ότι παρέβη τις υποχρεώσεις ανιδιοτέλειας, ανεξαρτησίας, αμεροληψίας, εντιμότητας και υποδειγματικής συμπεριφοράς που υπείχε. Προβάλλεται ότι, υπό τις συνθήκες αυτές, η εν λόγω συμπεριφορά συνιστούσε παράβαση των άρθρων 285 και 286 ΣΛΕΕ και σειράς κανόνων του παράγωγου δικαίου¹⁰.

B. Ο Κ. Pinxten

49. Όπως προεκτέθηκε, ο Κ. Pinxten υποστηρίζει ότι όλες οι ανωτέρω αιτιάσεις είναι αβάσιμες και ότι μεγάλο μέρος των πραγματικών περιστατικών δεν αποδεικνύεται. Επιπλέον, προβάλλει διάφορα επιχειρήματα σε σχέση με τις διαδικαστικές πτυχές της υπό κρίση προσφυγής και τα δικαιώματα άμυνάς του.

Επί της σχέσεως μεταξύ της υπό κρίση προσφυγής και της εκκρεμούς στο Λουξεμβούργο ποινικής διαδικασίας

50. Προκαταρκτικώς, ο Κ. Pinxten υποστηρίζει ότι εν προκειμένω έχει εφαρμογή η αρχή κατά την οποία, εκκρεμούσης της ποινικής διαδικασίας, αναστέλλεται η πειθαρχική διαδικασία. Υπό τις συνθήκες αυτές, υποστηρίζει ότι το Δικαστήριο δεν πρέπει να εκδώσει την απόφασή του πριν από την περάτωση της ποινικής διαδικασίας.

Η αρχή της αποτελεσματικής ένδικης προστασίας

51. Πρώτον, ο Κ. Pinxten υποστηρίζει ότι, στο πλαίσιο της προσφυγής που ασκήθηκε δυνάμει του άρθρου 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ, στερείται του δικαιώματος προσβάσεως σε δικαστήριο («droit au juge») καθώς και του δικαιώματος προσβάσεως σε δύο βαθμούς δικαιοδοσίας, κατά παράβαση, αντιστοίχως, του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) και του άρθρου 2 του πρωτοκόλλου 7 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (στο εξής: ΕΣΔΑ), το οποίο υπογράφηκε στο Στρασβούργο στις 22 Νοεμβρίου 1984.

52. Κατά τον Κ. Pinxten, το Δικαστήριο, βάσει του άρθρου 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ, ενεργεί ως πειθαρχική αρχή και όχι ως «δικαστήριο». Κατά συνέπεια, ο Κ. Pinxten υποστηρίζει ότι στερείται κάθε μορφής ένδικης προστασίας. Ως εκ τούτου, η διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 286 ΣΛΕΕ δεν μπορούσε να αποτελέσει τη βάση της προσφυγής του ΕΕΣ.

Ο παράτυπος χαρακτήρας των πράξεων που εξέδωσε το ΕΕΣ προκειμένου να προσφύγει στο Δικαστήριο

53. Δεύτερον, ο Κ. Pinxten προβάλλει δύο επιχειρήματα διαδικαστικού χαρακτήρα σχετικά με την απόφαση που έλαβε το ΕΕΣ για την προσφυγή στο Δικαστήριο.

¹⁰ Άρθρο 61 του κανονισμού 2018/1046· άρθρο 3 του εσωτερικού κανονισμού του Ελεγκτικού Συνεδρίου· άρθρο 5 των λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του εσωτερικού κανονισμού του Ελεγκτικού Συνεδρίου· άρθρα 1, 2 και 7 του κώδικα συμπεριφοράς των μελών του ΕΕΣ· σημεία 1.2, 2.2, 3.1 3.3, 3.4 και 3.7 των κατευθυντηρίων οδηγιών δεοντολογίας για το ΕΕΣ· άρθρο 25 του κώδικα δεοντολογίας του INTOSAI.

54. Αφενός, θεωρεί ανεπαρκή τον αριθμό των μελών του ΕΕΣ που ψήφισαν υπέρ της προσφυγής στο Δικαστήριο. Ενώ το άρθρο 4, παράγραφος 4, του εσωτερικού κανονισμού του ΕΕΣ απαιτεί πλειοψηφία τεσσάρων πέμπτων των εν λόγω μελών –ήτοι 23 μέλη–, μόνον 22 μέλη ψήφισαν πράγματι υπέρ της ως άνω αποφάσεως.

55. Αφετέρου, μολονότι τα άρθρα 8 και 49, παράγραφος 3, των λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του εσωτερικού κανονισμού του ΕΕΣ απαιτούν η ακρόαση του μέλους κατά του οποίου έχει υποβληθεί καταγγελία να διεξαχθεί απουσία διερμηνέων ή υπαλλήλων του ΕΕΣ, η ακρόαση του Κ. Rinxten διεξήχθη παρουσία του Γενικού Γραμματέα και του προϊσταμένου της νομικής υπηρεσίας του εν λόγω θεσμικού οργάνου.

Η παραβίαση της απαιτήσεως περί εύλογης διάρκειας της διαδικασίας

56. Τρίτον, ο Κ. Rinxten εκτιμά ότι το ΕΕΣ προσέβαλε το δικαίωμά του ακροάσεως εντός εύλογης προθεσμίας, καθόσον αμφισβήτησε τη νομιμότητα των αιτημάτων που αυτός έχει υποβάλει από το 2006, παρά το ότι το ΕΕΣ είχε στη διάθεσή του, ήδη από την έναρξη της θητείας του, όλες τις κρίσιμες πληροφορίες για να εξακριβώσει αν τα αιτήματα αυτά ήταν νόμιμα και, εν πάση περιπτώσει, είχε τη δυνατότητα να ζητήσει, ενδεχομένως, διευκρινίσεις.

57. Βάσει των εφαρμοστέων επί του προϋπολογισμού της Ένωσης δημοσιονομικών κανόνων, ο Κ. Rinxten ζητεί να αναγνωρισθεί ότι η δυνατότητα του ΕΕΣ να ασκεί προσφυγές σχετικά με πραγματικά περιστατικά που ανάγονται σε χρόνο προγενέστερο των τριών ετών ή των πέντε κατ' ανώτατο όριο ετών από τις 5 Οκτωβρίου 2018, ήτοι από την ημερομηνία της προκαταρκτικής εκθέσεως του ΕΕΣ, έχει υποπέσει σε παραγραφή.

Η παράνομη έρευνα της OLAF και η οικεία έκθεση

58. Όσον αφορά την έρευνα της OLAF, ο Κ. Rinxten επικαλείται τρεις παρατυπίες που έχουν αντίκτυπο στην έκθεση, η οποία αποτελεί τη βάση της προσφυγής του ΕΕΣ.

59. Πρώτον, ο Κ. Rinxten υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι η OLAF διεύρυνε παρατύπως το πεδίο της έρευνάς της βάσει της αναλύσεως των στοιχείων που βρέθηκαν κατά τον έλεγχο που διενεργήθηκε στο γραφείο του. Δεύτερον, η OLAF προσέβαλε το δικαίωμά του στην ιδιωτική ζωή αφαιρώντας ιδιωτικούς φακέλους, ορισμένοι εκ των οποίων περιείχαν επικοινωνίες με τη δικηγόρο του. Τρίτον, προβάλλεται ότι η OLAF προσέβαλε τα δικαιώματα άμυνάς του με τέσσερις τρόπους. Πρώτον, η σύνοψη των πραγματικών περιστατικών ήταν εξαιρετικά σύντομη, οι συνημμένοι στην εν λόγω σύνοψη των πραγματικών περιστατικών πίνακες δεν ήταν κατανοητοί και επίσης δεν είχε κοινοποιηθεί το σύνολο των δικαιολογητικών εγγράφων. Δεύτερον, προβάλλεται ότι ο Κ. Rinxten δεν έτυχε ακροάσεως ως προς όλα τα πραγματικά περιστατικά και λοιπά κρίσιμα στοιχεία που οδήγησαν στη σύνταξη της εν λόγω εκθέσεως. Τρίτον, τα επιχειρήματά του δεν συζητήθηκαν, αλλά απλώς αντιγράφηκαν στο τέλος της εκθέσεως. Τέταρτον, η πρώην βοηθός του δεν έλαβε αντίγραφο των πρακτικών της προφορικής ακροάσεώς της.

VII. Ανάλυση

60. Η προσφυγή που άσκησε το ΕΕΣ εγείρει αρκετά διαδικαστικά και ουσιαστικά ζητήματα. Ωστόσο, φρονώ ότι η απάντηση σε πολλά από αυτά εξαρτάται από την ίδια τη φύση της παρούσας διαδικασίας καθώς και από το αντικείμενο της αποστολής του ΕΕΣ και των

καθηκόντων των μελών του. Ως εκ τούτου, θα χωρίσω την ανάλυσή μου σε τέσσερα μέρη. Καταρχάς, θα επιχειρήσω να προσδιορίσω τη φύση της προσφυγής που προβλέπεται στο άρθρο 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ και τα καθήκοντα των μελών του ΕΕΣ σε συνάρτηση με τον ρόλο που διαδραματίζει το εν λόγω θεσμικό όργανο. Εν συνεχεία, θα εξετάσω τα διαδικαστικά ζητήματα. Τέλος, θα εξετάσω την υπόθεση επί της ουσίας καθώς και τις ενδεχόμενες κυρώσεις που θα πρέπει να επιβληθούν.

A. Ο ρόλος του ΕΕΣ

1. Η φύση της διαδικασίας του άρθρου 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ

61. Κατά το άρθρο 286, παράγραφος 5, ΣΛΕΕ, εκτός των τακτικών ανανεώσεων και των θανάτων, τα καθήκοντα μέλους του ΕΕΣ λήγουν είτε ατομικώς διά παραιτήσεως είτε δι' απαλλαγής εξ αυτών που κηρύσσεται από το Δικαστήριο σύμφωνα με το άρθρο 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ.

62. Η τελευταία αυτή διάταξη ορίζει ότι τα μέλη του ΕΕΣ δύνανται να απαλλάσσονται των καθηκόντων τους ή να κηρύσσονται έκπτωτα του δικαιώματος προς σύνταξη ή άλλων αντ' αυτού ωφελημάτων μόνον αν το Δικαστήριο διαπιστώσει, κατόπιν αιτήσεως του ΕΕΣ, ότι έπαυσαν να ανταποκρίνονται στις απαιτούμενες προϋποθέσεις ή να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις που απορρέουν εκ της θέσεώς τους. Η Συνθήκη προβλέπει παρόμοιο κανόνα για τα μέλη της Επιτροπής στο άρθρο 245, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Όσον αφορά τη διαδικασία που προβλέπεται στην εν λόγω διάταξη, το Δικαστήριο έχει επισημάνει ότι πρόκειται περί «αυτοτελούς διαδικασίας» η οποία δεν μπορεί να συγκριθεί με τις πειθαρχικές διαδικασίες που αφορούν μόνιμο ή έκτακτο υπάλληλο της Ένωσης¹¹. Ειδικότερα, στη μοναδική παρεμφερή υπόθεση, Επιτροπή κατά Cresson¹², ο γενικός εισαγγελέας L. A. Geelhoed εκτίμησε ότι, «[δ]εδομένου ότι υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ της συμπεριφοράς ενός Επιτρόπου και της δημόσιας εικόνας και της λειτουργίας του οργάνου στο οποίο κατέχει αξίωμα, η διαδικασία του άρθρου [245, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ] έχει θεσμικό χαρακτήρα»¹³. Συμμερίζομαι την παραπάνω άποψη διότι είναι σαφές ότι οι εν λόγω διατάξεις συμβάλλουν στη διασφάλιση του δημοκρατικού χαρακτήρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως έννομης τάξεως, η οποία, όπως τονίζεται στο άρθρο 2 ΣΕΕ, βασιίζεται στο κράτος δικαίου.

63. Αφενός, η αποστολή του ΕΕΣ, στο οποίο βάσει της Συνθήκης του Μάαστριχτ αναγνωρίστηκε η ιδιότητα του θεσμικού οργάνου, εκφράζεται κατ' αρχάς με πολύ γενικούς όρους στο άρθρο 285 ΣΛΕΕ. Το εν λόγω άρθρο ορίζει ότι αποστολή του ΕΕΣ είναι ο έλεγχος των λογαριασμών της Ένωσης. Το άρθρο 287 ΣΛΕΕ, το οποίο περιγράφει λεπτομερώς την αποστολή αυτή και διευκρινίζει τον τρόπο με τον οποίο το ΕΕΣ καλείται να την εκπληρώσει, προβλέπει, μεταξύ άλλων, στην παράγραφο 1, ότι το ΕΕΣ εξετάζει τους λογαριασμούς του συνόλου των εσόδων και των εξόδων κάθε οργάνου ή οργανισμού ιδρυομένου από την Ένωση και ότι οφείλει να εγχειρίζεται στο Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο δήλωση που βεβαιώνει την ακρίβεια των λογαριασμών καθώς και τη νομιμότητα και την κανονικότητα των σχετικών πράξεων, δήλωση η οποία είναι δυνατόν να συμπληρώνεται από ειδικές εκτιμήσεις για κάθε σημαντικό τομέα της δραστηριότητας της Ένωσης.

¹¹ Πρβλ. απόφαση της 11ης Ιουλίου 2006, Επιτροπή κατά Cresson (C-432/04, EU:C:2006:455, σκέψη 118).

¹² Απόφαση της 11ης Ιουλίου 2006, Επιτροπή κατά Cresson (C-432/04, EU:C:2006:455).

¹³ Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα L. A. Geelhoed στην υπόθεση Επιτροπή κατά Cresson [C-432/04, EU:C:2006:140, σημείο 93 στο πρωτότυπο (αγγλική γλώσσα), αλλά σημείο 94 στις λοιπές γλωσσικές αποδόσεις]. Η υπογράμμιση δική μου.

64. Ως εκ τούτου, αποστολή του ΕΕΣ είναι να συμβάλλει στη βελτίωση της δημοσιονομικής διαχείρισης της Ένωσης, να προάγει τη λογοδοσία και τη διαφάνεια και να ενεργεί ως ο ανεξάρτητος θεματοφύλακας των οικονομικών συμφερόντων των πολιτών της Ένωσης¹⁴. Με άλλα λόγια, αναπαράγοντας τη διατύπωση που χρησιμοποίησε ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου κατά την ορκωμοσία των πρώτων μελών του ΕΕΣ τον Οκτώβριο του 1977, το ΕΕΣ αποτελεί τη «δημοσιονομική συνείδηση» της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹⁵.

65. Αφετέρου, υπενθυμίζεται επίσης ότι οι Συνθήκες έχουν δημιουργήσει ένα σύστημα κατανομής αρμοδιοτήτων μεταξύ των διαφόρων θεσμικών οργάνων της Ένωσης, με το οποίο ανατίθεται σε κάθε όργανο η δική του αποστολή εντός του θεσμικού πλαισίου της Ένωσης κατά την επιτέλεση του έργου που της έχει ανατεθεί¹⁶. Στο πλαίσιο αυτό, η σύσταση του ΕΕΣ παρουσιάστηκε ως εγγύηση ισορροπίας και αμεροληψίας στο θεσμικό οικοδόμημα¹⁷.

66. Επιπλέον, η ανάγκη διενέργειας εξωτερικού ελέγχου των δημόσιων οικονομικών χαίρει ευρείας αποδοχής και θεωρείται ως ένας εκ των πυλώνων της δημοκρατίας¹⁸. Είναι οπωσδήποτε σκόπιμο οι πολίτες και φορολογούμενοι της Ένωσης να διαβεβαιώνονται όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο διατίθενται και δαπανώνται τα δημόσια έσοδα. Ως μη αιρετό και ανεξάρτητο θεσμικό όργανο το οποίο επιτελεί λειτουργία θεματοφύλακα, το ΕΕΣ διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη δημοκρατική διακυβέρνηση, έστω και αν, όπως συμβαίνει με τα δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης, τα θεσμικά όργανα του είδους αυτού δεν υπόκεινται ευθέως σε πολιτική εποπτεία ή στη λαϊκή ψήφο¹⁹. Κατά συνέπεια, η νομιμότητα του ΕΕΣ έγκειται κατά κύριο λόγο στην ανεξαρτησία του καθώς και στη σημασία που έχει ο ρόλος τον οποίο διαδραματίζει στην ενίσχυση της χρηστής διακυβερνήσεως και την προαγωγή της εμπιστοσύνης των πολιτών στην αξιοποίηση της φορολογίας και των λοιπών εσόδων της Ένωσης με οικονομικά αποδοτικό τρόπο²⁰.

67. Ωστόσο, όπως δίδαξε ο Montesquieu ήδη από το 1748, είναι προφανές ότι όλοι οι κατέχοντες αξιώματα έχουν την τάση να κάνουν κατάχρηση των εξουσιών τους και θα εξακολουθήσουν να ενεργούν κατ' αυτόν τον τρόπο μέχρι το σημείο στο οποίο τους έχουν τεθεί όρια. Για τον λόγο αυτό, «in order to prevent abuse of power, things must be contrived so that power checks power» («για να μην είναι δυνατή η κατάχρηση της εξουσίας πρέπει να διαταχθούν έτσι τα πράγματα ώστε η εξουσία να περιορίζει την εξουσία») ²¹. Αντιστοίχως, οι αρχές περί διακρίσεως των εξουσιών σταδιακά εξελίχθηκαν ούτως ώστε όλα τα θεσμικά όργανα –τόσο τα αιρετά όσο

¹⁴ Βλ. <https://www.eca.europa.eu/en/Pages/MissionAndRole.aspx>.

¹⁵ Βλ. Ελεγκτικό Συνέδριο (1995), *Auditing the Finances of the European Union*, Λουξεμβούργο, Δελτίο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ιδίως σ. 7 και 13.

¹⁶ Πρβλ. αποφάσεις της 15ης Νοεμβρίου 2011, Επιτροπή κατά Γερμανίας (C-539/09, EU:C:2011:733, σκέψη 56), και της 28ης Ιουλίου 2016, Συμβούλιο κατά Επιτροπής (C-660/13, EU:C:2016:616, σκέψη 31).

¹⁷ Πρβλ. Vardabasso, V., «La cendrillon de l'histoire: la cour des comptes européenne et la démocratisation des institutions européennes», *Journal of European Integration History*, τόμος 17(2), 2011, σ. 285-302, ιδίως σ. 286.

¹⁸ Πρβλ. Vardabasso, V., όπ.π., ιδίως σ. 300.

¹⁹ Πρβλ. Laffan, B., «Auditing and accountability in the European Union», *Journal of European Public Policy*, τόμος 10, Taylor and Francis, 2003, 762-777, ιδίως, σ. 762.

²⁰ Πρβλ. Laffan, B., όπ.π., ιδίως σ. 762 και 763.

²¹ Montesquieu, *Το Πνεύμα των Νόμων*, βιβλίο XI, κεφάλαιο 4 (μετάφραση του Stewart, P., Société Montesquieu, Unité Mixte de Recherche 5037, CNRS, 2018, διαθέσιμη στη διαδικτυακή διεύθυνση <http://montesquieu.ens-lyon.fr/spip.php?article2728>). Στην πρωτότυπη έκδοση του έργου στη γαλλική γλώσσα: «Pour qu'on ne puisse abuser du pouvoir, il faut que, par la disposition des choses, le pouvoir arrête le pouvoir» (*De l'Esprit des lois*, Garnier Frères, Παρίσι, 1961, σ. 162 έως 163).

και, κατά τρόπο εξίσου σημαντικό, τα μη αιρετά– να υπόκεινται σε έλεγχο και εποπτεία. Γίνεται πλέον δεκτό ότι, σε μια δημοκρατία, για την κάθε εξουσία πρέπει να υπάρχει και μια αντίστοιχη εξουσία επιφορτισμένη με τον έλεγχο της πρώτης ώστε αυτή να μην υπερβαίνει τα όρια²².

68. Επομένως, η διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ συμβάλλει στη διασφάλιση του δημοκρατικού χαρακτήρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως έννομης τάξεως η οποία, όπως υπογραμμίζει το άρθρο 2 ΣΕΕ, βασίζεται στο κράτος δικαίου. Κατ' ουσίαν, προβλέπει ρύθμιση η οποία ισοδυναμεί με διαδικασία μομφής ενώπιον του παρόντος Δικαστηρίου κατά μέλους (ή, όπως εν προκειμένω, πρώην μέλους) ενός θεσμικού οργάνου της Ένωσης, όταν η συμπεριφορά του εν λόγω προσώπου δεν ανταποκρίνεται στους προσήκοντες δημοκρατικούς κανόνες. Παρόμοιες διατάξεις υφίστανται στα εθνικά συντάγματα και στους θεμελιώδεις νόμους πολλών κρατών μελών όσον αφορά τους συνταγματικούς αξιωματούχους²³. Επομένως, η εν λόγω διαδικασία είναι συνταγματικής φύσεως.

69. Τέλος, το γεγονός ότι η διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ είναι η μόνη για την οποία ο Οργανισμός του Δικαστηρίου προβλέπει εκδίκαση από την ολομέλεια του Δικαστηρίου –πέραν του άρθρου 228, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ όσον αφορά υποθέσεις στις οποίες εμπλέκεται ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής και των άρθρων 245 και 247 ΣΛΕΕ όσον αφορά υποθέσεις στις οποίες εμπλέκονται μέλη της Επιτροπής– αποδεικνύει, εφόσον παραστεί τέτοια ανάγκη, τη σημασία και τον έκτακτο χαρακτήρα της εν λόγω διαδικασίας²⁴. Η ως άνω απαίτηση αρκεί αφ' εαυτής για να καταδειχθεί ότι η εν λόγω διαδικασία δεν είναι πειθαρχικού χαρακτήρα, καθώς το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό γνώρισμα της «πειθαρχικής δικαιοσύνης» είναι ακριβώς ότι γενικώς οδηγεί στην επιβολή κάποιου είδους κυρώσεως ιδιωτικής φύσεως η οποία βασίζεται σε σύμβαση και όχι στην απονομή δημόσιας δικαιοσύνης από δικαστικούς λειτουργούς²⁵. Αντιθέτως, στις πειθαρχικές διαδικασίες, το όργανο το οποίο επιβάλλει την κύρωση δεν είναι δικαστήριο κατά την έννοια του άρθρου 47 του Χάρτη, αλλά διοικητική αρχή²⁶.

2. Τα καθήκοντα των μελών του ΕΕΣ

70. Όπως διευκρίνισε το Δικαστήριο στην απόφασή του Επιτροπή κατά Cresson (C-432/04, EU:C:2006:455), ακόμη και αν για την προσήκουσα ενεργοποίηση των συγγενών διατάξεων του άρθρου 245 ΣΛΕΕ η παράβαση πρέπει να εμφανίζει ορισμένο βαθμό σοβαρότητας, «τα μέλη της Επιτροπής οφείλουν να μεριμνούν ώστε η συμπεριφορά τους να είναι άμεμπτη»²⁷. Η απαίτηση αυτή ισχύει και για τα μέλη του ΕΕΣ.

²² Πρβλ. Hourquebie, F., «De la séparation des pouvoirs aux contre-pouvoirs: “l'esprit” de la théorie de Montesquieu», σε Vrabie, G. (επιμ.), *L'évolution des concepts de la doctrine classique de droit constitutionnel*, Institutul European, 2008, Ιάσιο, Ρουμανία, σ. 59-67, ιδίως σ. 60.

²³ Βλ., για παράδειγμα, άρθρο 61 του γερμανικού Θεμελιώδους Νόμου (το οποίο προβλέπει τη διαδικασία μομφής κατά του Ομοσπονδιακού Προέδρου ενώπιον του γερμανικού Συνταγματικού Δικαστηρίου «λόγω εκ προθέσεως παραβάσεως του Θεμελιώδους Νόμου ή οποιουδήποτε άλλου ομοσπονδιακού νόμου») και άρθρο 12.3.1 του Συντάγματος της Ιρλανδίας (ανάκληση του Προέδρου της Ιρλανδίας λόγω μόνιμης ανικανότητας, «η δε ανικανότητα αυτή έχει αποδειχθεί επαρκώς ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου με πενταμελή τουλάχιστον σύνθεση»).

²⁴ Βλ. άρθρο 16, παράγραφος 4, του Οργανισμού του Δικαστηρίου.

²⁵ Πρβλ. De Bernardinis, C., «Vers un modèle européen de régime disciplinaire des fonctionnaires», σε Potvin-Solis, L. (επιμ.), *Vers un modèle européen de la fonction publique*, Bruylant, Βρυξέλλες, 2011, 349-372, ιδίως σ. 352.

²⁶ Πρβλ. Pilorge-Vrancken, J., *Le droit de la fonction publique de l'Union européenne*, Bruylant, Βρυξέλλες, 2017, σ. 364.

²⁷ Απόφαση της 11ης Ιουλίου 2006, Επιτροπή κατά Cresson (C-432/04, EU:C:2006:455, σκέψη 72).

71. Πράγματι, όπως διευκρίνισε ο γενικός εισαγγελέας L. A. Geelhoed στην εν λόγω υπόθεση, «[ε]ίναι ουσιώδες για την εύρυθμη λειτουργία των [θεσμικών οργάνων της Ένωσης] τα πρόσωπα που κατέχουν υψηλά αξιώματα να μη θεωρούνται μόνον ικανά από επαγγελματικής απόψεως, αλλά και να επιδεικνύουν προδήλως άμεμπτη συμπεριφορά. Τα προσωπικά προτερήματα των ατόμων αυτών αντανακλούν άμεσα στην εμπιστοσύνη του κοινού προς τα [θεσμικά όργανα της Ένωσης], στην αξιοπιστία τους και, συνεπώς, στην αποτελεσματικότητά τους»²⁸.

72. Με γνώμονα τον σκοπό αυτό πρέπει να γίνει η ερμηνεία των άρθρων 285 και 286 ΣΛΕΕ, τα οποία απαριθμούν ορισμένα από τα καθήκοντα που αναλαμβάνουν επισήμως τα μέλη του ΕΕΣ κατά την έναρξη της θητείας τους.

73. Το πρώτο από τα ως άνω καθήκοντα είναι να έχουν πλήρη ανεξαρτησία και να ενεργούν προς το γενικό συμφέρον της Ένωσης. Τα μέλη του ΕΕΣ δεν πρέπει ούτε να ζητούν ούτε να δέχονται υποδείξεις από οποιαδήποτε κυβέρνηση ή άλλον οργανισμό. Επιπλέον, υποχρεούνται να απέχουν από κάθε ενέργεια ασυμβίβαστη με τα καθήκοντά τους, τόσο κατά τη διάρκεια όσο και μετά τη λήξη της θητείας τους. Επομένως, πρέπει να τηρούν τις υποχρεώσεις που απορρέουν εκ της θέσεώς τους. Όπως διευκρινίζεται στο άρθρο 286, παράγραφος 4, ΣΛΕΕ, οι υποχρεώσεις αυτές περιλαμβάνουν «ιδίως τις υποχρεώσεις εντιμότητας και διακριτικότητας ως προς την αποδοχή, μετά την αποχώρησή τους, ορισμένων θέσεων ή ορισμένων πλεονεκτημάτων»²⁹.

74. Επισημαίνεται ότι οι υποχρεώσεις αυτές έχουν την ίδια διατύπωση με εκείνες που έχει ερμηνεύσει το Δικαστήριο όσον αφορά τα καθήκοντα των μελών της Επιτροπής στην υπόθεση Επιτροπή κατά Cresson (C-432/04, EU:C:2006:455). Υπό τις συνθήκες αυτές, δεδομένου ότι ούτε το άρθρο 286, παράγραφος 4, ΣΛΕΕ περιέχει κάποιον περιορισμό της έννοιας των «υποχρεώσεων που απορρέουν [εκ της θέσεως μέλους του ΕΕΣ]», πρέπει να αποδοθεί στον όρο αυτό ευρύ περιεχόμενο, ακριβώς όπως συνέβη όσον αφορά τα μέλη της Επιτροπής³⁰.

75. Επομένως, είναι σημαντικό τα μέλη του ΕΕΣ, «λαμβανομένων υπόψη των υψηλών ευθυνών που τους ανατίθενται, [...] να τηρούν τα αυστηρότερα πρότυπα συμπεριφοράς. Η έννοια αυτή πρέπει, συνεπώς, να εκληφθεί ως περιλαμβάνουσα, πέραν των υποχρεώσεων εντιμότητας και διακριτικότητας που ρητώς μνημονεύονται στο [άρθρο 286, παράγραφος 4, ΣΛΕΕ], το σύνολο των καθηκόντων που απορρέουν από το αξίωμα του μέλους [του ΕΕΣ]. [...] Τα μέλη [του ΕΕΣ] οφείλουν, συνεπώς, να προκρίνουν πάντοτε το γενικό συμφέρον της [Ένωσης] *όχι μόνον έναντι των εθνικών συμφερόντων, αλλά και έναντι των προσωπικών συμφερόντων*»³¹.

76. Τούτο σημαίνει, συγκεκριμένα, ότι τα μέλη του ΕΕΣ οφείλουν να τηρούν τις υποχρεώσεις ανεξαρτησίας, εντιμότητας και διακριτικότητας που προβλέπουν τα άρθρα 285 και 286 ΣΛΕΕ, αλλά και να ανταποκρίνονται στα υψηλότερα πρότυπα αμεροληψίας³² και ανιδιοτέλειας. Για τα μέλη του ΕΕΣ, το οποίο, όπως προαναφέρθηκε, αποτελεί τη «δημοσιονομική συνείδηση» της Ένωσης, τούτο κατ' ανάγκην συνεπάγεται την επίδειξη πλήρους υπευθυνότητας όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο διαθέτουν τα δημόσια κονδύλια και, κατά συνέπεια, ορισμένο βαθμό διαφάνειας ως προς τον τρόπο με τον οποίο πραγματοποιούν τη διάθεση αυτή.

²⁸ Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα L. A. Geelhoed στην υπόθεση Επιτροπή κατά Cresson [C-432/04, EU:C:2006:140, σημείο 67 στο πρωτότυπο (αγγλική γλώσσα)], αλλά σημείο 68 στις λοιπές γλωσσικές αποδόσεις].

²⁹ Η υπογράμμιση δική μου.

³⁰ Πρβλ. απόφαση της 11ης Ιουλίου 2006, Επιτροπή κατά Cresson (C-432/04, EU:C:2006:455, σκέψη 70).

³¹ Απόφαση της 11ης Ιουλίου 2006, Επιτροπή κατά Cresson (C-432/04, EU:C:2006:455, σκέψεις 70 και 71). Η υπογράμμιση δική μου.

³² Πρβλ. Vogiatzis, N., «The independence of the European Court of Auditors», *Common Market Law Review*, τόμος 56, 2019, σ. 667-772, ιδίως σ. 669.

B. Η συμμόρφωση με τους διαδικαστικούς κανόνες και ο σεβασμός των διαφόρων δικαιωμάτων που επικαλείται ο K. Rinxten

1. Επί της σχέσεως μεταξύ της υπό κρίση προσφυγής και της ποινικής διαδικασίας που εκκρεμεί στο Λουξεμβούργο

77. Προκαταρκτικώς, ο K. Rinxten φρονεί ότι η αρχή κατά την οποία, εκκρεμούσης της ποινικής δίκης, αναστέλλεται η πειθαρχική διαδικασία έχει εφαρμογή εν προκειμένω.

78. Εντούτοις, κατά τη γνώμη μου, πρόκειται για εσφαλμένο χαρακτηρισμό της φύσεως της διαδικασίας του άρθρου 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ, η οποία, όπως προανέφερα, είναι συνταγματικής φύσεως. Η αποδοχή της απόψεως ότι το Δικαστήριο δεν πρέπει να εκδώσει την απόφασή του πριν από την περάτωση της ποινικής διαδικασίας θα έθιγε τον ειδικό σκοπό του άρθρου 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ, ως βασικού στοιχείου της διακρίσεως των εξουσιών που καθιερώνεται με τη Συνθήκη. Όπως διευκρίνισε ο γενικός εισαγγελέας L. A. Geelhoed στην υπόθεση Επιτροπή κατά Cresson, η εθνική ποινική διαδικασία και το άρθρο 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ εξυπηρετούν διαφορετικούς σκοπούς στην εθνική έννομη τάξη και στην έννομη τάξη της Ένωσης: «[ε]νώ το μεν σκοπεί στην επιβολή προτύπων τα οποία θεωρούνται ουσιώδη για τη δομή της κοινωνίας σε εθνικό επίπεδο, το δε σκοπεί στη διασφάλιση την ορθής λειτουργίας των [θεσμικών οργάνων της Ένωσης] προκειμένου να υλοποιηθούν οι σκοποί των Συνθηκών»³³ και, προσθέτω, στον σεβασμό της δημοκρατικής λειτουργίας της Ένωσης.

79. Επιπλέον, μολονότι οι συμπεριφορές από τις οποίες προέκυψαν οι δύο διαδικασίες μπορεί να ταυτίζονται, οι κανόνες και τα καθήκοντα βάσει των οποίων πρέπει να αποδειχθεί το υποστατό των πραγματικών περιστατικών προκειμένου να καταδικασθεί το εμπλεκόμενο πρόσωπο δεν ταυτίζονται. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο δεν δεσμεύεται από τον νομικό χαρακτηρισμό που δόθηκε στα πραγματικά περιστατικά στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας, σε αυτό δε εναπόκειται να εξετάσει, κάνοντας πλήρως χρήση της εξουσίας εκτιμήσεως που διαθέτει, αν η συμπεριφορά η οποία καταγγέλλεται στο πλαίσιο διαδικασίας του άρθρου 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ συνιστά παράβαση των υποχρεώσεων που απορρέουν εκ της θέσεως του μέλους του ΕΕΣ³⁴. Επομένως, όποιο και αν είναι το αποτέλεσμα της εθνικής ποινικής διαδικασίας, το αποτέλεσμα της διαδικασίας του άρθρου 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ είναι ανεξάρτητο από τις αποφάσεις που εκδίδονται στο πλαίσιο άλλων διαδικασιών³⁵. Επίσης, ισχύει και το αντίστροφο, υπό την έννοια ότι η προκείμενη διαδικασία δεν επηρεάζει τυχόν ποινική διαδικασία η οποία εκκρεμεί στο Λουξεμβούργο.

80. Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, φρονώ ότι δεν είναι αναγκαίο να ανασταλεί η προκείμενη διαδικασία εκκρεμούσης της εθνικής ποινικής διαδικασίας ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων του Λουξεμβούργου.

³³ Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα L. A. Geelhoed στην υπόθεση Επιτροπή κατά Cresson [C-432/04, EU:C:2006:140, σημείο 97 στο πρωτότυπο (αγγλική γλώσσα), αλλά σημείο 98 στις λοιπές γλωσσικές αποδόσεις].

³⁴ Πρβλ., σε σχέση με τη διαδικασία βάσει του άρθρου 245 ΣΛΕΕ, απόφαση της 11ης Ιουλίου 2006, Επιτροπή κατά Cresson (C-432/04, EU:C:2006:455, σκέψη 121).

³⁵ Ακόμη και αν πρόκειται για αθωωτική απόφαση. Το Δικαστήριο εξέτασε συγκεκριμένα την περίπτωση αυτή στην απόφαση Νικολάου κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου (C-220/13 P). Βλ., ιδίως, προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Y. Bot (C-220/13 P, EU:C:2014:176, σημεία 71 και 73), καθώς και απόφαση της 10ης Ιουλίου 2014 (C-220/13 P, EU:C:2014:2057, σκέψη 40).

2. Η αρχή της αποτελεσματικής ένδικης προστασίας

81. Ο Κ. Rinxten υποστηρίζει ότι, στο πλαίσιο της προσφυγής που ασκήθηκε βάσει του άρθρου 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ, στερείται τόσο του δικαιώματος προσβάσεως σε δικαστήριο όσο και του δικαιώματος προσβάσεως σε δύο βαθμούς δικαιοδοσίας, κατά παράβαση του άρθρου 47 του Χάρτη και του άρθρου 2 του πρωτοκόλλου 7 της ΕΣΔΑ.

82. Συναφώς, το Δικαστήριο έκρινε ότι, ακόμη και αν γινόταν δεκτό ότι η τελευταία αυτή διάταξη έχει εφαρμογή στην περίπτωση της διαδικασίας του άρθρου 245 ΣΛΕΕ, «αρκεί να υπομνησθεί ότι, κατά το άρθρο 2, παράγραφος 2, του εν λόγω πρωτοκόλλου, από το δικαίωμα αυτό μπορούν να γίνουν εξαιρέσεις, μεταξύ άλλων, όταν ο ενδιαφερόμενος κρίθηκε σε πρώτο βαθμό από το ανώτατο δικαστήριο»³⁶. Λαμβανομένων υπόψη των ομοιοτήτων που παρουσιάζουν οι δύο διαδικασίες, το ίδιο πρέπει να ισχύει και στη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ.

83. Απαντώντας, ο Κ. Rinxten υποστηρίζει ότι το Δικαστήριο, δυνάμει του άρθρου 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ, ενεργεί ως πειθαρχική αρχή και όχι ως «δικαστήριο». Κατά συνέπεια, ο Κ. Rinxten προβάλλει ότι στερείται κάθε μορφή αποτελεσματικής ένδικης προστασίας. Επομένως, η διαδικασία την οποία αφορά η εν λόγω διάταξη δεν μπορεί να αποτελέσει τη βάση της προσφυγής που άσκησε το ΕΕΣ.

84. Ο εν λόγω ισχυρισμός συνιστά κατ' ουσίαν αμφισβήτηση του κύρους διατάξεως της Συνθήκης, ενώ η εξέταση του κύρους του πρωτογενούς δικαίου δεν υπάγεται στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου³⁷. Εν πάση περιπτώσει, όπως έχω ήδη επισημάνει, η επίμαχη διαδικασία δεν έχει πειθαρχικό χαρακτήρα, αλλά, αντιθέτως, ο χαρακτήρας της είναι συνταγματικός.

85. Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι η όλη διαδικασία που διεξάγεται ενώπιον του Δικαστηρίου βάσει του άρθρου 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ συνάδει με τους κανόνες που εφαρμόζονται στις ευθείες προσφυγές οι οποίες προβλέπονται στον Κανονισμό Διαδικασίας του Δικαστηρίου. Είναι επίσης αξιοσημείωτο το γεγονός ότι η διαδικασία πρέπει να διεξαχθεί ενώπιον της ολομέλειας του Δικαστηρίου, σύμφωνα με το άρθρο 16 του Οργανισμού του Δικαστηρίου. Υπό τις συνθήκες αυτές, το πρόσωπο το οποίο αφορά η διαδικασία αποκτά το προνόμιο να τύχει ακροάσεως από πλήρη δικαστικό σχηματισμό ανεξάρτητων δικαστών, οι οποίοι ανήκουν στο θεσμικό όργανο της Ένωσης που είναι επιφορτισμένο με την ερμηνεία και την εφαρμογή των Συνθηκών. Είναι προφανές ότι, στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο ενεργεί, κατά τη διατύπωση του γενικού εισαγγελέα L. A. Geelhoed στην υπόθεση Επιτροπή κατά Cresson, ως η «αμερόληπτη δικαστική αρχή της [Ένωσης]»³⁸.

3. Ο παράτυπος χαρακτήρας των πράξεων που εξέδωσε το ΕΕΣ προκειμένου να προσφύγει στο Δικαστήριο

86. Ο Κ. Rinxten προβάλλει δύο διαδικαστικού χαρακτήρα επιχειρήματα σχετικά με την απόφαση που έλαβε το ΕΕΣ για την προσφυγή στο Δικαστήριο.

³⁶ Απόφαση της 11ης Ιουλίου 2006, Επιτροπή κατά Cresson (C-432/04, EU:C:2006:455, σκέψη 112).

³⁷ Πρβλ., όσον αφορά το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, απόφαση της 27ης Νοεμβρίου 2012, Pringle (C-370/12, EU:C:2012:756, σκέψη 33).

³⁸ Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα L. A. Geelhoed στην υπόθεση Επιτροπή κατά Cresson [C-432/04, EU:C:2006:140, σημείο 93 στο πρωτότυπο (αγγλική γλώσσα)], αλλά σημείο 94 στις λοιπές γλωσσικές αποδόσεις].

87. Πρώτον, υποστηρίζει ότι ο αριθμός των μελών του ΕΕΣ που ψήφισαν υπέρ της προσφυγής στο Δικαστήριο ήταν ανεπαρκής βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 4, του εσωτερικού κανονισμού του ΕΕΣ. Δεύτερον, υποστηρίζει ότι η ακρόασή του πραγματοποιήθηκε παρουσία του Γενικού Γραμματέα και του προϊσταμένου της νομικής υπηρεσίας του θεσμικού αυτού οργάνου, σε αντίθεση με τις επιταγές του άρθρου 49, παράγραφος 3, των λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του εσωτερικού κανονισμού του ΕΕΣ³⁹. Προχωρώ στην εξέταση των εν λόγω ισχυρισμών.

α) Επί του άρθρου 4, παράγραφος 4, του εσωτερικού κανονισμού του ΕΕΣ

88. Το άρθρο 25, παράγραφος 3, του εσωτερικού κανονισμού του ΕΕΣ ορίζει ότι οι αποφάσεις του ΕΕΣ λαμβάνονται με πλειοψηφία των μελών που είναι παρόντα στη συνεδρίαση του ΕΕΣ. Κατά παρέκκλιση από τον ως άνω κανόνα, το άρθρο 4, παράγραφος 4, του εσωτερικού κανονισμού του ΕΕΣ διευκρινίζει ότι η απόφαση του ΕΕΣ για προσφυγή στο Δικαστήριο βάσει του άρθρου 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ «λαμβάνεται με μυστική ψηφοφορία και με πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων των Μελών του [ΕΕΣ]».

89. Κατά την ημερομηνία διεξαγωγής της οικείας ψηφοφορίας, υπήρχαν 28 μέλη του ΕΕΣ. Από τα 28 μέλη, 2 μέλη υπέβαλαν δήλωση αυτοεξαιρέσεως: το ένα λόγω του φιλικού δεσμού που διατηρούσε με τον Κ. Ρινχτεν και το δεύτερο διότι επρόκειτο περί της διαδόχου του στη θέση του μέλους από το Βέλγιο. Τέσσερα άλλα μέλη του ΕΕΣ απουσίασαν αιτιολογημένα.

90. Η σύγκριση του γράμματος της εξαιρέσεως του άρθρου 4, παράγραφος 4, του εσωτερικού κανονισμού του ΕΕΣ με την αρχή που διατυπώνεται στο άρθρο 25, παράγραφος 3, του ίδιου κανονισμού είναι, επομένως, διαφωτιστική. Το πρώτο ορίζει ότι η απαιτούμενη πλειοψηφία είναι τα τέσσερα πέμπτα των μελών, ενώ το άρθρο 25, παράγραφος 3, κάνει λόγο για την πλειοψηφία των μελών που είναι παρόντα στην οικεία συνεδρίαση. Ως εκ τούτου, λαμβανομένης υπόψη της διαφοράς που εμφανίζει το γράμμα των δύο αυτών διατάξεων, προκύπτει σαφώς ότι η πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων πρέπει να υπολογιστεί βάσει του αριθμού των μελών του ΕΕΣ και όχι απλώς με βάση τα μέλη που ήταν πράγματι παρόντα κατά τον χρόνο της ψηφοφορίας.

91. Δεδομένου ότι κατά τον χρόνο λήψεως της επίμαχης απόφασεως το ΕΕΣ διέθετε 28 μέλη με δικαίωμα ψήφου, η απαιτούμενη πλειοψηφία ήταν θεωρητικά 23 μέλη. Αν, ωστόσο, αφαιρεθούν τα εξαιρεθέντα μέλη, ο αριθμός αυτός μειώνεται σε 26 μέλη, οπότε η απαιτούμενη πλειοψηφία ήταν 21.

92. Είναι αληθές ότι ο εσωτερικός κανονισμός του ΕΕΣ δεν περιέχει καμία διάταξη που να ρυθμίζει ειδικά το ζήτημα της εξαιρέσεως μέλους. Εντούτοις, όπως έχει επισημάνει ο γενικός εισαγγελέας Ν. Wahl σχετικά με το παρόν Δικαστήριο, το γεγονός ότι ο εσωτερικός κανονισμός δεν περιλαμβάνει ειδικές διατάξεις περί εξαιρέσεως των μελών του δεν σημαίνει ότι δεν μπορεί να γίνει επίκληση της αρχής αυτής⁴⁰. Πράγματι, η εξαίρεση οπωσδήποτε αποτελεί μέρος της απαιτήσεως περί αμεροληψίας στην οποία πρέπει να ανταποκρίνεται κάθε «δικαστήριο» κατά την έννοια του άρθρου 47 του Χάρτη⁴¹.

³⁹ Υπενθυμίζεται ότι οι διατάξεις στις οποίες γίνεται αναφορά εν προκειμένω είναι οι εφαρμοστέες κατά τον χρόνο λήψεως των προσβαλλόμενων αποφάσεων, ήτοι οι διατάξεις του εσωτερικού κανονισμού του ΕΕΣ που εκδόθηκε στις 11 Μαρτίου 2010 και οι διατάξεις της αποφάσεως 38/2016 του ΕΕΣ σχετικά με τους λεπτομερείς κανόνες εφαρμογής του εσωτερικού κανονισμού του ΕΕΣ.

⁴⁰ Πρβλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Ν. Wahl στην υπόθεση Ευρωπαϊκή Ένωση κατά Kendrion (C-150/17 P, EU:C:2018:612, σημείο 29).

⁴¹ Πρβλ. αποφάσεις της 19ης Σεπτεμβρίου 2006, Wilson (C-506/04, EU:C:2006:587, σκέψη 53), καθώς και της 19ης Νοεμβρίου 2019, Α. Κ. κ.λπ. (Ανεξαρτησία του πειθαρχικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου) (C-585/18, C-624/18 και C-625/18, EU:C:2019:982, σκέψη 123 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

93. Εντούτοις, η εν λόγω απαίτηση περί αμεροληψίας φυσικά εφαρμόζεται και στα θεσμικά όργανα της Ένωσης δυνάμει του δικαιώματος χρηστής διοικήσεως που κατοχυρώνεται στο άρθρο 41 του Χάρτη⁴². Επομένως, η δυνατότητα εξαιρέσεως μέλους ισχύει κατ' ανάγκην και στις αποφάσεις που λαμβάνονται από το ΕΕΣ, ιδίως στο πλαίσιο διοικητικών διαδικασιών οι οποίες κινούνται κατά προσώπων και οι οποίες μπορεί να οδηγήσουν στην έκδοση αποφάσεων που θα τα θίγουν.

94. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεδομένου ότι ο σκοπός της εξαιρέσεως μέλους είναι η αποφυγή κάθε συγκρούσεως συμφερόντων, είναι επίσης προφανές ότι το πρόσωπο το οποίο ζητεί το ίδιο την εξαίρεσή του ή του οποίου η εξαίρεση ζητείται από άλλον δεν πρέπει να μετέχει καθ' οιονδήποτε τρόπο στη διαδικασία. Κατά κάποιον τρόπο, το πρόσωπο το οποίο ζητεί το ίδιο την εξαίρεσή του παύει, τουλάχιστον προσωρινά, να αποτελεί μέλος του επίμαχου θεσμικού οργάνου, όσον αφορά συγκεκριμένο πρόβλημα. Επομένως, το αποτέλεσμα της εξαιρέσεως δεν πρέπει να θεωρείται ότι ισοδυναμεί με αποχή. Διαφορετικά, το εξαιρούμενο πρόσωπο θα συνυπολογιζόταν στην απαρτία. Εντούτοις, ένας τέτοιος συνυπολογισμός θα μπορούσε να έχει αντίκτυπο στην απόφαση που λαμβάνεται, δημιουργώντας ενδεχομένως εντύπωση μεροληψίας.

95. Συνεπώς, λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, εκτιμώ ότι τα δύο μέλη του ΕΕΣ που αυτοεξαιρέθηκαν δεν πρέπει να προσμετρηθούν για τους σκοπούς του άρθρου 4, παράγραφος 4, του εσωτερικού κανονισμού του ΕΕΣ. Επομένως, υπό τις συνθήκες αυτές, προκύπτει ότι επιτεύχθηκε η απαιτούμενη από την εν λόγω διάταξη πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων.

β) Επί του άρθρου 49, παράγραφος 3, των λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του εσωτερικού κανονισμού του ΕΕΣ

96. Το άρθρο 8 των λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του εσωτερικού κανονισμού του ΕΕΣ ορίζει ότι οι συνεδριάσεις του ΕΕΣ οι οποίες πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της διαδικασίας που προβλέπει το άρθρο 4 του εσωτερικού κανονισμού του ΕΕΣ αποτελούν «συνεδριάσεις κλεισμένων των θυρών» κατά την έννοια του άρθρου 49, παράγραφος 3, των λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του εσωτερικού κανονισμού του ΕΕΣ. Συγκεκριμένα, αυτό σημαίνει ότι η ακρόαση μέλους κατά του οποίου έχει διατυπωθεί καταγγελία πρέπει να πραγματοποιείται απουσία διερχομένων ή υπαλλήλων του ΕΕΣ.

97. Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι το άρθρο 39, παράγραφος 1, των λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του εσωτερικού κανονισμού του ΕΕΣ διευκρινίζει ότι ο Γενικός Γραμματέας φέρει την ευθύνη να συντάσσει και να φυλάσσει τα πρακτικά των συνεδριάσεων του ΕΕΣ. Το άρθρο 50, παράγραφος 1, των λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του εσωτερικού κανονισμού του ΕΕΣ επιβεβαιώνει ότι τα σχέδια των πρακτικών καταρτίζονται από τον Γενικό Γραμματέα ή από άλλο για τον σκοπό αυτό ορισθέν πρόσωπο. Εντούτοις, μολοντί η παράγραφος 5 του ίδιου άρθρου επισημαίνει ότι τα πρακτικά των συνεδριάσεων που έχουν πραγματοποιηθεί κλεισμένων των θυρών αποτελούν αντικείμενο περιορισμένης διανομής, δεν παρέχονται λεπτομέρειες όσον αφορά το ποιος οφείλει, υπό τις ειδικές αυτές περιστάσεις, να συντάσσει τα πρακτικά. Το άρθρο 23 του εσωτερικού κανονισμού του ΕΕΣ απαιτεί να καταρτίζονται πρακτικά για κάθε συνεδρίαση του ΕΕΣ, ανεξαιρέτως.

⁴² Πρβλ. αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 2013, Ziegler κατά Επιτροπής (C-439/11 P, EU:C:2013:513, σκέψεις 154 και 155), καθώς και της 14ης Ιουνίου 2016, Marchiani κατά Κοινοβουλίου (C-566/14 P, EU:C:2016:437, σκέψη 70). Βλ., επίσης, στο πλαίσιο διαδικασίας κινήσεως κατά κράτους μέλους, απόφαση της 20ής Δεκεμβρίου 2017, Ισπανία κατά Συμβουλίου (C-521/15, EU:C:2017:982, σκέψεις 88, 90 και 91).

98. Υπό τις συνθήκες αυτές, εφόσον είναι προφανές ότι πρέπει να τηρούνται πρακτικά της ακροάσεως μέλους του ΕΕΣ που πραγματοποιείται στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 4 του εσωτερικού κανονισμού του ΕΕΣ, πρέπει να γίνει δεκτό ότι ούτε το άρθρο 8, ούτε το άρθρο 49, παράγραφος 3, ούτε και το άρθρο 50 των λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του εσωτερικού κανονισμού του ΕΕΣ αποτελούν παρέκκλιση από τον κανόνα του άρθρου 39 των εν λόγω κανόνων. Επομένως, υπό τις περιστάσεις αυτές, το άρθρο 49, παράγραφος 3, των λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του εσωτερικού κανονισμού του ΕΕΣ πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν αφορά τον Γενικό Γραμματέα ή το πρόσωπο που έχει ορισθεί βάσει του άρθρου 50, παράγραφος 1, των λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του εσωτερικού κανονισμού του ΕΕΣ.

99. Συναφώς, επισημαίνεται ότι, με απόφαση του ΕΕΣ της 12ης Φεβρουαρίου 2015⁴³, προβλέφθηκε ότι ο προϊστάμενος της νομικής υπηρεσίας ορίστηκε βάσει του άρθρου 50, παράγραφος 1, των λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του εσωτερικού κανονισμού του ΕΕΣ για να επικουρεί τον Γενικό Γραμματέα στο έργο της παρακολούθησής των συνεδριάσεων, με ρητή αναφορά στα πρακτικά. Επομένως, για τους λόγους αυτούς, η παρουσία του στην ακρόαση του Κ. Ρινχτεν καθώς και η παρουσία του Γενικού Γραμματέα ήταν σύμφωνη με τους εφαρμοστέους κανόνες του ΕΕΣ.

100. Εν πάση περιπτώσει, προσθέτω παρεμπιπτόντως ότι η παρουσία του προϊσταμένου της νομικής υπηρεσίας αποτελεί, κατ' αρχήν, εγγύηση της τηρήσεως των κανόνων υπέρ του ενδιαφερόμενου μέλους. Στο πλαίσιο αυτό, το άρθρο 49, παράγραφος 3, των λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του εσωτερικού κανονισμού του ΕΕΣ πρέπει επομένως να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν αφορά ούτε τον προϊστάμενο της νομικής υπηρεσίας.

4. Η παραβίαση της απαιτήσεως περί εύλογης διάρκειας της διαδικασίας

101. Τρίτον, ο Κ. Ρινχτεν εκτιμά ότι το ΕΕΣ προσέβαλε το δικαίωμα ακροάσεώς του εντός εύλογης προθεσμίας, καθόσον αμφισβήτησε τη νομιμότητα των αιτημάτων που αυτός έχει υποβάλει από το 2006, μολονότι το ΕΕΣ είχε στη διάθεσή του, ήδη από την έναρξη της θητείας του, όλες τις κρίσιμες πληροφορίες προκειμένου να εξακριβώσει αν τα αιτήματα αυτά ήταν νόμιμα και, εν πάση περιπτώσει, είχε τη δυνατότητα να ζητήσει, ενδεχομένως, διευκρινίσεις.

102. Στηριζόμενος στους δημοσιονομικούς κανόνες που έχουν εφαρμογή στον προϋπολογισμό της Ένωσης, ο Κ. Ρινχτεν υποστηρίζει ότι πρέπει να αποκλειστεί, λόγω παραγραφής, η δυνατότητα του ΕΕΣ να ασκεί προσφυγές που αφορούν αποδειχθέντα πραγματικά περιστατικά τα οποία ανάγονται σε χρόνο προγενέστερο των τριών ετών ή των πέντε κατ' ανώτατο όριο ετών από τις 5 Οκτωβρίου 2018, ήτοι από την ημερομηνία της προκαταρκτικής εκθέσεως του ΕΕΣ.

103. Κατά πρώτον, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, «όταν η διάρκεια της διαδικασίας δεν καθορίζεται από διάταξη του δικαίου της Ένωσης, ο “εύλογος” χαρακτήρας της προθεσμίας που τήρησε ένα θεσμικό όργανο για την έκδοση της επίμαχης πράξεως πρέπει να εκτιμάται σε συνάρτηση με το σύνολο των περιστάσεων που χαρακτηρίζουν κάθε υπόθεση και, ειδικότερα, με τα συμφέροντα του διαδίκου που διακυβεύονται στη δίκη, την περιπλοκότητα της υποθέσεως[, τα διάφορα διαδικαστικά στάδια που ακολούθησε το όργανο της Ένωσης], καθώς και τη συμπεριφορά των διαδίκων»⁴⁴. Επομένως από την εν λόγω απαίτηση περί εξατομικευμένης

⁴³ DEC 16/15 FINAL (παράρτημα Β.26 του φακέλου του Κ. Ρινχτεν).

⁴⁴ Απόφαση της 28ης Φεβρουαρίου 2013, Επανεξέταση της υποθέσεως Arango Jaramillo κ.λπ. κατά ΕΤΕπ (C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, σκέψη 28). Βλ., επίσης, απόφαση της 14ης Ιουνίου 2016, Marchiani κατά Κοινοβουλίου (C-566/14 P, EU:C:2016:437, σκέψη 99).

εκτιμήσεως προκύπτει ότι ο εύλογος χαρακτήρας μιας προθεσμίας δεν μπορεί να καθορίζεται με αναφορά σε ένα ακριβές ανώτατο όριο, προσδιοριζόμενο κατά τρόπο αφηρημένο, αλλά πρέπει να εκτιμάται σε συνάρτηση με τις συγκεκριμένες περιστάσεις της εκάστοτε υποθέσεως⁴⁵.

104. Υπό τις συνθήκες αυτές, η πενταετής περίοδος την οποία επικαλείται ο Κ. Ρίνχτεν έχει εφαρμογή, όπως έχει κρίνει ρητώς το Δικαστήριο, μόνο στο ειδικό πλαίσιο της εισπράξεως απαιτήσεων της Ένωσης και, ειδικότερα, στον κανονισμό 966/2012 (ΕΕ, Ευρατόμ) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) 1605/2002 του Συμβουλίου⁴⁶. Επιπλέον, πρέπει να υπομνησθεί ότι το ίδιο το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι, ακόμη και υπό τις ειδικές αυτές περιστάσεις, η προθεσμία των πέντε ετών συνιστά απλώς μαχητό τεκμήριο⁴⁷.

105. Εν προκειμένω, επιβάλλεται η διαπίστωση, κατ' αρχάς, όσον αφορά τα διαδικαστικά στάδια που ακολουθήθηκαν, ότι η εσωτερική διαδικασία που οδήγησε στην υπό κρίση προσφυγή ξεκίνησε τη 18η Ιουλίου 2016 και την 1η Σεπτεμβρίου 2016, όταν ο Κ. Ρίνχτεν ενημερώθηκε για διάφορες κατηγορίες που είχαν διατυπωθεί εναντίον του σχετικά με πιθανές σοβαρές παρατυπίες. Ο φάκελος διαβιβάστηκε εν συνεχεία στην OLAF στις 14 Οκτωβρίου 2016, η οποία ξεκίνησε την έρευνά της στις 15 Νοεμβρίου 2016. Ακολούθως, το ΕΕΣ έλαβε την τελική έκθεση της OLAF στις 2 Ιουλίου 2018. Στις 12 Ιουλίου 2018, το ΕΕΣ αποφάσισε να αναθέσει στον Πρόεδρό του να συντάξει προκαταρκτική έκθεση, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 2, του εσωτερικού κανονισμού του ΕΕΣ, επί των πληροφοριών που είχε παράσχει η OLAF με την τελική έκθεσή της. Η εν λόγω προκαταρκτική έκθεση διαβιβάστηκε στα μέλη του ΕΕΣ και στον Κ. Ρίνχτεν, μαζί με την τελική έκθεση της OLAF, στις 5 Οκτωβρίου 2018. Στις 19 Νοεμβρίου 2018, ο Κ. Ρίνχτεν υπέβαλε γραπτές παρατηρήσεις και η ακρόασή του πραγματοποιήθηκε στις 26 Νοεμβρίου 2018. Βάσει των στοιχείων αυτών, το ΕΕΣ αποφάσισε, τρεις ημέρες αργότερα, να παραπέμψει την υπόθεση στο Δικαστήριο βάσει του άρθρου 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ. Εν πάση περιπτώσει, η επίμαχη περίοδος διήρκεσε, επομένως, λίγο περισσότερο από δύο έτη από τη στιγμή κατά την οποία διατυπώθηκαν για πρώτη φορά οι καταγγελίες που αφορούσαν τον Κ. Ρίνχτεν μέχρι τη λήψη της αποφάσεως για προσφυγή στο Δικαστήριο.

106. Λαμβανομένου υπόψη του αριθμού των διαδικαστικών πράξεων που διενεργήθηκαν κατά την περίοδο αυτή –των πρώτων εσωτερικών ενεργειών που αφορούσαν τον Κ. Ρίνχτεν μετά τη διατύπωση των καταγγελιών, της υποβολής του σχετικού αιτήματος και της συνακόλουθης έρευνας της OLAF, της συντάξεως συνόψεως των πραγματικών περιστατικών και της τελικής εκθέσεως της OLAF και της προκαταρκτικής εκθέσεως του ΕΕΣ, στις οποίες πρέπει να προστεθεί ο χρόνος που παρασχέθηκε στον Κ. Ρίνχτεν για την άμυνά του (γραπτές παρατηρήσεις, τόσο προς την OLAF όσο και προς το ΕΕΣ, καθώς και ακρόασεις από την OLAF και το ΕΕΣ)– φρονώ ότι δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι ο τρόπος με τον οποίο το ΕΕΣ χειρίστηκε την υπόθεση και το χρονικό διάστημα που χρειάστηκε για τον σκοπό αυτό συνιστούν παραβίαση της αρχής της εύλογης διάρκειας της διαδικασίας.

⁴⁵ Πρβλ. αποφάσεις της 28ης Φεβρουαρίου 2013, Επανεξέταση της αποφάσεως Arango Jaramillo κ.λπ. κατά ΕΤΕπ (C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, σκέψεις 29 και 30), καθώς και της 14ης Ιουνίου 2016, Marchiani κατά Κοινοβουλίου (C-566/14 P, EU:C:2016:437, σκέψη 100).

⁴⁶ ΕΕ 2012, L 298, σ. 1.

⁴⁷ Πρβλ. απόφαση της 14ης Ιουνίου 2016, Marchiani κατά Κοινοβουλίου (C-566/14 P, EU:C:2016:437, σκέψεις 104 και 105).

107. Κατά δεύτερον, όσον αφορά τα πραγματικά περιστατικά, είναι αληθές ότι ορισμένα εξ αυτών ανάγονται στο 2006, έτος κατά το οποίο ο Κ. Ρινχτεν ξεκίνησε την πρώτη θητεία του στο ΕΕΣ. Μπορεί ωστόσο να σημειωθεί ότι μεγάλο ποσοστό των αιτιάσεων αφορούν γεγονότα τα οποία έλαβαν χώρα μετά τον Οκτώβριο του 2013⁴⁸, ήτοι σε χρόνο που και ο ίδιος ο Κ. Ρινχτεν αποδέχεται, ή γεγονότα τα οποία, αν είχαν λάβει χώρα νωρίτερα, επαναλήφθηκαν μετά την εν λόγω προβαλλόμενη ως «κρίσιμη ημερομηνία»⁴⁹. Επιπλέον, η απαίτηση περί εύλογης διάρκειας της διαδικασίας, όπως πλέον προβλέπεται ρητώς στα άρθρα 41 και 47 του Χάρτη, δεν μπορεί να εξομοιωθεί με κάποια μορφή παραγραφής που ισχύει σε ποινικές υποθέσεις, η οποία έχει ορισθεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (στο εξής: ΕΔΔΑ) ως το νόμιμο δικαίωμα του δράστη να μην διώκεται ή να μην δικάζεται μετά την παρέλευση ορισμένου χρονικού διαστήματος από την τέλεση του ποινικού αδικήματος⁵⁰. Η προμνημονευθείσα απαίτηση αντιστοιχεί στο δικαίωμα του προσώπου για «εντός ευλόγου προθεσμίας εξέταση των υποθέσεών του» – ήτοι, κατά το σαφέστερο γράμμα του άρθρου 47 του Χάρτη, το δικαίωμά του να δικασθεί η υπόθεσή του από δικαστήριο εντός εύλογης προθεσμίας. Με άλλα λόγια, σε πειθαρχικές ή ποινικές υποθέσεις, η απαίτηση περί εύλογης διάρκειας έχει την έννοια του χρονικού διαστήματος εντός του οποίου ο δράστης της άδικης πράξεως πρέπει να δικάζεται, αρχής γενομένης όχι από την ημέρα των πραγματικών περιστατικών, αλλά από την ημέρα κατά την οποία «διατυπώνονται οι κατηγορίες» κατά του ενδιαφερόμενου προσώπου⁵¹.

108. Εν πάση περιπτώσει, αν η απαίτηση περί εύλογης διάρκειας εκλαμβάνονταν, στο πλαίσιο της ειδικής διαδικασίας του άρθρου 286 ΣΛΕΕ, ως περιλαμβάνουσα και κανόνα παραγραφής, τότε θα έπρεπε να ληφθεί υπόψη η σοβαρότητα των παραβάσεων που ενδεχομένως θα κρίνονταν βάσει του άρθρου 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ. Πράγματι, δεν αμφισβητείται ότι, στα νομικά συστήματα των κρατών μελών στα οποία ισχύει παραγραφή στις ποινικές υποθέσεις, ο χρόνος της παραγραφής τελεί σε αναλογία με τη σοβαρότητα της παραβάσεως⁵². Στο πλαίσιο αυτό, το διάστημα των 10 ετών που έχει παρέλθει από τις πρώτες προβαλλόμενες πράξεις μέχρι την έκδοση από το θεσμικό όργανο της πρώτης πράξεως σχετικά με αυτές –ή ακόμη και 12 ετών στην υπό κρίση υπόθεση αν ληφθεί υπόψη η προκαταρκτική έκθεση του Προέδρου του ΕΕΣ, όπως προβάλλει ο Κ. Ρινχτεν– δεν φαίνεται υπερβολικό.

5. Ο παράνομος χαρακτήρας της έρευνας της OLAF και της οικείας εκθέσεως

109. Όσον αφορά την έρευνα της OLAF, ο Κ. Ρινχτεν επικαλείται τρεις παρατυπίες που, κατ' αυτόν, βαρύνουν την έκθεση της OLAF προς το ΕΕΣ.

⁴⁸ Όπως οι δύο από τις τρεις κυνηγετικές δραστηριότητες στο Chambord (Γαλλία) (πρώτη αιτίαση), η διαμονή στην Κούβα (πρώτη αιτίαση), η σύσταση ιδιωτικής εταιρίας και ο ρόλος του Κ. Ρινχτεν ως διευθυντή της εταιρίας αυτής (τέταρτη αιτίαση), καθώς και η προσφορά ιδιωτικού διαμερίσματος προς μίσθωση στην Ύπατη Εκπρόσωπο της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας (πέμπτη αιτίαση).

⁴⁹ Όπως η καταχρηστική και παράνομη χρήση των καρτών καυσίμων που είχαν τεθεί στη διάθεσή του (δεύτερη αιτίαση) ή η συμμετοχή στη διοίκηση πολιτικού κόμματος (πρώτη και τέταρτη αιτίαση).

⁵⁰ Πρβλ. απόφαση του ΕΔΔΑ της 22ας Ιουνίου 2000, Coëme κ.λπ. κατά Βελγίου, CE:ECHR:2000:0622JUD003249296, § 146.

⁵¹ Πρβλ. Franchimont, M., Jacobs, A., και Masset, A., *Manuel de procédure pénale*, Larcier, Coll. de la Faculté de droit de l'Université de Liège, 2012, Βρυξέλλες, σ. 123. Κατά το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, «“ποινική κατηγορία” υφίσταται από τη στιγμή που πρόσωπο ενημερώνεται επισήμως από την αρμόδια αρχή περί της καταγγελίας ότι έχει διαπράξει ποινικό αδίκημα ή από τη στιγμή που η κατάσταση του έχει επηρεαστεί ουσιωδώς από ενέργειες στις οποίες προέβησαν οι αρχές εξαιτίας των υφιστάμενων υποψιών εις βάρος του εν λόγω προσώπου» (απόφαση του ΕΔΔΑ της 5ης Οκτωβρίου 2017, Kalēja κατά Λεττονίας CE:ECHR:2017:1005JUD002205908, § 36).

⁵² Πρβλ. όσον αφορά το βελγικό δίκαιο, Beernaert, M.-A., Bosly, H.D., και Vandermeersch, D., *Droit de la procédure pénale*, La Charte, Bruges, 2014, σ. 189.

α) Η διεύρυνση της έρευνας

110. Πρώτον, ο Κ. Rinxten υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι η OLAF διεύρυνε παρατύπως το πεδίο της έρευνάς της βάσει της αναλύσεως των στοιχείων τα οποία βρέθηκαν κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε στο γραφείο του.

111. Πράγματι, η πρώτη επιστολή της OLAF με την οποία γνωστοποιούνταν στον Κ. Rinxten ότι η OLAF είχε κινήσει διαδικασία έρευνας εναντίον του έκανε απλώς λόγο για «πιθανές παρατυπίες, οι οποίες [τον] αφορούσαν ως μέλος του [ΕΕΣ], ως προς την εκ μέρους [του] χρήση πόρων του ΕΕΣ, καθώς και σχετικά με αποστολές στις οποίες [αυτός] μετείχε και/ή ενέκρινε, κατά παράβαση των ισχυόντων κανόνων, σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης»⁵³. Μόλις κατά το δεύτερο στάδιο (ήτοι με την επιστολή που απέστειλε η OLAF στη δικηγόρο του Κ. Rinxten στις 15 Δεκεμβρίου 2017), η OLAF γνωστοποίησε στη δικηγόρο του Κ. Rinxten ότι ο Γενικός Διευθυντής της OLAF είχε αποφασίσει, κατόπιν προκαταρκτικής αναλύσεως των στοιχείων που είχαν συγκεντρωθεί στο πλαίσιο του επιτόπιου ελέγχου, να διευρύνει την έρευνα σε πιθανές συγκρούσεις συμφερόντων και άλλες παραβάσεις των άρθρων 285 και 286 ΣΛΕΕ και διατάξεων του κώδικα συμπεριφοράς των μελών του ΕΕΣ⁵⁴.

112. Κατά τον Κ. Rinxten, ο επιτόπιος έλεγχος δεν μπορεί να έχει ως σκοπό ή ως αποτέλεσμα την αποκάλυψη πιθανών παραβάσεων που δεν θα μπορούσαν να είναι γνωστές πριν από τον έλεγχο αυτό, δεδομένου ότι ο σκοπός και η έκταση του επιτόπιου ελέγχου καθορίζονται στην εντολή που έχει δοθεί στα πρόσωπα τα οποία διενεργούν την έρευνα⁵⁵.

113. Εντούτοις, φρονώ ότι η ως άνω ερμηνεία του τρόπου με τον οποίο μπορεί να διεξαχθεί μια έρευνα της OLAF είναι υπερβολικά περιοριστική.

114. Κατ' αρχάς, πρέπει να υπομνησθεί ότι η αρμοδιότητα της OLAF, όπως διαλαμβάνεται ρητώς στην αιτιολογική σκέψη 6 του κανονισμού 883/2013, «εκτείνεται επίσης πέραν της προστασίας των οικονομικών συμφερόντων, σε κάθε δραστηριότητα που αφορά τη διαφύλαξη των συμφερόντων της Ένωσης από παρατυπίες οι οποίες μπορούν να επισύρουν διοικητική ή ποινική δίωξη». Στη συνέχεια, για την εκπλήρωση της αποστολής αυτής, το άρθρο 4, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού ορίζει ότι η OLAF πρέπει να «δικαιούται άμεσης πρόσβασης, χωρίς προειδοποίηση, σε κάθε σχετική πληροφορία, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών σε βάσεις δεδομένων, που κατέχουν τα θεσμικά και λοιπά όργανα και οργανισμοί, καθώς και στις εγκαταστάσεις αυτών. [...] Η Υπηρεσία μπορεί να λαμβάνει αντίγραφα και αποσπάσματα κάθε εγγράφου ή του περιεχομένου κάθε μέσου αποθήκευσης πληροφοριών που κατέχουν τα θεσμικά και λοιπά όργανα και οργανισμοί και, εάν χρειάζεται, να αναλαμβάνει τη διαφύλαξη αυτών των εγγράφων ή πληροφοριών, προκειμένου να αποφευχθεί κάθε κίνδυνος εξαφάνισής τους». Τέλος, πρέπει επίσης να υπομνησθεί ότι τα μέλη των θεσμικών οργάνων της Ένωσης έχουν ειδικό καθήκον συνεργασίας με την OLAF, βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 883/2013, κατά το οποίο τα θεσμικά όργανα «φροντίζουν ώστε [...] τα μέλη τους [...] να παρέχουν στους υπαλλήλους της [OLAF] την αναγκαία συνδρομή για την αποτελεσματική εκτέλεση των καθηκόντων τους». Η υποχρέωση αυτή ισχύει και για τα μέλη του ΕΕΣ βάσει του άρθρου 3, δεύτερο εδάφιο, της αποφάσεως 99-2004 του ΕΕΣ σχετικά με τους κανόνες που αφορούν τους λεπτομερείς όρους της συνεργασίας των μελών του ΕΕΣ στο πλαίσιο των εσωτερικών ερευνών στον τομέα της καταπολέμησης της απάτης, της δωροδοκίας και κάθε

⁵³ Επιστολή της OLAF προς τον Κ. Rinxten της 22ας Σεπτεμβρίου 2017 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.32, σ. 252).

⁵⁴ Επιστολή της OLAF προς την L. Levi της 15ης Δεκεμβρίου 2017 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.34, σ. 255).

⁵⁵ Σημείο 108 του υπομνήματος αντικρούσεως του Κ. Rinxten.

άλλης παράνομης δραστηριότητας που είναι επιζήμια για τα οικονομικά συμφέροντα των Κοινοτήτων, κατά το οποίο, «[σ]το πλαίσιο της έρευνας [της OLAF], τα Μέλη του [ΕΕΣ] συνεργάζονται πλήρως με [...] την [OLAF]»⁵⁶.

115. Λαμβανομένου υπόψη του πεδίου της αποστολής της OLAF, των εξουσιών που της έχουν απονεμηθεί και του ειδικού καθήκοντος συνεργασίας που υπέχουν τα μέλη του ΕΕΣ, φρονώ ότι ο επιτόπιος έλεγχος που διενεργείται από την OLAF μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την αποκάλυψη πιθανών παραβάσεων που δεν εντάσσονται στο αρχικό πεδίο της έρευνας. Εάν απαγορευόταν στην OLAF να ενεργεί κατ' αυτόν τον τρόπο, τούτο θα ισοδυναμούσε με συνειδητή παράβλεψη πιθανών σοβαρών παρατυπιών, πράγμα το οποίο θα ερχόταν σε πλήρη αντίθεση με τον ρόλο της OLAF, τις αρμοδιότητές της και το καθήκον συνεργασίας των μελών του ΕΕΣ, ενώ η αποτελεσματικότητα μιας έρευνας της OLAF είναι προς το δημόσιο συμφέρον, το οποίο απορρέει από το γενικότερο δημόσιο συμφέρον της προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης⁵⁷.

116. Οποιοδήποτε άλλο συμπέρασμα θα έθιγε την *ανεξαρτησία* της OLAF, καθόσον θα οδηγούσε σε περιορισμό του Γενικού Διευθυντή της OLAF όσον αφορά την έναρξη ερευνών, συμπεριλαμβανομένης της διευρύνσεως του πεδίου μιας έρευνας. Πράγματι, όπως έκρινε το Γενικό Δικαστήριο σχετικά με τη δυνατότητα επεκτάσεως του πεδίου εσωτερικής έρευνας της OLAF σε πεδίο εξωτερικής έρευνας, «αυτό συμβαίνει όταν, σε περίπτωση αρκούντως σοβαρών υπονοιών ως προς τα πραγματικά περιστατικά που αποκαλύφθηκαν στο πλαίσιο εσωτερικής έρευνας [...], ο γενικός διευθυντής της OLAF εμποδίσθηκε να [...] διευρύνει το πεδίο της εν λόγω εσωτερικής έρευνας»⁵⁸.

117. Κατά συνέπεια, από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι, εφόσον η OLAF διενήργησε τον έλεγχό της σύμφωνα με τους εφαρμοστέους κανόνες, ενημέρωσε τον Κ. Ρίνχτεν για τη διευρύνση της έρευνας και του παρέσχε τη δυνατότητα να διατυπώσει την άποψή του επί του συνόλου των πραγματικών περιστατικών που του προσάπτονταν εν τέλει⁵⁹, μπορούν να ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας και οι παρατυπίες που διαπιστώθηκαν κατόπιν της διευρύνσεως της έρευνας της OLAF.

β) Το δικαίωμα του Κ. Ρίνχτεν στην ιδιωτική ζωή

118. Δεύτερον, ο Κ. Ρίνχτεν προβάλλει ότι η OLAF προσέβαλε το δικαίωμά του στην ιδιωτική ζωή, καθόσον αφαίρεσε ιδιωτικούς φακέλους και αντέγραψε ενδεχομένως δεδομένα που αφορούσαν την επικοινωνία με τη δικηγόρο του.

119. Κατά το άρθρο 7 του Χάρτη, κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του, της κατοικίας του και των επικοινωνιών του. Ωστόσο, το εν λόγω δικαίωμα δεν είναι απόλυτο. Κατά το άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη, το δικαίωμα αυτό μπορεί να υπόκειται σε περιορισμούς, υπό την προϋπόθεση ότι οι τελευταίοι προβλέπονται πράγματι από τον νόμο, ανταποκρίνονται σε σκοπούς γενικού συμφέροντος επιδιωκόμενους από την Ένωση και δεν συνιστούν, σε σχέση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς, δυσανάλογη επέμβαση⁶⁰.

⁵⁶ Η υπογράμμιση δική μου.

⁵⁷ Πρβλ. Inghelram, J.F.H., *Legal and Institutional Aspects of the European Anti-Fraud Office (OLAF)*, Europa Law Publishing, Άμστερνταμ, 2011, ιδίως σ. 137.

⁵⁸ Απόφαση της 6ης Ιουνίου 2019, Dalli κατά Επιτροπής (Τ-399/17, μη δημοσιευθείσα, ΕΥ:Τ:2019:384, σκέψη 86).

⁵⁹ Επιστολή της OLAF προς την L. Levi της 15ης Δεκεμβρίου 2017 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.34, σ. 255).

⁶⁰ Πρβλ. απόφαση της 4ης Απριλίου 2019, ΟΖ κατά ΕΤΕπ (C-558/17 P, ΕΥ:C:2019:289, σκέψη 65).

120. Συναφώς, επισημαίνεται ότι το δικαίωμα της OLAF να λαμβάνει αντίγραφα των σχετικών εγγράφων προβλέπεται από τον νόμο, ήτοι από το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 883/2013. Το δικαίωμα αυτό είναι αναγκαίο για την προστασία του οικονομικού συμφέροντος της Ένωσης, το οποίο αναμφισβήτητα αποτελεί «στόχ[ο] γενικού ενδιαφέροντος» κατά την έννοια του άρθρου 52, παράγραφος 1, του Χάρτη⁶¹. Πράγματι, όπως έχει υπογραμμίσει το Δικαστήριο όσον αφορά τα κράτη μέλη, η υποχρέωση καταπολεμήσεως των παράνομων δραστηριοτήτων εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης με αποτρεπτικά και αποτελεσματικά μέτρα είναι υποχρέωση που απορρέει, μεταξύ άλλων, από το πρωτογενές δίκαιο της Ένωσης, ιδίως το άρθρο 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ⁶².

121. Το γεγονός ότι ορισμένα έγγραφα έχουν χαρακτηριστεί ως «ιδιωτικά» από το πρόσωπο το οποίο αφορά η έρευνα δεν ασκεί επιρροή στο πλαίσιο αυτό. Πρώτον, επισημαίνεται ότι το άρθρο 13.5 των κατευθυντηρίων γραμμών για το προσωπικό της OLAF όσον αφορά τις διαδικασίες έρευνας ορίζει ειδικώς ότι, «[κ]ατά τη διάρκεια της επιθεώρησης των χώρων ή των εγκαταστάσεων, τα μέλη της μονάδας έρευνας μπορούν να έχουν πρόσβαση σε κάθε πληροφορία που τηρεί το εν λόγω θεσμικό ή άλλο όργανο ή ο οργανισμός της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων μεταξύ άλλων *αντιγράφων* ηλεκτρονικών δεδομένων ή *ιδιωτικών εγγράφων* (π.χ. ιατρικών αρχείων), που ενδέχεται να σχετίζονται με την έρευνα»⁶³. Φρονώ ότι η ως άνω ερμηνεία των εξουσιών της OLAF συνάδει με τον κανονισμό 883/2013, δεδομένου ότι ο εν λόγω κανονισμός δίνει στην OLAF το δικαίωμα να λαμβάνει αντίγραφα κάθε εγγράφου ή του περιεχομένου κάθε μέσου αποθηκεύσεως πληροφοριών που βρίσκονται στην κατοχή των θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών της Ένωσης καθόσον συνδέονται με σχετικές πληροφορίες.

122. Πρέπει επίσης να γίνει δεκτό ότι, στο πλαίσιο έρευνας για το ζήτημα αν ο Κ. Pinxten προέβη σε κατάχρηση της θέσεώς του, δεν μπορεί να αναγνωρισθεί ιδιαίτερη προτεραιότητα στο δικαίωμά του στην ιδιωτική ζωή όσον αφορά στοιχεία που προέκυψαν κατά τη διάρκεια της απασχολήσεώς του –πλην της αμιγώς ιδιωτικής και προσωπικής αλληλογραφίας και μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Οποιοδήποτε άλλο συμπέρασμα θα ήταν ανακόλουθο προς την υποχρέωση που υπέχουν τα θεσμικά όργανα της Ένωσης να καταπολεμούν την απάτη και κάθε άλλη παράνομη δραστηριότητα που θίγει τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης με μέτρα τα οποία πρέπει να έχουν αποτρεπτικό χαρακτήρα.

123. Εξάλλου, οι εξουσίες της OLAF έχουν διαμορφωθεί κατά τέτοιον τρόπο ώστε να διασφαλίζεται ότι η άσκησή τους πραγματοποιείται σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας. Κατά το άρθρο 13.4 των κατευθυντηρίων γραμμών για το προσωπικό της OLAF όσον αφορά τις διαδικασίες έρευνας, εφόσον είναι απαραίτητο, η επιθεώρηση μπορεί να πραγματοποιηθεί απουσία του εμπλεκόμενου μέλους του θεσμικού οργάνου της Ένωσης. Ωστόσο, «σε τέτοιες περιπτώσεις, πρέπει να παρίσταται άλλο μέλος του προσωπικού ή υπάλληλος ασφαλείας του θεσμικού [...] οργάνου [...] της ΕΕ».

124. Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε παρουσία του υπευθύνου ασφαλείας του ΕΕΣ καθώς και του υπευθύνου ασφαλείας πληροφοριών και του υπευθύνου της προστασίας δεδομένων του ΕΕΣ (ΥΠΔ). Όσον αφορά τις ιδιωτικές επικοινωνίες του Κ. Pinxten, στην «Έκθεση ψηφιακής εγκληματολογικής έρευνας της 22ας Νοεμβρίου 2017»⁶⁴

⁶¹ Πρβλ. Inghelram, J.F.H., *Legal and Institutional Aspects of the European Anti-Fraud Office (OLAF)*, Europa Law Publishing, Άμστερνταμ, 2011, ιδίως σ. 91.

⁶² Πρβλ. απόφαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2015, Taricco κ.λπ. (C-105/14, EU:C:2015:555, σκέψη 50).

⁶³ Η υπογράμμιση δική μου.

⁶⁴ Φάκελος Κ. Pinxten, παράρτημα Β.25.

επισημαίνεται ρητώς ότι «οι ερευνητές της OLAF πραγματοποίησαν προεπισκόπηση του συνόλου των εν λόγω δεδομένων τηρώντας τις απαιτήσεις προστασίας των δεδομένων όπως ζητήθηκε από [τον ΥΠΔ]. Τα μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που σχετίζονταν με την ιδιωτική ζωή καθώς και τα μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που προδήλως δεν συνδέονταν με το αντικείμενο της έρευνας διαγράφηκαν από όλες τις εξαχθείσες θυρίδες ηλεκτρονικού ταχυδρομείου [...]. Η προεπισκόπηση και η διαγραφή εκτελέστηκαν από [τον ΥΠΔ] [...]. [Ο ΥΠΔ] προσκόμισε επίσης τα ηλεκτρονικά έγγραφα στα οποία είχε πραγματοποιηθεί προεπισκόπηση και είχαν επιλεγεί και αντιγραφεί από τις μονάδες δίσκων U\και S\».

125. Όσον αφορά ειδικότερα το ζήτημα της αλληλογραφίας που φέρεται ότι αφορά τη δικηγόρο του K. Pinxten, είναι σαφές ότι το απόρρητο της έγγραφης επικοινωνίας μεταξύ του δικηγόρου και του εντολέα του πρέπει να προστατεύεται βάσει του δικαίου της Ένωσης, υπό την προϋπόθεση, πάντως, ότι η επικοινωνία αυτή πραγματοποιείται για τους σκοπούς και προς το συμφέρον των δικαιωμάτων άμυνας του εντολέα και ότι προέρχεται από ανεξάρτητους δικηγόρους⁶⁵. Εντούτοις, εν προκειμένω, αρκεί η διαπίστωση ότι, όπως επισήμανε το ΕΕΣ, ο K. Pinxten δεν προσκομίζει κανένα στοιχείο ικανό να αποδείξει ότι η OLAF στηρίχθηκε σε έγγραφο που καλύπτεται από το απόρρητο της επικοινωνίας μεταξύ ενός δικηγόρου και του εντολέα του. Επιπλέον, ο K. Pinxten δεν προσδιορίζει κανένα τέτοιο έγγραφο στην τελική έκθεση της OLAF ή στα παραρτήματά της. Αντιθέτως, από το παράρτημα 6 της «Έκθεσης ψηφιακής εγκληματολογικής έρευνας της 22ας Νοεμβρίου 2017» προκύπτει ότι «όσον αφορά το φιλτράρισμα των μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου [...] διαγράφηκαν όλα τα στοιχεία του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (outlook) που ανάγονται σε χρόνο προ του 2010». Στο εν λόγω έγγραφο διευκρινίζεται επίσης ότι διαγράφηκαν και άλλα στοιχεία, όπως αναφορές στη νομική σύμβουλο του K. Pinxten και αλληλογραφία προς αυτή⁶⁶.

126. Ως εκ τούτου, υπό τις συνθήκες αυτές, συνάγεται ότι η OLAF δεν προσέβαλε το δικαίωμα του K. Pinxten στην ιδιωτική ζωή στο πλαίσιο της έρευνάς της.

γ) Τα δικαιώματα άμυνας του K. Pinxten

127. Με τον τρίτο λόγο, ο K. Pinxten ισχυρίζεται ότι η OLAF προσέβαλε τα δικαιώματα άμυνάς του. Πρώτον, η σύνοψη των πραγματικών περιστατικών που διαβιβάσθηκε ήταν εξαιρετικά σύντομη, οι συνημμένοι στην εν λόγω σύνοψη των πραγματικών περιστατικών πίνακες ήταν δυσνόητοι και δεν διαβιβάσθηκαν όλα τα δικαιολογητικά έγγραφα. Δεύτερον, ο K. Pinxten ισχυρίζεται ότι δεν έτυχε ακροάσεως επί όλων των πραγματικών περιστατικών και επί των ακροάσεων των μαρτύρων που οδήγησαν στη σύνταξη της εκθέσεως. Τρίτον, τα επιχειρήματά του δεν συζητήθηκαν, αλλά απλώς αντιγράφηκαν στο τέλος της εκθέσεως. Τέταρτον, η πρώην βοηθός του δεν έλαβε αντίγραφο των πρακτικών της προφορικής ακροάσεώς της.

128. Είναι σαφές ότι, όπως προβλέπεται στο άρθρο 41 του Χάρτη, το δικαίωμα χρηστής διοικήσεως περιλαμβάνει, αφενός, το δικαίωμα κάθε προσώπου σε προηγούμενη ακρόαση πριν να ληφθεί οποιοδήποτε ατομικό μέτρο εις βάρος του και, αφετέρου, το δικαίωμα κάθε προσώπου να έχει πρόσβαση στον φάκελό του.

⁶⁵ Πρβλ. αποφάσεις της 18ης Μαΐου 1982, AM & S Ευρωπ κατά Επιτροπής (155/79, EU:C:1982:157, σκέψεις 21 και 27), καθώς και της 14ης Σεπτεμβρίου 2010, Akzo Nobel Chemicals και Akcros Chemicals κατά Επιτροπής (C-550/07 P, EU:C:2010:512, σκέψη 70).

⁶⁶ Φάκελος K. Pinxten, παράρτημα Β.25.

129. Όπως υπενθύμισε το Δικαστήριο με την απόφαση της 11ης Ιουλίου 2006, Επιτροπή κατά Cresson (C-432/04, EU:C:2006:455), «ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας, στο πλαίσιο παντός είδους διαδικασίας κινουμένης κατά προσώπου και ικανής να καταλήξει σε βλαπτική για το πρόσωπο αυτό πράξη, αποτελεί θεμελιώδη αρχή του [δικαίου της Ένωσης] και πρέπει να διασφαλίζεται ακόμα και όταν ελλείπει οποιαδήποτε κανονιστική ρύθμιση σχετική με την εν λόγω διαδικασία. Κατά πάγια νομολογία, ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας απαιτεί να έχει δοθεί στο πρόσωπο κατά του οποίου [κινήθηκε] διοικητική διαδικασία η δυνατότητα, στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής, να καταστήσει γνωστή την άποψή του ως προς το υποστατό και τη λυσιτέλεια των προβαλλομένων [...] πραγματικών περιστατικών καθώς και ως προς τα έγγραφα που έλαβε υπόψη [του το θεσμικό ή άλλο όργανο ή οργανισμός] για να στηρίξει τον ισχυρισμό [του] περί υπάρξεως παραβιάσεως του [δικαίου της Ένωσης]»⁶⁷. Στο πλαίσιο έρευνας της OLAF, μπορεί να προστεθεί ότι το άρθρο 9, παράγραφος 4, του κανονισμού 883/2013 ορίζει επίσης ότι, «μόλις ολοκληρωθεί η έρευνα και προτού συνταχθούν συμπεράσματα με ονομαστική αναφορά σε ενδιαφερόμενο, παρέχεται στο εν λόγω πρόσωπο η δυνατότητα να σχολιάσει περιστατικά που το αφορούν».

130. Εν προκειμένω, πρέπει κατ' αρχάς να εξεταστεί αν ο Κ. Ρινχτεν ενημερώθηκε εγκαίρως για τις εις βάρος του αιτιάσεις και αν του δόθηκε η δυνατότητα να διατυπώσει τις απόψεις του⁶⁸.

131. Κατ' εμέ, δεν μπορεί να γίνει δεκτός ο ισχυρισμός του Κ. Ρινχτεν ότι δεν τηρήθηκαν τα δικαιώματα άμυνας του. Πράγματι, από τη δικογραφία προκύπτει ότι με επιστολή της 7ης Δεκεμβρίου 2017 ο Κ. Ρινχτεν κλήθηκε σε εξέταση στις 22 Δεκεμβρίου 2017 σχετικά με πιθανές παρατυπίες για τις οποίες ενημερώθηκε στις 22 Σεπτεμβρίου 2017⁶⁹. Είναι επίσης σαφές ότι ο Κ. Ρινχτεν ενημερώθηκε για τη διεύρυνση του πεδίου της έρευνας και της εξετάσεως με επιστολή που εστάλη στη δικηγόρο του στις 15 Δεκεμβρίου 2017⁷⁰. Είναι αληθές ότι η δικηγόρος του Κ. Ρινχτεν απάντησε στην εν λόγω επιστολή επισημαίνοντας ότι ο εντολέας της θα ήταν στη διάθεση της OLAF στο πλαίσιο της εξετάσεως της 22ας Δεκεμβρίου 2017 μόνον όσον αφορά τα γεγονότα που διαλαμβάνονταν στο έγγραφο γνωστοποίησης της ιδιότητας του ενδιαφερομένου⁷¹. Εντούτοις, όπως προκύπτει από τα πρακτικά της εξετάσεως του Κ. Ρινχτεν, ένα μεγάλο μέρος των πραγματικών περιστατικών που αποκαλύφθηκαν από την έρευνα της OLAF και περιελήφθησαν στην τελική έκθεσή της συζητήθηκε ή, τουλάχιστον, μνημονεύθηκε κατά την εξέταση, ελεύθερα και χωρίς περιορισμούς⁷². Επιπλέον, τα ζητήματα που δεν τέθηκαν ευθέως κατά την εν λόγω εξέταση συμπεριελήφθησαν ούτως ή άλλως στη σύνοψη των πραγματικών περιστατικών που διαβιβάστηκε αργότερα [όπως η διαμονή στο Crans Montana ή η συμμετοχή στη διοίκηση πολιτικού κόμματος ή οι (προβαλλόμενες) ψευδείς δηλώσεις σε σχέση με ασφαλιστική ζημία]. Συναφώς, μολονότι ο Κ. Ρινχτεν προβάλλει ότι η σύνοψη των πραγματικών περιστατικών που διαβιβάστηκε ήταν υπερβολικά σύντομη και ότι οι συνημμένοι σε αυτήν πίνακες ήταν ακατάληπτοι, είναι σαφές ότι η εν λόγω σύνοψη περιέχει αρκούντως κατανοητή παρουσίαση τόσο των εφαρμοστέων κανόνων όσο και των παρατυπιών οι οποίες του προσάπτονται. Η σαφήνεια και η πληρότητα της συνόψεως των πραγματικών περιστατικών δύσκολα μπορεί να αμφισβητηθεί από τον Κ. Ρινχτεν, αφ' ης στιγμής ο τελευταίος συνέταξε παρατηρήσεις εκτάσεως μεγαλύτερης των 36 σελίδων –για τη σύνταξη των οποίων χορηγήθηκε

⁶⁷ Σκέψη 104.

⁶⁸ Πρβλ. απόφαση της 11ης Ιουλίου 2006, Επιτροπή κατά Cresson (C-432/04, EU:C:2006:455, σκέψη 105).

⁶⁹ Φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.72.

⁷⁰ Φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.34.

⁷¹ Φάκελος Κ. Ρινχτεν, παράρτημα Β.20, σ. 136.

⁷² Φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.73.

παράταση 10 εργάσιμων ημερών λόγω του μεγέθους της υπό εξέταση υποθέσεως– οι οποίες αφορούσαν όλα τα πραγματικά περιστατικά που περιλαμβάνονταν στη σύνοψη των πραγματικών περιστατικών⁷³.

132. Περαιτέρω, επισημαίνεται επίσης ότι η τελική έκθεση της OLAF περιέχει μόνον τις συστάσεις του Γενικού Διευθυντή. Κατά το άρθρο 11, παράγραφος 4, του κανονισμού 883/2013, το θεσμικό όργανο στο οποίο διαβιβάζεται η έκθεση οφείλει να λαμβάνει τα μέτρα, ιδίως πειθαρχικής ή νομικής φύσεως, τα οποία απαιτούνται από τα αποτελέσματα της εσωτερικής έρευνας. Εντούτοις, γεγονός παραμένει ότι η απόφαση η οποία μπορεί να βλάψει τον ενδιαφερόμενο είναι η απόφαση που θα λάβει ενδεχομένως το θεσμικό όργανο στο οποίο απευθύνεται η τελική έκθεση της OLAF.

133. Υπό το πρίσμα των τελευταίων αυτών σκέψεων, φρονώ ότι, κατά συνέπεια, το γεγονός ότι ο Κ. Ρινχτεν έλαβε –αφού έτυχε ακροάσεως για πρώτη φορά από την OLAF και του δόθηκε η δυνατότητα να υποβάλει παρατηρήσεις επί της συνόψεως των πραγματικών περιστατικών– αντίγραφο της τελικής εκθέσεως της OLAF και των παραρτημάτων της ενόψει της διοικητικής διαδικασίας ενώπιον του ΕΕΣ, η οποία προηγήθηκε της προσφυγής που ασκήθηκε κατά του Κ. Ρινχτεν βάσει του άρθρου 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ, δεν μπορεί να αγνοηθεί κατά την εκτίμηση του σεβασμού του δικαιώματος ακροάσεως.

134. Συναφώς, επισημαίνεται ότι στον Κ. Ρινχτεν δόθηκε η δυνατότητα όχι μόνον να υποβάλει γραπτές παρατηρήσεις επί της τελικής εκθέσεως της OLAF καθώς και επί της συνταχθείσας από τον Πρόεδρο του ΕΕΣ προκαταρκτικής εκθέσεως –πράγμα το οποίο πράγματι έπραξε⁷⁴–, αλλά και να τύχει ακροάσεως επί των πραγματικών περιστατικών που περιλαμβάνονταν στα έγγραφα αυτά⁷⁵.

135. Υπό τις συνθήκες αυτές, είμαι υποχρεωμένος να επισημάνω ότι ο τρόπος με τον οποίο διεξήχθη η διοικητική διαδικασία δεν εμφανίζει κανένα στοιχείο που θα μπορούσε να θίξει τα δικαιώματα άμυνας του Κ. Ρινχτεν.

6. Συμπέρασμα επί των διαδικαστικών κανόνων και των διαφόρων δικαιωμάτων που επικαλείται ο Κ. Ρινχτεν

136. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι πρέπει να απορριφθούν όλοι οι αμυντικοί ισχυρισμοί του Κ. Ρινχτεν οι οποίοι αφορούν ζητήματα διαδικαστικής φύσεως καθώς και τον σεβασμό διαφόρων δικαιωμάτων, ιδίως των δικαιωμάτων άμυνας.

137. Χάριν πληρότητας, προσθέτω ότι, μολονότι το ΕΕΣ στηρίζεται σε πολύ μεγάλο βαθμό στην τελική έκθεση της OLAF για να αποδείξει το βάσιμο των ισχυρισμών του, γεγονός παραμένει ότι η προσφυγή του είναι κατανοητή ανεξάρτητα από την εν λόγω έκθεση και τα παραρτήματά της. Εξάλλου, από το δικόγραφο της προσφυγής προκύπτει επίσης ότι το ΕΕΣ εκτίμησε το ίδιο τα πραγματικά περιστατικά και, σε κάποια σημεία, αποστασιοποιήθηκε από τα συμπεράσματα της OLAF.

⁷³ Φάκελος ΕΕΣ, παραρτήματα Β.37.41 και Β.37.88.

⁷⁴ Φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.40.

⁷⁵ Φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.41.

Γ. Επί της υπάρξεως ή μη παραβάσεως των υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 286 ΣΛΕΕ

1. Οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ

138. Προτού εξεταστεί εάν ο Κ. Ρίνχτεν παρέβη μία ή περισσότερες από τις υποχρεώσεις του ως μέλους του ΕΕΣ, είναι σκόπιμο να επαναληφθούν τρεις παρατηρήσεις που έχουν ήδη διατυπωθεί στις παρούσες προτάσεις.

139. Πρώτον, από το γράμμα του άρθρου 286 ΣΛΕΕ μπορεί να συναχθεί ότι τα μέλη του ΕΕΣ οφείλουν να προκρίνουν πάντοτε το γενικό συμφέρον της Ένωσης όχι μόνον έναντι των εθνικών συμφερόντων, αλλά και έναντι των προσωπικών συμφερόντων⁷⁶. Δεύτερον, τα μέλη του ΕΕΣ δεν πρέπει μόνον να τηρούν τις υποχρεώσεις ανεξαρτησίας, εντιμότητας και διακριτικότητας που προβλέπουν τα άρθρα 285 και 286 ΣΛΕΕ, αλλά και να ανταποκρίνονται στα υψηλότερα πρότυπα αμεροληψίας και ανιδιοτέλειας. Τούτο κατ' ανάγκην σημαίνει πλήρη υπευθυνότητα στον τρόπο με τον οποίο διαθέτουν τους δημόσιους πόρους⁷⁷. Τρίτον, η Συνθήκη δεν περιέχει κάποια πρόβλεψη σχετικά με το είδος ή τη συχνότητα των παραβάσεων που μπορούν να οδηγήσουν στην εφαρμογή του άρθρου 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ. Η μοναδική προϋπόθεση είναι το εμπλεκόμενο μέλος του ΕΕΣ να έχει παύσει να ανταποκρίνεται στις απαιτούμενες προϋποθέσεις ή να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις που απορρέουν εκ της θέσεώς του.

140. Δεδομένου ότι οι διατάξεις της Συνθήκης είναι παρόμοιες για τα μέλη της Επιτροπής και για τα μέλη του ΕΕΣ, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι και τα τελευταία αυτά μέλη οφείλουν να επιδεικνύουν άμεμπτη συμπεριφορά. Εντούτοις, για να μπορεί να δικαιολογηθεί η άσκηση προσφυγής δυνάμει του άρθρου 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ, η παράβαση των υποχρεώσεων πρέπει να εμφανίζει ορισμένο βαθμό σοβαρότητας⁷⁸. Η εν λόγω απαίτηση περί σοβαρότητας εξηγείται ευχερώς από την αυστηρότητα της πιθανής κυρώσεως που ενδέχεται να επιβληθεί από το παρόν Δικαστήριο στον κάτοχο αξιώματος (ή, όπως εν προκειμένω, στον πρώην κάτοχο αξιώματος) αν οι καταγγελίες περί παρατυπιών γίνουν δεκτές. Εξάλλου, από το γενικό γράμμα του άρθρου 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με τον ρόλο που η διάταξη αυτή διαδραματίζει στη θεσμική αρχιτεκτονική της Ένωσης, μπορεί να συναχθεί ότι η επίμαχη πλημμέλεια είναι δυνατόν να προκύπτει από μία μόνον αλλά σοβαρή πράξη, καθώς και από την κατ' επανάληψη τέλεση μεμονωμένων, λιγότερο σοβαρών πράξεων, από την οποία συνάγεται σαφής περιφρόνηση για τους ισχύοντες κανόνες.

141. Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι, στο πλαίσιο του άρθρου 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ, αρκεί –πλην όμως είναι αναγκαίο– να διαπιστωθεί η ύπαρξη παραβάσεως που να εμφανίζει ορισμένο βαθμό σοβαρότητας, προκειμένου να κριθεί βάσιμη μια προσφυγή που ασκείται δυνάμει του άρθρου 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ. Η σοβαρή αυτή παράβαση πρέπει να προκύπτει είτε από μία μόνον σοβαρή πράξη είτε από την κατ' επανάληψη τέλεση των ίδιων λιγότερο σοβαρών πράξεων οι οποίες, μεμονωμένα, δεν θα θεωρούνταν αυτές καθεαυτές ως αρκούντως σοβαρές. Αφετέρου, η σοβαρότητα της πράξεως ή η κατ' επανάληψη τέλεσή της, ή ακόμη και η σώρευση περισσότερων πράξεων, μπορεί να έχει αντίκτυπο στην έκταση της στερήσεως του δικαιώματος προς σύνταξη ή άλλων αντ' αυτού ωφελημάτων⁷⁹.

⁷⁶ Πρβλ. απόφαση της 11ης Ιουλίου 2006, Επιτροπή κατά Cresson (C-432/04, EU:C:2006:455, σκέψεις 70 και 71).

⁷⁷ Βλ. σημεία 70 έως 76 των παρούσων προτάσεων.

⁷⁸ Πρβλ. απόφαση της 11ης Ιουλίου 2006, Επιτροπή κατά Cresson (C-432/04, EU:C:2006:455, σκέψη 72).

⁷⁹ Πρβλ. απόφαση της 11ης Ιουλίου 2006, Επιτροπή κατά Cresson (C-432/04, EU:C:2006:455, σκέψη 73).

2. Εξέταση των αιτιάσεων στην περίπτωση του Κ. Ρινχτεν

142. Προς στήριξη της προσφυγής του, το ΕΕΣ προβάλλει πέντε αιτιάσεις, οι οποίες, μόνον ως προς τον πρώτο λόγο της προσφυγής, αφορούν τουλάχιστον 332 περιστατικά. Ωστόσο, όπως μόλις εξήγησα, δεν είναι όλες οι προβαλλόμενες προς στήριξη των αιτιάσεων αυτών πλημμέλειες απαραίτητες για να θεμελιωθεί η παράβαση που προβλέπεται στο άρθρο 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ. Επομένως, θα περιορίσω την ανάλυσή μου, όσον αφορά καθεμιά εκ των αιτιάσεων, στα πραγματικά περιστατικά τα οποία, κατά τη γνώμη μου, είναι περισσότερο ικανά να καταδείξουν αναμφισβήτητη παράβαση των υποχρεώσεων που υπέχουν τα μέλη του ΕΕΣ, με την επιφύλαξη της αλήθειας των λοιπών πραγματικών περιστατικών.

α) Επί της πρώτης αιτιάσεως: μη προσήκουσα χρήση των πόρων του ΕΕΣ για τη χρηματοδότηση δραστηριοτήτων που δεν συνδέονται ή δεν συνάδουν με τα καθήκοντα μέλους του ΕΕΣ

143. Σύμφωνα με το άρθρο 7 του κανονισμού 2290/77, τα μέλη του ΕΕΣ «που καλούνται κατά την άσκηση των καθηκόντων τους να μετακινηθούν εκτός του τόπου [όπου εδρεύει το ΕΕΣ] δικαιούνται επιστροφή των εξόδων ταξιδιού [και] ξενοδοχείου [καθώς και] αποζημίωση διαβίωσης». Για την είσπραξη των ποσών των εν λόγω επιστροφών και αποζημιώσεων, από το ίδιο το γράμμα της διατάξεως αυτής προκύπτει ότι η δραστηριότητα από την οποία προέκυψαν οι δαπάνες πρέπει να συνδέεται με την άσκηση των καθηκόντων μέλους του ΕΕΣ.

144. Συναφώς, κατόπιν επανεξετάσεως των κατ' ουσίαν μη αμφισβητούμενων αποδεικτικών στοιχείων, δεν μπορεί παρά να συμπεράνει κανείς ότι ο Κ. Ρινχτεν προέβη σε κατάχρηση του συστήματος παρουσιάζοντας ορισμένες δραστηριότητες με μη προσήκοντα τρόπο ώστε να εισπράξει την επιστροφή των εξόδων που προβλέπει ο κανονισμός 2290/77. Με λύπη μου, πρέπει να πω οι διαμονές του στο θέρετρο Crans Montana (Ελβετία) και στην Κούβα καθώς και η συμμετοχή του σε ορισμένες κυνηγετικές δραστηριότητες στο Chambord (Γαλλία) και στο Ciergnon (Βέλγιο) παρέχουν πληθώρα αποδεικτικών στοιχείων περί τούτου.

1) Η διαμονή στο Crans Montana

145. Με έγγραφο της 11ης Ιουλίου 2013 απευθυνόμενο προς τον Πρόεδρο του ΕΕΣ, ο Κ. Ρινχτεν διευκρίνισε ότι, «ως πρόεδρος του τμήματος ΙΙΙ του Δικαστηρίου, [είχε] προσκληθεί από το Crans Montana Forum να παραστ[εί] στη θερινή του σύνοδο από τις 22 έως τις 25 Αυγούστου 2013»⁸⁰. Κατά το εν λόγω έγγραφο, «σημαντικοί εκπρόσωποι κυβερνήσεων, της διπλωματίας, διεθνών οργανισμών, πολιτικών κομμάτων και κοινοβουλίων από όλο τον κόσμο συνέρχονται στο Crans Montana για να συζητήσουν τρέχοντα ζητήματα διεθνούς πολιτικής». Υπό τις συνθήκες αυτές, εφόσον «[είχε] προσκληθεί ως μέλος του [ΕΕΣ], [επιθυμούσε] να ζητήσει από το Συνέδριο την κάλυψη των εξόδων της διαμονής καθώς και την καταβολή της χρηματικής συνδρομής ([3 570,00 ευρώ])».

146. Μολονότι η αποστολή αυτή έλαβε έγκριση και το ΕΕΣ κατέβαλε το ζητηθέν ποσό, από τη δικογραφία προκύπτει ότι οι τρεις πληροφορίες που παρέσχε ο Κ. Ρινχτεν με το έγγραφό του – το γεγονός ότι προσκλήθηκε, ο σκοπός της εκδηλώσεως και το κόστος– δεν ήταν απολύτως ακριβείς.

⁸⁰ Φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.27, σ. 3859.

147. Πρώτον, φαίνεται ότι ο Κ. Ρινχτεν δεν προσκλήθηκε στην εν λόγω εκδήλωση, ούτε ως πρόεδρος του τμήματος III του ΕΕΣ ούτε καν ως μέλος του θεσμικού οργάνου. Αντιθέτως, μολονότι η βοηθός του είχε αποστείλει, στις 29 Μαΐου 2013, μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στη διεύθυνση «info@cmf.ch» στο οποίο αναφερόταν ότι ο Κ. Ρινχτεν θα ενδιαφερόταν να συμμετάσχει στην εκδήλωση, έλαβε την ίδια ημέρα την απάντηση ότι η «θερινή σύνοδος του Crans Montana Forum αποτελεί κλειστή εκδήλωση στο πλαίσιο της οποίας ένας πολύ περιορισμένος αριθμός ατόμων (40 άτομα) συνέρχεται στο εν λόγω πολυτελές ορεινό θέρετρο». Μόνον κατόπιν παρεμβάσεως και με σύσταση Βέλγου πρώην υπουργού έλαβε ο Κ. Ρινχτεν, περίπου δύο εβδομάδες αργότερα, δεύτερο μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου από τους διοργανωτές, στο οποίο αναφερόταν ότι ήταν ευπρόσδεκτος να παραστεί στην εκδήλωση, χωρίς ωστόσο να γίνεται αναφορά στην ιδιότητα ή τον τίτλο του⁸¹.

148. Δεύτερον, στο πρώτο μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του εκτελεστικού γραφείου του Crans Montana, της 29ης Μαΐου 2013, αναφερόταν ότι δεν υπήρχε συγκεκριμένο πρόγραμμα όσον αφορά την αποκαλούμενη «ειδική θερινή σύνοδο». Τούτο επιβεβαιώνεται από το έντυπο παρουσιάσεως της ετήσιας εκδηλώσεως και του προγράμματος που διαβιβάσθηκε στη συνέχεια. Στο εν λόγω έγγραφο αναφερόταν ότι «στη θερινή σύνοδο μετέχουν μόνον 60 κατ' ανώτατο όριο φίλοι του Forum [οι οποίοι] συναντιούνται και απολαμβάνουν ένα ιδιαίτερα προνομιακό πλαίσιο αναψυχής και φιλίας στο εξαιρετικό αυτό θέρετρο»⁸². Από το πλήρες πρόγραμμα της διαμονής προέκυπτε επίσης ότι δεν προβλέπονταν συνεδριάσεις ούτε καν επίσημος χρόνος συζητήσεων. Το πρόγραμμα όλων των πρωινών και των απογευμάτων προέβλεπε αποκλειστικά περιπάτους, εκδρομές και ευκαιρίες για πραγματοποίηση αγορών. Πράγματι, το πρόγραμμα με τρόπο αφοπλιστικό ανέφερε ότι «πρόκειται για ένα Σαββατοκύριακο στο βουνό! Δεν απαιτείται επισημότητα ή ειδικό ένδυμα». Οι συμμετέχοντες καλούνταν να «θεωρήσ[ουν] ότι βρίσκ[ονται] σε διακοπές και να έλθ[ουν] όπως επιθυμ[ούν]»⁸³.

149. Τρίτον, μολονότι ο Κ. Ρινχτεν ζήτησε την κάλυψη των εξόδων της διαμονής και της χρηματικής συνδρομής ύψους 3 570,00 ευρώ, από το έντυπο εγγραφής και το τιμολόγιο προκύπτει ότι η απαιτούμενη από το Forum οικονομική συνδρομή ανερχόταν μόνο σε 2 950,00 ευρώ για τον Κ. Ρινχτεν⁸⁴. Η διαφορά – ύψους 620 ευρώ – αντιστοιχούσε στο πρόσθετο κόστος των δύο επιπλέον διανυκτερεύσεων του Κ. Ρινχτεν και της συζύγου του την προηγούμενη και την επομένη της εκδηλώσεως, μολονότι η πρώτη δραστηριότητα ήταν προγραμματισμένη για τις 22 Αυγούστου 2013 στις 7 μ.μ. και δεν υπήρχε κάποια πρόβλεψη για τις 25 Αυγούστου μετά το πρωινό γεύμα στις 9.30 π.μ. Συνεπώς, ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι η μετάβαση από το Λουξεμβούργο έγινε οδικώς, οι δύο αυτές διανυκτερεύσεις δεν ήταν αναγκαίες για τη συμμετοχή στην εκδήλωση⁸⁵.

150. Δεδομένου του χαλαρού χαρακτήρα του προγράμματος της εκδηλώσεως, είναι μάλλον απίθανο να αποκόμισε το ΕΕΣ κάποιο όφελος από τη συμμετοχή του Κ. Ρινχτεν. Αντιθέτως, φαίνεται ότι επρόκειτο απλώς για μια ευκαιρία για ψυχαγωγία και αναψυχή σε πολυτελές ξενοδοχείο που βρίσκεται σε πολύ όμορφη τοποθεσία. Υπό τις συνθήκες αυτές, στην πραγματικότητα η εν λόγω δραστηριότητα θα έπρεπε να έχει θεωρηθεί ιδιωτικό ταξίδι.

⁸¹ Τα ανωτέρω στηρίζονται στο μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της βοηθού του Κ. Ρινχτεν της 29ης Μαΐου 2013 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.27, σ. 3858) και στα μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που απέστειλε το εκτελεστικό γραφείο του Crans Montana Forum στις 29 Μαΐου 2013 και στις 12 Ιουνίου 2013 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.27, σ. 3857 και 3875).

⁸² Φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.27, σ. 3881.

⁸³ Φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.27, σ. 3862 έως 3865.

⁸⁴ Φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.27, σ. 3860 (τιμολόγιο) και 3861 (έντυπο εγγραφής).

⁸⁵ Αναλόγως της επιλεγείσας διαδρομής, το ταξίδι από το Λουξεμβούργο (έδρα του ΕΕΣ) στο Crans Montana (Ελβετία) κυμαίνεται μεταξύ 600 και 650 χιλιομέτρων, ήτοι διαρκεί από 6 έως 6,5 ώρες.

151. Εκφράζοντας την άποψη αυτή, δεν παραβλέπω το γεγονός ότι θα μπορούσε ίσως να έχει δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στο περιεχόμενο του προγράμματος και θα μπορούσαν να έχουν ζητηθεί περαιτέρω πληροφορίες επί της πραγματικής φύσεως της εκδηλώσεως του Forum προτού δοθεί η έγκριση για τη συμμετοχή του Κ. Ρίνχτεν. Εντούτοις φρονώ ότι δεν είναι δίκαιο να επικριθεί το ΕΕΣ από αυτή την άποψη. Το ΕΕΣ εδικαιούτο να αναμένει ότι τα μέλη του ανταποκρίνονται σε υψηλά πρότυπα και, συγκεκριμένα, αν ένα μέλος παρίστατο σε εκδήλωση η οποία στην πραγματικότητα δεν αποτελούσε παρά ευκαιρία για ανάπαυση και αναψυχή, τα σχετικά έξοδα θα έπρεπε να καλυφθούν από ιδιωτικούς πόρους του εν λόγω μέλους και να μην επιβαρύνουν εν τέλει τον Ευρωπαϊό φορολογούμενο.

2) Η διαμονή στην Κούβα

152. Από τις 30 Μαρτίου 2015 έως τις 14 Απριλίου 2015, ο Κ. Ρίνχτεν και η σύζυγός του ταξίδεψαν στην Κούβα. Ο Κ. Ρίνχτεν παρουσίασε το ταξίδι αυτό ως επίσημη αποστολή για λογαριασμό του ΕΕΣ και, για τον λόγο αυτό, εισέπραξε επιστροφή των εξόδων αποστολής και ημερήσιες αποζημιώσεις συνολικού ύψους 10 042,71 ευρώ.

153. Με έγγραφο της 24ης Μαρτίου 2015 απευθυνόμενο προς τον Πρόεδρο του ΕΕΣ, ο Κ. Ρίνχτεν παρουσίασε την αποστολή στην Κούβα ως εξής: «[θ]α ενισχύσει περαιτέρω τις σχέσεις ΕΕ-Κούβας, λαμβανομένης υπόψη της ενδεχομένως ταχέως εξελισσόμενης καταστάσεως στη χώρα. Τούτο μπορεί να οδηγήσει στην ένταξη της Κούβας σε ένα από τα μελλοντικά προγράμματα εργασιών του τμήματος ΙΙΙ, το οποίο είναι επιφορτισμένο με τον έλεγχο των εξωτερικών δράσεων της Ένωσης. Η αποστολή επικεντρώνεται σε επαφές με τους εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών (ΜΚΟ, ακαδημαϊκούς, δημοσιογράφους, [...]) και σε επιτόπιες επισκέψεις σε έργα ΕΕ-ΠΗΕΑ. Παρά τις προπαρασκευαστικές εργασίες της αποστολής από το Λουξεμβούργο και τις Βρυξέλλες, λόγω της “απολυταρχικής” κρατικής δομής, οι περισσότερες επαφές και επιτόπιες επισκέψεις θα πρέπει να προγραμματισθούν μετά την άφιξη στην Αβάνα»⁸⁶.

154. Παρά την ως άνω παρουσίαση, από τον φάκελο που υπέβαλε το ΕΕΣ στο Δικαστήριο προκύπτει ότι το εν λόγω ταξίδι αντιμετωπιζόταν εξ αρχής ως ιδιωτικό. Πράγματι, στο πρώτο μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που απέστειλε η βοηθός του Κ. Ρίνχτεν στον Πρόεδρο της Ένωσης στην Κούβα, διευκρινιζόταν ότι ο Κ. Ρίνχτεν και η σύζυγός του σχεδίαζαν ιδιωτικό ταξίδι στην Κούβα, καθώς μέχρι τότε δεν είχαν την ευκαιρία να εξερευνησουν τη χώρα αυτή⁸⁷. Μέσω του εν λόγω μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, ο Κ. Ρίνχτεν αναζητούσε προτάσεις σχετικά με ξενοδοχεία, πόλεις και νησιά που θα μπορούσαν να επισκεφθούν καθώς και κάθε άλλη χρήσιμη πληροφορία. Την επομένη, απεστάλη δεύτερο μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με κατάλογο των πόλεων τις οποίες είχε σκεφθεί ο Κ. Ρίνχτεν και οι οποίες αντιστοιχούν, εν τέλει, στις πόλεις που επισκέφθηκαν ο Κ. Ρίνχτεν και η σύζυγός του⁸⁸.

155. Αληθεύει ότι, 10 περίπου ημέρες πριν από την αναχώρηση, ο Κ. Ρίνχτεν εξέφρασε την επιθυμία να συναντήσει δημοσιογράφους, εκπροσώπους ΜΚΟ, τους εκπροσώπους δικαιούχων χρηματοδοτήσεων της Ένωσης και/ή συμβαλλομένων σε τέτοιες χρηματοδοτήσεις καθώς και να επισκεφθεί ορισμένα έργα⁸⁹. Επομένως, η ομάδα του Κ. Ρίνχτεν είχε αναγνωρίσει το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη (ΠΗΕΑ) ως τον σημαντικότερο συμβαλλόμενο και είχε

⁸⁶ Φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.26, σ. 3553.

⁸⁷ Μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της 28ης Ιανουαρίου 2015 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.26, σ. 3509).

⁸⁸ Μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της 29ης Ιανουαρίου 2015 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.26, σ. 3516).

⁸⁹ Μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της 18ης Μαρτίου 2015 προς το ΠΗΕΑ (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.26, σ. 3737) και μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της 19ης Μαρτίου 2015 προς την Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Κούβα (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.26, σ. 3504).

αποστέλλει μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στο ΠΗΕΑ στο πλαίσιο διερευνήσεως του ενδεχομένου επισκέψεως έργων που αυτό υλοποιούσε κατά τον χρόνο κατά τον οποίο ο K. Rinxten και η σύζυγός του θα βρίσκονταν στην οικεία περιοχή⁹⁰.

156. Ωστόσο, οι απαντήσεις στο ανωτέρω αίτημα υπήρξαν ομόφωνες και ξεκάθαρες. Στο πλαίσιο αυτό, ο Πρόεδρος της Ένωσης στην Κούβα απάντησε ότι «αυτό θα μπορούσε να δημιουργήσει αρκετά προβλήματα στην Κούβα [...]. Κατά κανόνα, τουρισμός και επίσημες δραστηριότητες δύσκολα συνδυάζονται στην Κούβα»⁹¹. Ο διαπιστευμένος αντιπρόσωπος του ΠΗΕΑ στην Κούβα επιβεβαίωσε ότι «το ΠΗΕΑ Κούβας συμεριζεται πλήρως την [εν λόγω] εκτίμηση»⁹². Επιπλέον, ο Βέλγος Πρόεδρος στην Κούβα έγραψε ότι συμεριζόταν πλήρως την εκτίμηση του Πρόεδρου της Ένωσης, προσθέτοντας ότι «[ήταν] μάλλον απίθανο να πραγματοποιηθεί κάποια επίσημη συνάντηση [και ότι] το ίδιο ισχύει για τις άτυπες συναντήσεις [διότι, γ]ενικώς, οι αξιωματούχοι της Κούβας δεν αποδέχονται προσκλήσεις για τέτοιου είδους συναντήσεις [και τ]ούτο ισχύει οπωσδήποτε στην περίπτωση συναντήσεων με αλλοδαπούς αξιωματούχους οι οποίοι κατέχουν υψηλές θέσεις στη χώρα τους ή στον οργανισμό όπου υπηρετούν»⁹³.

157. Μολονότι η βοηθός του του διαβίβασε τα δύο πρώτα μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στις 18 Μαρτίου 2015⁹⁴ –και, επομένως, πρέπει να ήταν ενήμερος ότι οι αρχές της Κούβας αποδοκίμαζαν την ιδέα να συνδυαστούν επαγγελματικές πτυχές με ταξίδι τουριστικού κατά κύριο λόγο χαρακτήρα–, ο K. Rinxten στο υπόμνημα της 24ης Μαρτίου 2015 που απηύθυνε στον Πρόεδρο του ΕΕΣ ανέφερε ρητώς ότι «η αποστολή επικεντρώνεται σε επαφές με εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών (ΜΚΟ, ακαδημαϊκούς, δημοσιογράφους, [...]) και επιτόπιες επισκέψεις σε έργα ΕΕ-ΠΗΕΑ». Προσέθεσε ότι «οι περισσότερες επαφές και επιτόπιες επισκέψεις θα πρέπει να οργανωθούν μετά την άφιξη στην Αβάνα».

158. Δυσκολεύομαι να πιστέψω ότι ο K. Rinxten θα μπορούσε να θεωρήσει ότι θα ήταν δυνατόν να πραγματοποιηθούν οι εν λόγω συναντήσεις εφόσον είχε επανειλημμένα προειδοποιηθεί ότι, για την πραγματοποίηση επιτόπιας επισκέψεως ή συναντήσεως με τοπικές αρχές, απαιτείτο θεώρηση εργασίας και, μολαταύτα, εκείνος αποφάσισε να μεταβεί στην Κούβα με τουριστική θεώρηση⁹⁵. Εν πάση περιπτώσει, από το πρόγραμμα του K. Rinxten προκύπτει ότι οι μοναδικές συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν στην Κούβα ήταν μια άτυπη συνάντηση με τον Πρόεδρο της Ένωσης στις 31 Μαρτίου 2015, ήτοι την επομένη της άφιξής του στην Κούβα, καθώς και μια μη προγραμματισμένη συνάντηση διάρκειας δύο περίπου ωρών με μέλος της Αντιπροσωπείας της Ένωσης στην Κούβα την επόμενη ημέρα⁹⁶.

159. Κατά τα λοιπά, ο K. Rinxten και η σύζυγός του προσκλήθηκαν απλώς, στις 2 Απριλίου 2015, από τον Πρόεδρο της Ένωσης σε ανεπίσημο γεύμα καλωσορίσματος στην οικία του, παρουσία του Βέλγου Πρόεδρου και της συζύγου του, του μονίμου αντιπροσώπου του ΠΗΕΑ και εκπροσώπου της Ένωσης Συγγραφέων και Καλλιτεχνών της Κούβας. Ο ανεπίσημος χαρακτήρας του εν λόγω γεύματος επιβεβαιώθηκε κατά την έρευνα της OLAF από τον ίδιο τον Πρόεδρο της Ένωσης⁹⁷ και από το μέλος της Αντιπροσωπείας της Ένωσης στην Κούβα με το οποίο είχε συναντηθεί ο K.

⁹⁰ Μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της 18ης Μαρτίου 2015 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.26, σ. 3737).

⁹¹ Μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της 18ης Μαρτίου 2015 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.26, σ. 3736 και 3737).

⁹² Μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της 20ης Μαρτίου 2015 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.26, σ. 3737).

⁹³ Μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της 18ης Μαρτίου 2015 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.26, σ. 3765).

⁹⁴ Μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της 20ης Μαρτίου 2015 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.26, σ. 3736).

⁹⁵ Μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του προϊσταμένου του τμήματος συνεργασίας της Αντιπροσωπείας της Ένωσης στην Κούβα προς τη βοηθό του K. Rinxten της 18ης Μαρτίου 2015 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.26, σ. 3768) και μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του Προέδρου της Ένωσης στην Κούβα της 18ης Μαρτίου 2015 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.26, σ. 3764).

⁹⁶ Φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Β.37.26, σ. 3500 και 3501 και σ. 3522 έως 3528.

⁹⁷ Φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.26, σ. 3751 (στην ολλανδική γλώσσα).

Rinxten την προηγούμενη ημέρα⁹⁸. Το πρόσωπο αυτό είχε ήδη επισημάνει τον εντελώς ανεπίσημο χαρακτήρα του εν λόγω γεύματος σε μικρής εκτάσεως σύνοψη της επισκέψεως του Κ. Rinxten την οποία είχε συντάξει σε ανύποπτο χρόνο⁹⁹. Η εν λόγω σύνοψη επιβεβαιώνει επίσης ότι η συνάντηση της 1ης Απριλίου 2015 ήταν μια «χαλαρή φιλική ανταλλαγή απόψεων [...] πολιτικού, περισσότερο, ενδιαφέροντος και προοπτικής παρά τεχνικού». Τέλος, παρατηρείται επίσης ότι, μολονότι δεν αμφισβητείται η πραγματοποίηση του υπόλοιπου ταξιδιού στην εν λόγω χώρα, δεν έγιναν άλλες επισκέψεις ή συναντήσεις επίσημου ή οιοσδήποτε επίσημου χαρακτήρα.

160. Υπό τις συνθήκες αυτές, είναι αρκετά προφανές ότι το ταξίδι ήταν σε μεγάλο βαθμό ιδιωτικού χαρακτήρα. Εν πάση περιπτώσει, είναι σαφές ότι δύο συναντήσεις και ένα γεύμα που διοργανώθηκαν σε διάστημα τριών ημερών στην Αβάνα δεν δικαιολογούσαν ταξίδι 14 ημερών σε ολόκληρη τη χώρα. Ωστόσο, ο Κ. Rinxten, αντί να αναγνωρίσει ότι οι σκοποί που είχε παρουσιάσει στο έγγραφό του προς το ΕΕΣ της 24ης Μαρτίου 2015 δεν επιτεύχθηκαν, υποστήριξε στην έκθεση που συνέταξε επί της αποστολής ότι «[είχε] κατορθώσει να συναντήσει αρκετά ιδιαίτερω ενδιαφέροντα και καλά ενημερωμένα πρόσωπα»¹⁰⁰. Το μόνο που μπορεί ενδεχομένως να ειπωθεί είναι ότι, όπως επιβεβαιώθηκε από τον εκπρόσωπο του ΕΕΣ κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι δύο εκ των ημερών είχαν αφιερωθεί σε υπηρεσιακά ζητήματα.

3) Οι κυνηγετικές δραστηριότητες στο Chambord (Γαλλία) και στο Ciergnon (Βέλγιο)

161. Από τον φάκελο του ΕΕΣ και την έρευνα της OLAF προκύπτει ότι ο Κ. Rinxten ήταν τακτικός κυνηγός. Σε κάποιες από τις 40 περίπου κυνηγετικές δραστηριότητες που αναφέρονται στην τελική έκθεση της OLAF συμμετείχε σαν να αποτελούσαν αυτές τμήμα επίσημης αποστολής και, για τον λόγο αυτό, εισέπραξε επιστροφή των εξόδων αποστολής και ημερήσιες αποζημιώσεις. Τούτο συνέβη όσον αφορά τουλάχιστον τρεις κυνηγετικές δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν στο Chambord (Γαλλία) και δύο που πραγματοποιήθηκαν στο Ciergnon (Βέλγιο).

162. Όσον αφορά τις κυνηγετικές δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν στο Chambord στις 25 Ιανουαρίου 2013, στις 13 Φεβρουαρίου 2015 και στις 12 Φεβρουαρίου 2016, ο Κ. Rinxten δικαιολόγησε τις αποστολές αυτές με το γεγονός ότι είχε προσκληθεί ως μέλος του ΕΕΣ, μαζί με άλλες σημαντικές προσωπικότητες της Ευρώπης και της Γαλλίας, στις αποκαλούμενες από αυτόν «Ευρωπαϊκές Ημέρες». Εντούτοις, παρά τη σχετική δήλωση του γενικού διευθυντή του εθνικού δρυμού του Chambord –η οποία συντάχθηκε κατόπιν αιτήματος του Κ. Rinxten στο πλαίσιο της έρευνας της OLAF–¹⁰¹, η μοναδική άλλη αναφορά σε «ευρωπαϊκό κυνήγι» («une battue euroréenne») έγινε σε μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του διευθυντή θήρας και δασοκομίας του Chambord με το οποίο ο Κ. Rinxten προσκαλούνταν στην κυνηγετική δραστηριότητα της 13ης Φεβρουαρίου 2015. Το εν λόγω μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου απεστάλη υπόψη του Υπουργού Κ. Rinxten στις 7 Δεκεμβρίου 2014 (και όχι υπό την ιδιότητα του μέλους του ΕΕΣ)¹⁰².

⁹⁸ Φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.26, σ. 3752 έως 3756.

⁹⁹ Φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.26, σ. 3761 (σύνοψη της 21ης Απριλίου 2015 στην ισπανική γλώσσα) και σ. 3758 και 3759 (σύνοψη της 5ης και 6ης Μαΐου 2015 στην αγγλική γλώσσα).

¹⁰⁰ Έγγραφο του Κ. Rinxten προς τον Πρόεδρο του ΕΕΣ της 16ης Απριλίου 2015 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.26, σ. 3555 και 3556).

¹⁰¹ Μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του γενικού διευθυντή του εθνικού δρυμού του Chambord, της 4ης Δεκεμβρίου 2018 (φάκελος Κ. Rinxten, παράρτημα Β.29).

¹⁰² Φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.9, σ. 1635.

163. Περαιτέρω, φαίνεται ότι ο Κ. Rinxten προσκλήθηκε στις εν λόγω κυνηγετικές δραστηριότητες κατόπιν προσωπικής πρωτοβουλίας και με παρέμβαση προσωπικού φίλου του¹⁰³. Κυρίως, δεν υπάρχει ένδειξη περί «Ευρωπαϊκής Ημέρας» ή «ευρωπαϊκού κυνηγιού» σε κάποιο άλλο από τα υπόλοιπα μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που ανταλλάχθηκαν σχετικά με το Chambord ούτε σε κάποια από τις επίσημες προσκλήσεις που ελήφθησαν. Αντιθέτως, οι προσκλήσεις ή τα απαντητικά δελτάρια ανέφεραν απλώς «ρυθμισμένη θήρα αγριόχοιρου»¹⁰⁴ ή «κυνήγι ελαφιών και αγριόχοιρων»¹⁰⁵ ή, ακόμη, απλώς «ρυθμισμένη κυνηγετική δραστηριότητα»¹⁰⁶.

164. Αφετέρου, μολονότι είναι αληθές ότι επίσημες αποστολές μπορούν να συνδυάζουν και κοινωνικές δραστηριότητες ή άτυπες συναντήσεις, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι από τα προγράμματα των κυνηγετικών δραστηριοτήτων στο Chambord στις οποίες μετέσχε ο Κ. Rinxten το 2013, το 2015 και το 2016 προκύπτει ότι όλες οι ημέρες από το πρωί έως την ώρα του βραδινού δείπνου ήταν αφιερωμένες στις εν λόγω δραστηριότητες¹⁰⁷. Υπό τις συνθήκες αυτές, δύσκολα μπορεί να θεωρηθεί ότι υφίσταται σχέση μεταξύ των εν λόγω εκδηλώσεων και του ρόλου του Κ. Rinxten στο ΕΕΣ.

165. Όσον αφορά τις κυνηγετικές δραστηριότητες στο Ciergnon, είναι, αν μη τι άλλο, ακόμη πιο δύσκολο να γίνει δεκτή η ύπαρξη πιθανής σχέσεως με την εργασία ή τις αρμοδιότητες του Κ. Rinxten στο ΕΕΣ. Πράγματι, σε αντίθεση με όσα υποστηρίχθηκαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 29ης Σεπτεμβρίου 2020, οι προσκλήσεις απεστάλησαν στην ιδιωτική διεύθυνσή του στο Βέλγιο από τον επικεφαλής πρωτοκόλλου του Οίκου του Βασιλιά των Βέλγων. Οι εν λόγω προσκλήσεις ουδεμία αναφορά περιείχαν στο ΕΕΣ ή σε οποιαδήποτε «ευρωπαϊκή ημέρα»¹⁰⁸. Επιπλέον, κατά τον συνημμένο στην έκθεση της OLAF πίνακα, για τις εν λόγω κυνηγετικές δραστηριότητες καταβλήθηκαν στον Κ. Rinxten αποζημιώσεις και/ή έξοδα διανυκτερεύσεως σε ξενοδοχείο κατά τα έτη 2014 και 2015¹⁰⁹.

β) Επί της δεύτερης αιτιάσεως: καταχρηστική και παράνομη χρήση φορολογικών προνομίων

166. Με τη δεύτερη αιτιάσή του, το ΕΕΣ υποστηρίζει ότι ο Κ. Rinxten παρέβη το άρθρο 12 της οδηγίας 2008/118/ΕΚ του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με το γενικό καθεστώς των ειδικών φόρων κατανάλωσης και για την κατάργηση της οδηγίας 92/12/ΕΟΚ¹¹⁰, καθώς και τις διατάξεις του λουξεμβουργιανής κανονιστικής αποφάσεως της 7ης Φεβρουαρίου 2013 σχετικά με τις αποζημιώσεις και τις απαλλαγές που χορηγούνται στις διπλωματικές αποστολές. Συγκεκριμένα, ο Κ. Rinxten προέβη σε καταχρηστική και παράνομη

¹⁰³ Σε μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της 1ης Φεβρουαρίου 2012 που απέστειλε ο Κ. Rinxten σε υπάλληλο του Chambord, αναφέρεται σαφώς σε προσωπική επαφή μέσω της οποίας ο γενικός διευθυντής του εθνικού δρυμού του Chambord είχε την καλοσύνη να τον προσκαλέσει «dans le cadre d'une battue de régulation» (στο πλαίσιο ρυθμισμένης κυνηγετικής δραστηριότητας) κατά την περίοδο 2011/2012. Σε περίπτωση αδυναμίας συμμετοχής του λόγω ανειλημμένων υποχρεώσεων, ο Κ. Rinxten επισήμαινε ότι, αν ο διευθυντής είχε την καλοσύνη να τον προσκαλέσει σε κυνηγετική δραστηριότητα στον εθνικό δρυμό του Chambord κάποια άλλη στιγμή, θα αποδεχόταν την πρόσκλησή του ευχαρίστως (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.9, σ. 1056 και 1686).

¹⁰⁴ «Une battue de régulation de sangliers». Βλ. πρόσκληση για το έτος 2013 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.9, σ. 1647)· πρόσκληση και απαντητικό δελτάριο για το έτος 2015 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.9, σ. 1619).

¹⁰⁵ Μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ενόψει της κυνηγετικής δραστηριότητας της 12ης Φεβρουαρίου 2016 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.9, σ. 1595).

¹⁰⁶ «Une battue de régulation». Βλ. πρόσκληση του έτους 2016 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.9, σ. 1603).

¹⁰⁷ Φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.9, σ. 1647 (2013), σ. 1621 (2015) και σ. 1603 (2016).

¹⁰⁸ Φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.9, σ. 1508 και 1509.

¹⁰⁹ Φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.9, σ. 1886 και 1887.

¹¹⁰ ΕΕ 2009, L 9, σ. 12.

χρήση των καρτών καυσίμων που τέθηκαν στη διάθεσή του επιτρέποντας σε ορισμένα πρόσωπα να επωφεληθούν αδικαιολόγητα από την απαλλαγή από τον ΦΠΑ και από τους ειδικούς φόρους καταναλώσεως που χορηγείται στους διπλωμάτες στο Λουξεμβούργο.

167. Όπως άλλα μέλη του ΕΕΣ, ο Κ. Pinxten διέθετε δύο κάρτες καυσίμων για δύο κατ' ανώτατο όριο ιδιωτικά αυτοκίνητα ταξινομημένα στο Λουξεμβούργο. Χρησιμοποίησε τη μία για το ιδιωτικό αυτοκίνητό του, το οποίο οδηγούσε η σύζυγός του, και την άλλη για το δεύτερο ιδιωτικό αυτοκίνητό του, το οποίο οδηγούσε ο υιός του. Το γεγονός ότι η χρήση των καρτών καυσίμων σήμαινε χαμηλότερη τιμή και απαλλαγή από τον ΦΠΑ επισημαινόταν ρητώς στο μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της 18ης Μαρτίου 2009, το οποίο επικαλέστηκε ο ίδιος ο Κ. Pinxten προς υπεράσπισή του¹¹¹. Επιπλέον, σε έγγραφο της 3ης Νοεμβρίου 2010, απευθυνόμενο προς τον Πρόεδρο και τα μέλη του ΕΕΣ καθώς και τον Γενικού Γραμματέα, διευκρινιζόταν ότι οι κάρτες διέθεταν απόρρητο κωδικό, ο οποίος συνδεόταν εν μέρει με το ΕΕΣ και εν μέρει με τον ίδιο τον χρήστη, γεγονός το οποίο καθιστούσε δυνατή την ταυτοποίηση του προσώπου που πραγματοποιούσε την εκάστοτε συναλλαγή. Διευκρινιζόταν επίσης ότι «κάθε κάρτα [είναι] συνδεδεμένη με ένα αυτοκίνητο και, ως εκ τούτου, πρέπει να παραμένει εντός του οχήματος»¹¹².

168. Για τους σκοπούς των παρούσων προτάσεων, παρέλκει η ανάλυση του γεγονότος ότι ένας από τους υιούς του Κ. Pinxten δεν συντηρούνταν πλέον από τους γονείς του (και, επομένως, δεν επιτρεπόταν πλέον να χρησιμοποιεί μια από τις κάρτες καυσίμων). Πράγματι, ανεξαρτήτως του γεγονότος αυτού, είναι σαφές ότι η χρήση των καρτών καυσίμων δεν έγινε σύμφωνα με τους κανόνες που υπομνήσθηκαν ανωτέρω.

169. Πράγματι, τα δύο αυτοκίνητα που συνδέονταν με τις πρόσθετες κάρτες καυσίμων ήταν πετρελαιοκίνητα. Ωστόσο, η εξέταση της χρήσεως των καρτών αποκάλυψε διάφορες ανακολουθίες. Από τα τιμολόγια του προμηθευτή καυσίμων προκύπτει, πρώτον, ότι μία από τις κάρτες εχρησιμοποιείτο σε τακτική βάση για την αγορά βενζίνης (τουλάχιστον 11 φορές σε διάστημα 17 μηνών)¹¹³. Επιπλέον, από τα εν λόγω τιμολόγια προκύπτει ότι μία από τις κάρτες καυσίμων χρησιμοποιήθηκε για την αγορά πετρελαίου κίνησης, ενώ η άλλη κάρτα καυσίμων χρησιμοποιήθηκε την ίδια ημέρα για την αγορά βενζίνης για το ίδιο, υποτίθεται, κατ' αρχήν αυτοκίνητο¹¹⁴. Υπάρχουν μάλιστα και ημέρες κατά τις οποίες η κάρτα χρησιμοποιήθηκε στο ίδιο πρατήριο καυσίμων, μια φορά για την αγορά βενζίνης και μια φορά για την αγορά πετρελαίου κίνησης, με διαφορά μόλις δύο ή τεσσάρων λεπτών¹¹⁵, πράγμα το οποίο είναι προφανώς αδύνατον. Επομένως, υπό τις συνθήκες αυτές, δεν φαίνεται πειστική η δικαιολογία περί χρήσεως οχήματος αντικαταστάσεως. Αντιθέτως, τα τιμολόγια αυτά αποδεικνύουν πρόδηλη κατάχρηση ως προς τη χρήση των πρόσθετων καρτών καυσίμων κατά παράβαση των κανόνων που σαφώς μνημονεύονταν σε διάφορα έγγραφα τα οποία απευθύνονταν προς τον Κ. Pinxten. Πράγματι, και μόνον η ταυτόχρονη χρήση δύο διαφορετικών καυσίμων –εκ των οποίων το ένα δεν είναι συμβατό

¹¹¹ Μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της «Service Gestion administrative» της 18ης Μαρτίου 2009 (φάκελος Κ. Pinxten, παράρτημα Β.34).

¹¹² Φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Β.37.30, σ. 4093.

¹¹³ Σχετικά με την κάρτα 0027 3 *** σε σχέση με το αυτοκίνητο με αριθμό κυκλοφορίας CD-7572, βλ. φάκελο ΕΕΣ, παράρτημα 37.30, σ. 4133, 4140, 4147, 4159, 4163, 4165, 4170, 4172, 4184 και 4188.

¹¹⁴ Επί παραδείγματι, στις 11 Απριλίου 2017, η κάρτα 0027 3 *** χρησιμοποιήθηκε για πετρέλαιο κίνησης και η κάρτα 0029 5 *** για βενζίνη, σε αμφότερες τις περιπτώσεις σε σχέση με το αυτοκίνητο με αριθμό κυκλοφορίας CD-7572 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα 37.30, σ. 4163)· στις 28 Ιουλίου 2017, η κάρτα 0027 3 *** χρησιμοποιήθηκε για πετρέλαιο κίνησης και η κάρτα 0029 5 *** για βενζίνη και πετρέλαιο κίνησης, σε αμφότερες τις περιπτώσεις σε σχέση με το αυτοκίνητο με αριθμό κυκλοφορίας CD-7572 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα 37.30, σ. 4172).

¹¹⁵ Επί παραδείγματι, στις 4 Μαΐου 2017, η κάρτα 0029 5 *** χρησιμοποιήθηκε για πετρέλαιο κίνησης στις 17:56 και για βενζίνη στις 18:00, σε αμφότερες τις περιπτώσεις σε σχέση με το αυτοκίνητο με αριθμό κυκλοφορίας CD-7572 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα 37.30, σ. 4165)· στις 28 Ιουλίου 2017, η κάρτα 0029 5 *** χρησιμοποιήθηκε για βενζίνη στις 15:03 και για πετρέλαιο κίνησης στις 15:05, σε αμφότερες τις περιπτώσεις σε σχέση με το αυτοκίνητο με αριθμό κυκλοφορίας CD-7572 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα 37.30, σ. 4172).

με το όχημα με το οποίο συνδέεται η κάρτα– αποδεικνύει ότι ο Κ. Ρίνχτεν παραχώρησε τις κάρτες καυσίμων και τα συνδεδεμένα με αυτές φορολογικά πλεονεκτήματα σε μη εξουσιοδοτημένους τρίτους.

γ) Επί της τρίτης αιτιάσεως: ψευδείς δηλώσεις σε σχέση με την ασφαλιστική ζημία

170. Με την τρίτη αιτίαση, προσάπτεται στον Κ. Ρίνχτεν ότι προέβη σε ψευδείς δηλώσεις στο πλαίσιο δύο ατυχημάτων στα οποία εμπλεκόταν το υπηρεσιακό αυτοκίνητο που είχε τεθεί στη διάθεσή του και για τα οποία εισέπραξε αδικαιολόγητα δύο αποζημιώσεις. Το πρώτο αφορά περιστατικό που συνέβη στις 14 Ιανουαρίου 2010, στο οποίο ο οδηγός του Κ. Ρίνχτεν παρέσυρε με το αυτοκίνητο αποσκευή που περιείχε φιάλη οίνου και διάφορα είδη ενδύσεως. Το δεύτερο αφορά ατύχημα το οποίο συνέβη στις 17 Ιανουαρίου 2011 μεταξύ του ιδιωτικού αυτοκινήτου του, το οποίο οδηγούσε ο υιός του, και του υπηρεσιακού αυτοκινήτου, το οποίο οδηγούσε ο οδηγός του. Εντούτοις, από την κατάθεση του οδηγού που ελήφθη στο πλαίσιο της έρευνας της OLAF προκύπτει ότι το πρώτο περιστατικό δεν επέφερε τις δηλωθείσες συνέπειες καθώς και ότι ο οδηγός δεν είχε εμπλακεί στο δεύτερο ατύχημα.

171. Όσον αφορά το πρώτο περιστατικό, προκύπτει ότι ο Κ. Ρίνχτεν έλαβε αποζημίωση για διάφορα είδη ενδύσεως, μεταξύ των οποίων δύο κοστούμια, βάσει δηλώσεως ατυχήματος υπογεγραμμένης από τον οδηγό του¹¹⁶ και βάσει υπεύθυνης δηλώσεως υπογεγραμμένης από τον ίδιο τον Κ. Ρίνχτεν¹¹⁷. Εντούτοις, λαμβανομένης υπόψη της καταθέσεως του οδηγού του Κ. Ρίνχτεν που ελήφθη κατά την έρευνα της OLAF, οι περιστάσεις υπό τις οποίες επήλθε το εν λόγω ατύχημα δεν είναι πολύ σαφείς. Επιπλέον, σύμφωνα με την ίδια κατάθεση, η αποσκευή εντός της οποίας έσπασε φιάλη οίνου ήταν πολύ μικρή για να χωράει δύο κοστούμια, όπως είχε δηλώσει ο Κ. Ρίνχτεν στην ασφαλιστική εταιρία¹¹⁸. Συγχρόνως, η ασφαλιστική εταιρία φαίνεται ότι κατέβαλε την αποζημίωση χωρίς να διατυπώσει αντιρρήσεις.

172. Όσον αφορά το δεύτερο ατύχημα, ο ρόλος που διαδραμάτισε ο Κ. Ρίνχτεν δεν είναι σαφής. Αρχικά το περιστατικό δηλώθηκε από τον ίδιο τον Κ. Ρίνχτεν. Η ασφαλιστική εταιρία αρνήθηκε να πληρώσει λόγω του ότι το ατύχημα συνέβη μεταξύ δύο μελών της ίδιας οικογένειας. Τούτο επιβεβαιώνεται όχι μόνον από μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της 28ης Ιανουαρίου 2011 που απέστειλε υπάλληλος της ασφαλιστικής εταιρίας στον γενικό διευθυντή της υπεύθυνης για τα αυτοκίνητα του ΕΕΣ εταιρίας χρηματοδοτικής μισθώσεως αυτοκινήτων, ήτοι εντός χρονικού διαστήματος μικρότερου από δύο εβδομάδες μετά την ημέρα του ατυχήματος¹¹⁹, αλλά επίσης από τον ίδιο τον Κ. Ρίνχτεν σε επιστολή της 11ης Ιανουαρίου 2012 απευθυνόμενη προς τον διευθυντή της ασφαλιστικής εταιρίας¹²⁰. Στην εν λόγω επιστολή, αναφέρει ρητώς ότι τα πραγματικά περιστατικά συνέβησαν όπως είχε ήδη δηλώσει και ότι θεωρεί άδικη την απόφαση της ασφαλιστικής εταιρίας, εφόσον ο μοναδικός λόγος για τον οποίο αυτή αρνείται να παρέμβει είναι ότι δεν είναι δυνατόν να εμπλέκονται και να εμφανίζονται στην έκθεση του ατυχήματος δύο πρόσωπα της ίδιας οικογένειας. Οι διευκρινίσεις που παρέσχε ο Κ. Ρίνχτεν στον Γενικό Γραμματέα του ΕΕΣ με υπόμνημα της 1ης Σεπτεμβρίου 2016, κατά τις οποίες «η επιστολή αυτή μπορεί να δημιουργεί διαφορετική εντύπωση σε κάποιον που δεν έχει διαβάσει τη δήλωση των πραγματικών περιστατικών και δεν γνωρίζει ότι ο κ. S.G. ήταν ο προσωπικός οδηγός [του], [αλλά] σε καμία περίπτωση δεν [προσποιήθηκε] ότι [είχε] οδηγήσει [ο ίδιος] το υπηρεσιακό

¹¹⁶ Φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.31, σ. 4324.

¹¹⁷ Φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.31, σ. 4325.

¹¹⁸ Ακρόαση του οδηγού του Κ. Ρίνχτεν ως μάρτυρα, της 7ης Δεκεμβρίου 2017 (ερωτήματα 1, 2, 3 και 6) (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.31, σ. 4331 και 4332).

¹¹⁹ Φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.31, σ. 4198.

¹²⁰ Φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.31, σ. 4246.

αυτοκίνητό [του]»¹²¹, δεν είναι πειστικές. Αφενός, το εν λόγω έγγραφο συντάχθηκε σε χρόνο κατά τον οποίο είχαν διατυπωθεί οι πρώτες καταγγελίες από το ΕΕΣ. Αφετέρου, δύσκολα μπορεί να πιστέψει κανείς ότι ο Κ. Ρίνχτεν θα χρησιμοποιούσε προσωπική αντωνυμία όπως «εγώ» ή «εμείς» (αναφερόμενος στον ίδιο τον Κ. Ρίνχτεν και στον υιό του), ενώ το εμπλεκόμενο πρόσωπο είναι τρίτος.

173. Εντούτοις, επισημαίνεται ότι το έντυπο δηλώσεως ατυχήματος που υποβλήθηκε στην ασφαλιστική εταιρία υπογράφηκε από τον υιό του Κ. Ρίνχτεν και τον οδηγό του Κ. Ρίνχτεν. Οπωσδήποτε, από την ανάγνωση της δικογραφίας δεν μπορεί να αποκλεισθεί ότι το γεγονός ότι η δήλωση του ατυχήματος υπογράφηκε εν τέλει από τον οδηγό του Κ. Ρίνχτεν αποτελούσε πρωτοβουλία του υπευθύνου για τους οδηγούς στο ΕΕΣ¹²² ή του ίδιου του Κ. Ρίνχτεν ως αντίδραση στην άρνηση της ασφαλιστικής εταιρίας να παρέμβει¹²³. Υπό τις συνθήκες αυτές, επισημαίνεται ότι δεν υφίστανται σαφείς αποδείξεις σχετικά με την εμπλοκή του Κ. Ρίνχτεν και την πραγματική γνώση του περί της προβαλλόμενης απάτης που οδήγησε στην καταβολή της αποζημιώσεως.

174. Υπό τις συνθήκες αυτές, φρονώ ότι η τρίτη αιτίαση δεν είναι αποδεδειγμένη.

δ) Επί της τέταρτης αιτιάσεως: η μη δηλωθείσα και παράνομη θέση του ως διευθυντή εμπορικής εταιρίας και άσκηση έντονης πολιτικής δραστηριότητας

175. Όσον αφορά την τέταρτη αιτίαση, κατ' ουσίαν προσάπτονται στον Κ. Ρίνχτεν δύο κατηγορίες. Πρώτον, φέρεται ότι άσκησε δραστηριότητα διευθυντή εμπορικής εταιρίας από το 2016, όταν αγόρασε ακίνητο στη Βουργουνδία αποτελούμενο από οικία και αμπελώνα. Δεύτερον, ο Κ. Ρίνχτεν φέρεται ότι άσκησε έντονη πολιτική δραστηριότητα στο πλαίσιο πολιτικού κόμματος ενόσω ασκούσε τα καθήκοντά του στο ΕΕΣ.

176. Όσον αφορά τη δραστηριότητα σε εμπορική εταιρία, ο Κ. Ρίνχτεν ισχυρίζεται ότι δεν επρόκειτο για εμπορική ή επαγγελματική δραστηριότητα. Κατά τον Κ. Ρίνχτεν, ήταν μέτοχος – με τη σύζυγό του και τα τέκνα του– μιας «société civile immobilière». Η δραστηριότητα του διευθυντή δεν ήταν επαγγελματική. Η εταιρία εισέπραττε απλώς μίσθωμα για την εκμίσθωση του ακινήτου.

177. Ανεξαρτήτως της οικονομικής αυτής πτυχής, από τη δικογραφία προκύπτει ότι ο Κ. Ρίνχτεν δεν δήλωσε εγκαίρως την ως άνω κατάσταση και, κατά μείζονα λόγο, δεν ελήφθη έγκριση γι' αυτήν. Τούτο αποκαλύφθηκε μόνον όταν ο Κ. Ρίνχτεν ενημέρωσε το ΕΕΣ τον Σεπτέμβριο του 2018, μετά τη λήξη της θητείας του τον Απρίλιο του 2018, ότι δύο μήνες νωρίτερα είχε διορισθεί «gérant» (διευθυντής διοικήσεως) του αμπελώνα στο Chambolle Musigny (Γαλλία), μετά την μετατροπή της νομικής μορφής του σε «Groupement foncier agricole»¹²⁴. Ωστόσο, το άρθρο 6 των λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του εσωτερικού κανονισμού του ΕΕΣ επιβάλλει στα μέλη του ΕΕΣ να δηλώνουν όλες τις εξωτερικές δραστηριότητές τους, το δε άρθρο 2, παράγραφος 2, του κώδικα συμπεριφοράς των μελών του ΕΕΣ ορίζει ότι «[α]παιτείται η δήλωση της ακίνητης

¹²¹ Φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.31, σ. 4244.

¹²² Βλ., συναφώς, τις απαντήσεις του υπαλλήλου της ασφαλιστικής εταιρίας στο ερωτηματολόγιο της OLAF (σημείο 2) (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Β.37.31, σ. 4218 και 4219): την ακρόαση, ως μάρτυρα, του αρμοδίου για τους οδηγούς μέλους του προσωπικού του ΕΕΣ της 7ης Δεκεμβρίου 2017 (απάντηση στην ερώτηση 13) (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.31, σ. 4302).

¹²³ Βλ., συναφώς, χωρίς βεβαιότητα, ακρόαση μάρτυρα του οδηγού του Κ. Ρίνχτεν της 16ης Οκτωβρίου 2017 (απάντηση στην ερώτηση 2) (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.31, σ. 4280).

¹²⁴ Μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του Κ. Ρίνχτεν της 18ης Σεπτεμβρίου 2018 προς τον Πρόεδρο του ΕΕΣ (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.16, σ. 149).

πериουσία που ανήκει σε Μέλος είτε άμεσα είτε μέσω κτηματομεσιτικής εταιρείας», με μοναδική εξαίρεση τις κατοικίες που προορίζονται για αποκλειστική χρήση από τον ιδιοκτήτη τους ή την οικογένειά του. Επομένως, ο Κ. Ρίνχτεν δεν συμμορφώθηκε προς την υποχρέωση αυτή κατά τη διάρκεια της θητείας του.

178. Όσον αφορά την πολιτική δραστηριότητα, οι κανόνες του ΕΕΣ είναι ιδιαιτέρως σαφείς. Πρώτον, το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κώδικα συμπεριφοράς των μελών του ΕΕΣ διευκρινίζει ότι τα εν λόγω μέλη αφιερώνονται εξ ολοκλήρου στην εκπλήρωση της αποστολής τους και ότι «[δ]εν μπορούν να καταλάβουν κανένα πολιτικό αξίωμα». Αφετέρου, το σημείο 3.2 των κατευθυντηρίων οδηγιών δεοντολογίας για το ΕΕΣ ορίζει ότι τα μέλη του ΕΕΣ πρέπει να εκτελούν τα καθήκοντά τους χωρίς να υφίστανται καμία πολιτική, εθνική ή άλλη εξωτερική επιρροή. Τρίτον, για να αρθεί οποιαδήποτε αμφιβολία, στο σημείο 3.3 των εν λόγω κατευθυντηρίων οδηγιών δεοντολογίας υπογραμμίζεται ότι τα μέλη του ΕΕΣ οφείλουν να «[αποφεύγουν] κάθε σύγκρουση συμφερόντων, είτε πραγματική είτε φαινομενική[, σύγκρουση η οποία] θα μπορούσε να προκύψει, παραδείγματος χάριν, λόγω της ιδιότητας μέλους πολιτικών οργανώσεων, λόγω πολιτικού λειτουργήματος ή αξιώματος [...]»¹²⁵.

179. Δεν χωρεί αμφιβολία ότι ο Κ. Ρίνχτεν γνώριζε τους κανόνες αυτούς. Πράγματι, ήδη από τον Μάιο του 2006, ο Κ. Ρίνχτεν είχε ζητήσει να συνεχίσει τη θητεία του ως δημάρχου του Δήμου Overpelt (Βέλγιο). Εντούτοις, το εν λόγω αίτημα απορρίφθηκε επί τη βάση του άρθρου 286 ΣΛΕΕ και του προπαρατεθέντος κώδικα συμπεριφοράς των μελών του ΕΕΣ, μολονότι ο Κ. Ρίνχτεν είχε στην πραγματικότητα μεταβιβάσει όλα τα καθήκοντά του ως δημάρχου και σκοπούσε απλώς στη διατήρηση του τίτλου που συνδεόταν με το εν λόγω πολιτικό αξίωμα¹²⁶.

180. Ωστόσο, από τα αποδεικτικά στοιχεία προκύπτει ότι –όσο απίστευτο και αν φαίνεται–, μεταξύ 2006 και 2017, ο Κ. Ρίνχτεν εξακολούθησε να αποτελεί μέλος της διοικήσεως πολιτικού κόμματος στο Βέλγιο. Στο υπόμνημα αντικρούσεώς του, ο Κ. Ρίνχτεν ισχυρίζεται ότι, από τον Νοέμβριο του 2008, αποτελούσε απλό μέλος του «ευρύτερου συμβουλίου», ήτοι χωρίς δικαίωμα ψήφου. Το επιχείρημα αυτό δεν έχει ιδιαίτερη αξία, ενώ το γεγονός ότι προβλήθηκε κατ' αυτόν τον τρόπο είναι ενδεικτικό της γενικής προσεγγίσεως του Κ. Ρίνχτεν όσον αφορά τις υποχρεώσεις πλήρους αντικειμενικότητας και αποσυνδέσεως από την πολιτική δραστηριότητα στις οποίες αναμένεται να ανταποκρίνονται τα μέλη του ΕΕΣ.

181. Είναι περιττό να προστεθεί ότι η έλλειψη δικαιώματος ψήφου δεν εμποδίζει ένα πρόσωπο να εκφράσει την άποψή του επί των ζητημάτων που συζητούνται και, με τον τρόπο αυτό, να επηρεάσει το αποτέλεσμα της όποιας ψηφοφορίας ή, αντιστρόφως, να επηρεαστεί από τη συζήτηση. Εν πάση περιπτώσει, αυτό που είναι επιλήψιμο είναι ακριβώς το γεγονός ότι ο Κ. Ρίνχτεν παρέμεινε ενεργό μέλος εθνικού πολιτικού κόμματος.

182. Είναι προφανές ότι ο Κ. Ρίνχτεν είχε τη σαφή πρόθεση να εξακολουθεί να αποτελεί σημαίνον στέλεχος του πολιτικού κόμματός του και, κατά συνέπεια, να έχει ενεργή δράση στο πολιτικό συμβούλιο. Στο πλαίσιο αυτό, επί παραδείγματι, ο Κ. Ρίνχτεν παρέσχε προσωπικές συμβουλές στην πρόεδρο του κόμματός του σχετικά με τη βέλτιστη στρατηγική που θα έπρεπε να εφαρμόσει το κόμμα ως προς τα ΜΜΕ επί ενός οικονομικού ζητήματος¹²⁷. Επίσης, επέμεινε να συναντηθεί με την πρόεδρο του κόμματος όταν ο ίδιος δεν μπορούσε να παραστεί στο συμβούλιο

¹²⁵ Η υπογράμμιση δική μου.

¹²⁶ DEC-C 25/06, της 29ης Μαΐου 2006 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.14).

¹²⁷ Μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του Κ. Ρίνχτεν της 23ης Φεβρουαρίου 2010 προς την πρόεδρο του Open Vld (φάκελος του ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.8, σ. 694).

του κόμματος, διότι ήθελε να θέσει υπόψη της και υπόψη του κόμματος ένα σημαντικό ζήτημα¹²⁸. Εξάλλου, αποδεικνύεται ότι ο Κ. Ρίνχτεν είχε τακτική συμμετοχή στο πολιτικό συμβούλιο. Επί παραδείγματι, από τις 57 συνεδριάσεις που πραγματοποιήθηκαν μεταξύ Φεβρουαρίου 2009 και Απριλίου 2010, ο Κ. Ρίνχτεν παρέστη σε 30 συνεδριάσεις, ενίοτε μάλιστα δύο φορές εντός της ίδιας εβδομάδας. Πέραν της συμμετοχής του στις συνεδριάσεις, από τα πρακτικά των συνεδριάσεων προκύπτει ότι τα συζητηθέντα θέματα ήταν προδήλως ικανά να επηρεάσουν την εργασία του Κ. Ρίνχτεν ή την ανεξαρτησία του ως μέλους του ΕΕΣ. Μεταξύ των θεμάτων αυτών περιλαμβάνονταν ζητήματα όπως η τοπική και η ευρωπαϊκή προεκλογική εκστρατεία καθώς και η απόφαση που θα λαμβανόταν από μετόχους σχετικά με τη συγχώνευση δύο μεγάλων τραπεζών στο Βέλγιο¹²⁹, οι συνέπειες των εθνικών εκλογών επί του μελλοντικού θεσμικού συστήματος του Βελγίου¹³⁰, ή ακόμη το πολυετές σχέδιο που θα υποβαλλόταν στην Επιτροπή¹³¹, οι παρατηρήσεις της Επιτροπής επί του βελγικού προϋπολογισμού¹³², το ενδεχόμενο ο πρώτος Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου να είναι Βέλγος και η διαδοχή του πρωθυπουργού¹³³, ο διορισμός του νέου πρωθυπουργού¹³⁴ ή η προτεραιότητα του κόμματος σχετικά με την βελγική προεδρεία της Ένωσης¹³⁵, τα οποία συζητήθηκαν παρουσία του Κ. Ρίνχτεν, ο οποίος ήταν τότε μέλος του ΕΕΣ και το κόμμα του αποτελούσε μέρος της Βελγικής Κυβερνήσεως.

183. Ωστόσο, η ίδια η Συνθήκη είναι απολύτως σαφής επί του εν λόγω ζητήματος: τα μέλη του ΕΕΣ οφείλουν να παρέχουν πλήρη εγγύηση ανεξαρτησίας (άρθρο 286, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ) και, κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων τους, δεν πρέπει να δέχονται υποδείξεις από καμία κυβέρνηση ή άλλον οργανισμό (άρθρο 286, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ). Τούτο σημαίνει ότι η ενεργή πολιτική δραστηριότητα τέτοιου είδους είναι εντελώς ασυμβίβαστη με την ιδιότητα του μέλους του ΕΕΣ. Κάθε μέλος του ΕΕΣ πρέπει να θεωρεί ως στοιχειώδη όλα τα ανωτέρω και δεν μπορεί παρά να διαπιστώσω ότι, από την άποψη αυτή, η συμπεριφορά του Κ. Ρίνχτεν είναι απολύτως αδικαιολόγητη.

ε) Επί της πέμπτης αιτιάσεως: η σύγκρουση συμφερόντων που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο προσφοράς ιδιωτικού διαμερίσματος προς μίσθωση στην επικεφαλής ελεγχόμενου φορέα

184. Με την πέμπτη αιτίαση, το ΕΕΣ προβάλλει ότι ο Κ. Ρίνχτεν δημιούργησε κατάσταση συγκρούσεως συμφερόντων προτείνοντας ιδιωτικό διαμέρισμα προς μίσθωση στην Ύπατη Εκπρόσωπο της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας (F. Mogherini), ενώ ο εν λόγω φορέας υπαγόταν στην αρμοδιότητα του τμήματος του ΕΕΣ του οποίου ο Κ. Ρίνχτεν ήταν πρόεδρος.

185. Από τη δικογραφία προκύπτει ότι όντως εστάλη προσφορά από τον Κ. Ρίνχτεν προς τη F. Mogherini στις 20 Νοεμβρίου 2014 χωρίς να γίνεται καμία αναφορά στο αξίωμα που αυτός κατείχε στο ΕΕΣ, εκτός από την αναφορά της διευθύνσεως ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του κάτω από την υπογραφή του¹³⁶. Η εν λόγω πρωτοβουλία ήταν οπωσδήποτε ιδιαίτερως απερίσκεπτη δεδομένης της θέσεως που κατείχε ο Κ. Ρίνχτεν και προκάλεσε κατάσταση σαφούς συγκρούσεως συμφερόντων.

¹²⁸ Μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του Κ. Ρίνχτεν της 4ης Ιανουαρίου 2016 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.8, σ. 971).

¹²⁹ Πρακτικά του συμβουλίου του Open Vld της 27ης Απριλίου 2009 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα 37.8, σ. 777).

¹³⁰ Πρακτικά του συμβουλίου του Open Vld της 8ης Ιουνίου 2009 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα 37.8, σ. 784).

¹³¹ Πρακτικά του συμβουλίου του Open Vld της 14ης Σεπτεμβρίου 2009 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα 37.8, σ. 809).

¹³² Πρακτικά του συμβουλίου του Open Vld της 16ης Νοεμβρίου 2009 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα 37.8, σ. 848).

¹³³ Πρακτικά του συμβουλίου του Open Vld της 16ης Νοεμβρίου 2009 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα 37.8, σ. 847).

¹³⁴ Πρακτικά του συμβουλίου του Open Vld της 23ης Νοεμβρίου 2009 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα 37.8, σ. 875).

¹³⁵ Πρακτικά του συμβουλίου του Open Vld της 22ας Μαρτίου 2010 (φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα 37.8, σ. 942).

¹³⁶ Φάκελος ΕΕΣ, παράρτημα Α.37.37, σ. 4722.

3. Η ύπαρξη παραβάσεως των υποχρεώσεων που απορρέουν από τα άρθρα 285 και 286 ΣΛΕΕ

186. Κατόπιν της προηγηθείσας αναλύσεως των επιχειρημάτων των διαδίκων και των φακέλων τους, καταλήγω στο συμπέρασμα ότι τα περισσότερα από τα βασικά πραγματικά περιστατικά που προσάπτονται στον Κ. Ρίνχτεν στο πλαίσιο της πρώτης, της δεύτερης και της τέταρτης αιτιάσεως έχουν οπωσδήποτε αποδειχθεί. Συνιστούν καταστρατήγηση των εφαρμοστέων κανόνων, ήτοι, τουλάχιστον, του άρθρου 7 του κανονισμού 2290/77, του άρθρου 12 της οδηγίας 2008/118, της λουξεμβουργιανής κανονιστικής αποφάσεως της 7ης Φεβρουαρίου 2013 σχετικά με τις αποζημιώσεις και τις απαλλαγές που χορηγούνται στις διπλωματικές αποστολές, του άρθρου 4, παράγραφος 1, του κώδικα συμπεριφοράς των μελών του ΕΕΣ και των σημείων 2.2, 3.2 και 3.3 των κατευθυντηρίων οδηγιών δεοντολογίας για το ΕΕΣ. Η προβαλλόμενη στο πλαίσιο της πέμπτης αιτιάσεως συμπεριφορά, ήτοι η προσφορά ιδιωτικού διαμερίσματος προς μίσθωση, ήταν επίσης οπωσδήποτε απερίσκεπτη και, στο μέτρο αυτό, ανάρμοστη.

187. Μολονότι ορισμένα από τα διαπιστωθέντα πραγματικά περιστατικά συνιστούν, αυτά καθεαυτά, παράβαση που εμφανίζει ορισμένο βαθμό σοβαρότητας, είναι σε κάθε περίπτωση σαφές ότι, στο σύνολό τους, καταδεικνύουν πλήρη περιφρόνηση για τους ισχύοντες κανόνες. Οι διάφορες αυτές πράξεις είναι ενδεικτικές μιας βασικής στάσεως από την οποία προκύπτει ότι ο Κ. Ρίνχτεν ήταν διατεθειμένος, κατά τη διάρκεια της θητείας του ως μέλους του ΕΕΣ, να κάνει χρήση του εν λόγω αξιώματος για να επεκτείνει τα πλεονεκτήματά του εις βάρος του προϋπολογισμού της Ένωσης¹³⁷.

188. Από τη δικογραφία προκύπτει ότι ο Κ. Ρίνχτεν αντιμετώπιζε σαφή δυσκολία όχι μόνο στο να κατανοήσει τις απαιτήσεις που απέρρεαν εκ της θέσεώς του, αλλά και στο να προσδιορίσει ποια ήταν τα έξοδα που καλύπτονταν από τα δημόσια κονδύλια και ποια εκείνα με τα οποία έπρεπε να επιβαρυνθεί προσωπικώς. Επομένως, από τη δικογραφία προκύπτει, αφενός, επαναλαμβανόμενη –αν όχι διαρκής– και κατάφωρη κατάχρηση των πλεονεκτημάτων και των προνομίων που συνδέονται με τη θέση που κατείχε στο ΕΕΣ, ιδίως προκειμένου να μην υποχρεωθεί να καταβάλει δαπάνες ιδιωτικής φύσεως ή δαπάνες για δραστηριότητες αναψυχής που δεν συνδέονταν με τη θέση που κατείχε στο ΕΕΣ, και, αφετέρου, αδυναμία εγκαταλείψεως της προηγούμενης πολιτικής σταδιοδρομίας του και της επιρροής που ασκούσε προηγουμένως στη βελγική πολιτική σκηνή.

189. Η ως άνω συμπεριφορά συνιστά αναμφισβήτητα σοβαρή παραβίαση των θεμελιωδών αρχών οι οποίες προσδιορίζουν τα καθήκοντα των μελών του ΕΕΣ και οι οποίες μνημονεύονται στην επίσημη δέσμευση που ο Κ. Ρίνχτεν ανέλαβε ενόρκως κατά την έναρξη της θητείας του: τα καθήκοντα εντιμότητας, διακριτικότητας και ανεξαρτησίας.

190. Ορισμένα πραγματικά περιστατικά επί των οποίων βασίζονται οι υπό κρίση αιτιάσεις, όπως οι διαμονές στο θέρετρο Crans Montana ή στην Κούβα, οι κυνηγετικές δραστηριότητες στο Chambord και στο Ciergnon ή η προφανής επιπολαιότητα με την οποία ο Κ. Ρίνχτεν χρησιμοποίησε τις κάρτες καυσίμων, είναι κατά μείζονα λόγο ανεπίτρεπτα λαμβανομένου υπόψη του ρόλου που διαδραματίζει το ΕΕΣ, το οποίο πρέπει να αποτελεί την «οικονομική συνείδηση» της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πράγματι, θα μπορούσε κανείς να αναρωτηθεί πώς είναι δυνατόν να υπάρχει εμπιστοσύνη σε έλεγχο του ΕΕΣ αν το πρόσωπο που τον διενεργεί δεν τηρεί το ίδιο τους κανόνες κατά τη χρήση δημοσίων κονδυλίων. Η σοβαρότητα των προσαπτόμενων πραγματικών περιστατικών επιτείνεται ακόμη περισσότερο καθόσον ο Κ. Ρίνχτεν ήταν εκείνος που εκ των

¹³⁷ Πρβλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα L. A. Geelhoed στην υπόθεση Επιτροπή κατά Cresson [C-432/04, EU:C:2006:140, σημείο 118 στο πρωτότυπο (αγγλική γλώσσα), αλλά σημείο 119 στις λοιπές γλωσσικές αποδόσεις].

πραγμάτων επιδίωξε να παρουσιάσει τις προσκλήσεις που μνημονεύονται ανωτέρω κατά τρόπον ώστε να δικαιολογήσει τα έξοδά του, ενώ καθήκον των μελών του ΕΕΣ είναι να προκρίνουν πάντοτε το γενικό συμφέρον της Ένωσης έναντι των προσωπικών συμφερόντων¹³⁸.

191. Ο Κ. Rinxten προβάλλει ως δικαιολογία ότι οι κανόνες δεν ήταν σαφείς ή ότι, εν πάση περιπτώσει, είχε τηρήσει τους εσωτερικούς κανόνες του ΕΕΣ όπως ίσχυαν κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, ότι λάμβανε πάντοτε την έγκριση του Προέδρου του ΕΕΣ καθώς και ότι και άλλα μέλη του ΕΕΣ συμπεριφέρονταν με τον ίδιο τρόπο. Ακόμη και αν οι ανωτέρω ισχυρισμοί αληθεύουν –μολονότι, για να είμαστε ειλικρινείς, ουδέποτε αποδείχθηκε κάποιος από αυτούς, πλην των εγκρίσεων του Προέδρου–, κανένας από αυτούς δεν μπορεί να δικαιολογήσει τη συμπεριφορά του.

192. Πρώτον, όσον αφορά τη σαφήνεια των κανόνων που ίσχυαν, κατέδειξα ότι οι βασικοί κανόνες τους οποίους παρέβη ο Κ. Rinxten –οι σχετικοί με τις επίσημες αποστολές, τη χρήση των καρτών καυσίμων ή την απαγόρευση των πολιτικών δραστηριοτήτων– ήταν όχι μόνον σαφείς, αλλά και πλήρως γνωστοί σε αυτόν. Στη συνέχεια, φρονώ ότι είναι επίσης προφανές ότι οι αρχές της εντιμότητας, της διακριτικότητας και της ανεξαρτησίας, οι οποίες αποτελούν επίσης τη βάση των παραβάσεων που διέπραξε ο Κ. Rinxten, δεν χρειάζεται να αναπτύσσονται σε παράγωγες ρυθμίσεις για να καταστούν κατανοητές στην ουσία τους. Στο ίδιο πνεύμα, συμμερίζομαι την άποψη που διατύπωσε ο γενικός εισαγγελέας L. A. Geelhoed στην υπόθεση Επιτροπή κατά Cresson, κατά την οποία «[δ]εν είναι απολύτως εφικτό ούτε και χρήσιμο να τεθούν εξαντλητικά πρότυπα προσήκουσας συμπεριφοράς κατά την άσκηση δημοσίου αξιώματος. Θα υπάρχει πάντοτε ένα στοιχείο ως προς το οποίο μπορεί να μην είναι δυνατό να προσδιορισθεί ποιο πρότυπο παραβιάστηκε, αλλά να είναι δυνατό να συναχθεί παρά ταύτα το συμπέρασμα ότι η συμπεριφορά αντιβαίνει στο γενικό συμφέρον»¹³⁹. Συναφώς, μπορεί να επισημανθεί ότι οι κατηγορίες των πιθανών παραπτώματων στο πλαίσιο του άρθρου 286 ΣΛΕΕ δεν είναι δυνατόν να προβλεφθούν εξαντλητικά.

193. Δεύτερον, όσον αφορά το γεγονός ότι τα αιτήματα του Κ. Rinxten έλαβαν την έγκριση του Προέδρου του ΕΕΣ, πρέπει να υπομνησθεί, όπως εξάλλου έκρινε το Δικαστήριο στην απόφαση Επιτροπή κατά Cresson, ότι ο Κ. Rinxten δεν μπορεί να απαλλαγεί της ευθύνης του οχυρούμενος πίσω από την έγκριση άλλου προσώπου¹⁴⁰. Επιπλέον, επισημαίνεται ότι οι ληφθείσες εγκρίσεις στηρίζονταν σε πληροφορίες συχνά ελλιπείς, αν όχι ανακριβείς. Στο πλαίσιο αυτό, δεν μπορεί να προσαφθεί στον Πρόεδρο του ΕΕΣ ότι δεν ζήτησε συμπληρωματικές πληροφορίες σε περιπτώσεις που υπήρχαν αμφιβολίες. Πράγματι, η σχέση μεταξύ του Προέδρου και των μελών του Συνεδρίου δεν είναι ιεραρχικής φύσεως, αλλά πρόκειται μάλλον για σχέση μεταξύ ίσων, η οποία βασίζεται στην καλή πίστη και στην εμπιστοσύνη. Υπό τις συνθήκες αυτές, το κρίσιμο ζήτημα βεβαίως δεν ήταν αν ο Πρόεδρος του ΕΕΣ υποπτεύθηκε ότι ο Κ. Rinxten εψεύδετο, αλλά, αντιθέτως, αν ο Κ. Rinxten υπήρξε ειλικρινής.

194. Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, δυνάμει της αρχής της *καλόπιστης συνεργασίας* που κατοχυρώνεται στο άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, «[η] Ένωση και τα κράτη μέλη εκπληρώνουν τα εκ των Συνθηκών καθήκοντα βάσει αμοιβαίου σεβασμού και αμοιβαίας συνεργασίας». Εντούτοις, η Ένωση δεν είναι θεωρητική έννοια. Είναι πραγματικότητα που συγκεκριμενοποιείται από τα πρόσωπα που την αποτελούν, συμπεριλαμβανομένων των μελών των θεσμικών οργάνων

¹³⁸ Πρβλ. σημείο 75 των παρουσών προτάσεων, καθώς και απόφαση της 11ης Ιουλίου 2006, Επιτροπή κατά Cresson (C-432/04, EU:C:2006:455, σκέψη 71).

¹³⁹ Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα L. A. Geelhoed στην υπόθεση Επιτροπή κατά Cresson [C-432/04, EU:C:2006:140, σημείο 77 στο πρωτότυπο (αγγλική γλώσσα), αλλά σημείο 78 στις λοιπές γλωσσικές αποδόσεις].

¹⁴⁰ Πρβλ. απόφαση της 11ης Ιουλίου 2006, Επιτροπή κατά Cresson (C-432/04, EU:C:2006:455, σκέψη 145).

στο υψηλότερο επίπεδο. Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν οι εσωτερικοί κανόνες του ΕΕΣ σχετικά με τις πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται προς στήριξη αιτήσεως παροχής εγκρίσεως για την πραγματοποίηση αποστολής δεν ήταν ενδεχομένως πολύ απαιτητικοί κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών και πρέπει να θεωρηθεί ότι τηρήθηκαν εν προκειμένω, γεγονός παραμένει ότι οι *συμπεριφορές* τις οποίες οι αιτήσεις αυτές κάλυπταν ήταν προδήλως αντίθετες προς τις θεμελιώδεις αρχές που περιλαμβάνονταν στον όρκο που είχε δώσει ο K. Rinxten.

195. Τρίτον, όσον αφορά τη συμπεριφορά των λοιπών μελών του ΕΕΣ, ακόμη και αν υποτεθεί ότι αποδεικνύεται ότι ορισμένα από αυτά επέδειξαν παρόμοια συμπεριφορά –μολονότι, επαναλαμβάνω, κανένα στοιχείο δεν έχει προσκομιστεί για τον σκοπό αυτό–, πρέπει να υπομνησθεί ότι, βάσει της αρχής της νομιμότητας, κανείς δεν μπορεί να επικαλείται υπέρ αυτού παρανομία που διαπράχθηκε προς όφελος τρίτου¹⁴¹.

196. Υπό τις συνθήκες αυτές, είμαι υποχρεωμένος να συμπεράνω ότι η συμπεριφορά του K. Rinxten υπολείπεται σημαντικά των δεοντολογικών και κανονιστικών υποχρεώσεων που επιβάλλονται στα μέλη του ΕΕΣ. Κατά τον τρόπο αυτό, κατέστη υπεύθυνος σημαντικής παραβάσεως των δεοντολογικών υποχρεώσεών του, η οποία εμφανίζει ορισμένο βαθμό σοβαρότητας.

Δ. Κύρωση

197. Σύμφωνα με τα όσα επισήμανε το Δικαστήριο στην απόφαση της 11ης Ιουλίου 2006, Επιτροπή κατά Cresson (C-432/04, EU:C:2006:455), όσον αφορά τα μέλη της Επιτροπής βάσει του άρθρου 245, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, για παραβάσεις των υποχρεώσεων που απορρέουν εκ της θέσεως μέλους του ΕΕΣ επιβάλλεται κατ' αρχήν κύρωση βάσει του άρθρου 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ¹⁴². Μολονότι το ΕΕΣ επαφίεται στην ελεύθερη εκτίμηση του Δικαστηρίου όσον αφορά τον καθορισμό της φύσεως της εν λόγω κυρώσεως και την επιμέτρηση αυτής, το ΕΕΣ προβάλλει ότι η όποια κύρωση πρέπει να επιβληθεί λαμβανομένης υπόψη της αρχής της αναλογικότητας.

1. Νομολογία και αρχές που τυγχάνουν εφαρμογής

198. Η αρχή της αναλογικότητας των κυρώσεων κατοχυρώνεται προφανώς σε συνταγματικό επίπεδο στο άρθρο 49, παράγραφος 3, του Χάρτη. Η εν λόγω διάταξη ορίζει ότι η αυστηρότητα οποιασδήποτε ποινής δεν πρέπει να είναι δυσανάλογη προς το διαπραχθέν ποινικό αδίκημα¹⁴³. Μολονότι η παρούσα διαδικασία δεν συνεπάγεται βεβαίως οποιαδήποτε κρίση σχετικά με το αν ο K. Rinxten είναι ένοχος ποινικού αδικήματος, είναι εντούτοις σαφές ότι η αρχή της

¹⁴¹ Πρβλ. αποφάσεις της 4ης Ιουλίου 1985, Williams κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου (134/84, EU:C:1985:297, σκέψη 14), της 31ης Μαρτίου 1993, Ahlström Osakeyhtiö κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 και C-125/85 έως C-129/85, EU:C:1993:120, σκέψη 197), καθώς και της 16ης Ιουνίου 2016, Evonik Degussa και AlzChem κατά Επιτροπής (C-155/14 P, EU:C:2016:446, σκέψη 58).

¹⁴² Σκέψη 149.

¹⁴³ Όσον αφορά την εκτίμηση του ποινικού ή μη χαρακτήρα των δώξεων και των κυρώσεων, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου και σύμφωνα με τη νομολογία του ΕΔΔΑ, τρία κριτήρια είναι κρίσιμα. Το πρώτο κριτήριο είναι ο νομικός χαρακτηρισμός της παραβάσεως κατά το εθνικό δίκαιο, το δεύτερο είναι η ίδια η φύση της παραβάσεως και το τρίτο είναι ο βαθμός αυστηρότητας της κυρώσεως η οποία ενδέχεται να επιβληθεί στον ενδιαφερόμενο [πρβλ. απόφαση της 20ης Μαρτίου 2018, Garlsson Real Estate κ.λπ. (C-537/16, EU:C:2018:193, σκέψη 28 και εκεί μνημονεύομενη νομολογία)].

αναλογικότητας αποτελεί γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης η οποία τυγχάνει εφαρμογής στην επιβολή κυρώσεων, ανεξαρτήτως του πεδίου του δικαίου της Ένωσης περί του οποίου πρόκειται¹⁴⁴.

199. Εξάλλου, η απαίτηση περί αναλογικότητας των κυρώσεων απαντά και στη νομολογία του ΕΔΔΑ. Ειδικότερα, το άρθρο 1 του πρώτου πρόσθετου πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ ορίζει ότι «[π]αν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του».

200. Προκειμένου να διαπιστωθεί αν συντρέχει προσβολή του δικαιώματος αυτού, από τη νομολογία του ΕΔΔΑ προκύπτει ότι το τελευταίο εκτιμά τον αναλογικό χαρακτήρα των χρηματικών κυρώσεων, συμπεριλαμβανομένης της μείωσης ή της στέρησης συντάξεως γήρατος. Προς τούτο, εκτιμάται το ζήτημα αν επιτυγχάνεται δίκαιη ισορροπία μεταξύ των επιταγών του γενικού κοινωνικού συμφέροντος και της ανάγκης προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων του πολίτη¹⁴⁵. Κατά την εν λόγω νομολογία, η απαιτούμενη ισορροπία δεν θα έχει επιτευχθεί αν το ενδιαφερόμενο πρόσωπο επιφορτιστεί με ατομικό και υπέρμετρο βάρος¹⁴⁶.

201. Στο συγκεκριμένο πλαίσιο της μείωσης ή της στέρησης συντάξεως γήρατος, πρέπει επίσης να υπομνησθεί ότι το ΕΔΔΑ έχει επισημάνει ότι δεν εκτιμά ως εγγενώς μη εύλογη την πρόβλεψη της μείωσης ή ακόμη και της πλήρους στέρησης συντάξεων όταν κάτι τέτοιο είναι προσηκόν¹⁴⁷. Εξάλλου, το αν έχει επιτευχθεί η σωστή ισορροπία ή όχι θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από τις περιστάσεις και τους συγκεκριμένους παράγοντες της εκάστοτε περιπτώσεως που μπορούν να γείρουν την πλάστιγγα προς τη μία ή την άλλη πλευρά¹⁴⁸.

202. Κατά το άρθρο 52, παράγραφος 3, του Χάρτη, στον βαθμό που ο Χάρτης περιλαμβάνει δικαιώματα που αντιστοιχούν σε δικαιώματα τα οποία κατοχυρώνονται στην ΕΣΔΑ, η έννοια και η εμβέλειά τους είναι ίδιες με εκείνες που τους αποδίδει η εν λόγω Σύμβαση. Τούτο συνεπάγεται ότι, δεδομένου ότι το άρθρο 17, παράγραφος 1, του Χάρτη ορίζει επίσης ότι «κάθε πρόσωπο δικαιούται να είναι κύριος των νομίμως κτηθέντων αγαθών του, να τα χρησιμοποιεί, να τα διαθέτει και να τα κληροδοτεί», οι απαιτήσεις του ΕΔΔΑ που μόλις επισήμανα πρέπει κατ' ανάγκην να λαμβάνονται υπόψη κατά την ερμηνεία του ελάχιστου ορίου προστασίας για τους σκοπούς του άρθρου 17 του Χάρτη¹⁴⁹.

203. Για την εκτίμηση του κατά πόσον η κύρωση είναι σύμφωνη προς την αρχή της αναλογικότητας, η νομολογία προτείνει να ληφθούν υπόψη, μεταξύ άλλων, η συμπεριφορά του ενδιαφερόμενου προσώπου¹⁵⁰, η φύση και η σοβαρότητα της παραβάσεως για την οποία

¹⁴⁴ Μολονότι το πρώτο που σκέπτεται κανείς είναι η εκτίμηση του ύψους ενός προστίμου βάσει του δικαίου του ανταγωνισμού [βλ., ως παράδειγμα της σημασίας που έχει η αναλογικότητα στον εν λόγω τομέα, απόφαση της 26ης Σεπτεμβρίου 2018, Infineon Technologies κατά Επιτροπής (C-99/17 P, EU:C:2018:773, σκέψη 207)], εντούτοις η εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας στις κυρώσεις μπορεί να εντοπιστεί σε διάφορους άλλους τομείς, όπως είναι οι τελωνειακές υποθέσεις, η προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων ή η παράνομη μετανάστευση. Βλ., για τα παραδείγματα αυτά, προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Bobek στην υπόθεση Link Logistik N&N (C-384/17, EU:C:2018:494, σημείο 37 και τη μνημονεύομενη στις υποσημειώσεις νομολογία).

¹⁴⁵ Πρβλ. απόφαση του ΕΔΔΑ της 18ης Οκτωβρίου 2005, Banfield κατά Ηνωμένου Βασιλείου, CE:ECHR:2005:1018DEC000622304, και απόφαση του ΕΔΔΑ της 14ης Ιουνίου 2006, Φιλίππου κατά Κύπρου, CE:ECHR:2016:0614JUD007114810, §§ 65 και 66.

¹⁴⁶ Πρβλ. απόφαση του ΕΔΔΑ της 14ης Ιουνίου 2006, Φιλίππου κατά Κύπρου, CE:ECHR:2016:0614JUD007114810, § 61.

¹⁴⁷ Πρβλ. απόφαση του ΕΔΔΑ της 18ης Οκτωβρίου 2005, Banfield κατά Ηνωμένου Βασιλείου, CE:ECHR:2005:1018DEC000622304, και απόφαση του ΕΔΔΑ της 14ης Ιουνίου 2006, Φιλίππου κατά Κύπρου, CE:ECHR:2016:0614JUD007114810, § 68.

¹⁴⁸ Πρβλ. απόφαση του ΕΔΔΑ της 14ης Ιουνίου 2006, Φιλίππου κατά Κύπρου, CE:ECHR:2016:0614JUD007114810, § 68.

¹⁴⁹ Πρβλ. απόφαση της 21ης Μαΐου 2019, Επιτροπή κατά Ουγγαρίας (Επικαρπία επί γεωργικών γαιών) (C-235/17, EU:C:2019:432, σκέψη 72).

¹⁵⁰ Πρβλ. απόφαση του ΕΔΔΑ της 18ης Ιουνίου 2013, S.C. Complex Herta Import Export S.R.L. Lipova κατά Ρουμανίας, CE:ECHR:2013:0618JUD001711804, § 35.

προβλέπεται η κύρωση αυτή¹⁵¹, η διάρκεια της παραβάσεως των επίμαχων κανόνων¹⁵², αλλά και η ζημία που προκλήθηκε στο ΕΕΣ ως θεσμικό όργανο¹⁵³. Τέλος, το γεγονός ότι η στέρηση της συντάξεως γήρατος δεν αφήνει το ενδιαφερόμενο πρόσωπο χωρίς άλλα μέσα διαβίωσης, ή, γενικότερα, ότι δεν έχει καθοριστικό αντίκτυπο στη συνολική οικονομική κατάσταση του προσώπου, μπορεί επίσης να αποτελέσει κρίσιμο παράγοντα όσον αφορά την εκτίμηση της αναλογικότητας της οικείας κυρώσεως¹⁵⁴.

204. Από την εφαρμογή των εν λόγω αρχών στο ΕΕΣ συνάγεται το συμπέρασμα ότι οι κάτοχοι αξιωμάτων όπως ο Κ. Rinxten οφείλουν να ανταποκρίνονται στα υψηλότερα πρότυπα προσωπικής ακεραιότητας και εντιμότητας. Είναι σημαντικό να καταστεί τούτο σαφές. Πράγματι, οι άνθρωποι είναι, ως εκ της φύσεώς τους, αδύναμες υπάρξεις επιρρεπείς σε λάθη, ακόμη δε και οι πλέον έντιμοι και ευσυνείδητοι ενδέχεται να υποπίπτουν σε σφάλματα και σε εσφαλμένες κρίσεις. Επομένως, η όποια εκτίμηση περί αναλογικότητας πρέπει να λαμβάνει υπόψη τον ανθρώπινο παράγοντα. Εάν απαιτείτο από τους υποψηφίους για την κάλυψη υψηλών θέσεων να είναι τέλειοι, κανείς δεν θα μπορούσε κανονικά να κληθεί να υπηρετήσει στις θέσεις αυτές.

205. Ωστόσο, εν προκειμένω, υφίσταται εξ αρχής ένα εγγενές στοιχείο αναλογικότητας όσον αφορά την προσφυγή του άρθρου 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ, καθόσον, όπως έχω ήδη επισημάνει, μόνον σοβαρές παραλείψεις εκ μέρους του ενδιαφερόμενου μέλους θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν την άσκηση τέτοιας προσφυγής. Πάντως, όπως μόλις υπογράμμισα επίσης, για την εκτίμηση της αναλογικότητας πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και η ζημία που προκάλεσε ή πρόκειται να προκαλέσει η συμπεριφορά του μέλους στο οικείο θεσμικό όργανο. Όσοι αποδέχονται υψηλές θέσεις δεσμεύονται από ειδικό καθήκον να μην συμπεριφέρονται κατά τρόπο που θα έθιγε τους ίδιους τους σκοπούς του θεσμικού οργάνου στο οποίο υπηρετούν. Το ΕΕΣ αποσκοπεί κυρίως να διασφαλίσει ότι τα δημόσια έσοδα της Ένωσης δαπανώνται κατά τρόπο νόμιμο και αποδοτικό, οι δε σκοποί αυτοί δεν εκπληρώνονται επιτυχώς όταν μέλος του ΕΕΣ συμπεριφέρεται κατά τρόπο που προδήλως αντίκειται σε αυτούς και θίγει τη δημόσια εμπιστοσύνη στην ικανότητα ή ακόμη και τη βούληση του ΕΕΣ να εκπληρώσει την αποστολή του.

206. Πέραν των ως άνω αρχών, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όσον αφορά την κύρωση αυτή καθεαυτήν, το μόνο κρίσιμο νομολογιακό προηγούμενο είναι εκείνο το οποίο προσφέρει η ίδια η απόφαση Επιτροπή κατά Cresson. Στην εν λόγω υπόθεση, διαπιστώθηκε ότι πρώην Επίτροπος είχε επιδείξει χαριστική συμπεριφορά διορίζοντας φιλικό πρόσωπο σε συγκεκριμένη θέση ευθύνης για την οποία το πρόσωπο αυτό δεν διέθετε τα προσόντα. Μολονότι ο γενικός εισαγγελέας L. A. Geelhoed στις προτάσεις του κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η συμπεριφορά ήταν αρκούντως σοβαρή ώστε να δικαιολογεί την πλήρη στέρηση της συντάξεως της Έ. Cresson, εκτίμησε εντούτοις ότι συνέτρεχαν ελαφρυντικοί παράγοντες οι οποίοι ήταν επαρκείς για να δικαιολογήσουν περιορισμό της εν λόγω εκπτώσεως στο 50 %¹⁵⁵. Ωστόσο, το Δικαστήριο δεν

¹⁵¹ Πρβλ. απόφαση της 13ης Νοεμβρίου 2014, Reindl (C-443/13, EU:C:2014:2370, σκέψη 40).

¹⁵² Πρβλ. απόφαση της 6ης Νοεμβρίου 2003, Lindqvist (C-101/01, EU:C:2003:596, σκέψη 89).

¹⁵³ Πρβλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα L. A. Geelhoed στην υπόθεση Επιτροπή κατά Cresson [C-432/04, EU:C:2006:140, σημείο 122 στο πρωτότυπο (αγγλική γλώσσα), αλλά σημείο 123 στις λοιπές γλωσσικές αποδόσεις].

¹⁵⁴ Πρβλ. απόφαση του ΕΔΔΑ της 18ης Ιουνίου 2013, S.C. Complex Herta Import Export S.R.L. Lipova κατά Ρουμανίας, CE:ECHR:2013:0618JUD001711804, § 38, καθώς και απόφαση του ΕΔΔΑ της 14ης Ιουνίου 2006, Φιλίππου κατά Κύπρου, CE:ECHR:2016:0614JUD007114810, § 72. Κατά την ίδια έννοια, βλ. επίσης απόφαση της 30ής Μαΐου 2002, Onidi κατά Επιτροπής (T-197/00, EU:T:2002:135, σκέψη 152).

¹⁵⁵ Πρβλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα L. A. Geelhoed στην υπόθεση Επιτροπή κατά Cresson [C-432/04, EU:C:2006:140, σημεία 123 έως 125 στο πρωτότυπο (αγγλική γλώσσα), αλλά σημεία 124 έως 126 στις λοιπές γλωσσικές αποδόσεις].

έφτασε μέχρι το σημείο αυτό, αλλά περιορίστηκε στην κρίση ότι το ίδιο το γεγονός της ως άνω διαπιστώσεως αποτελούσε αφ' εαυτού επαρκή κύρωση. Δεν διέταξε να γίνει κάποια μείωση της συντάξεως της Έ. Cresson.

207. Υπό το πρίσμα του εν λόγω νομολογιακού προηγούμενου και των αρχών που διέπουν την εκτίμηση μιας κυρώσεως βάσει της αρχής της αναλογικότητας, ποια κύρωση θα έπρεπε να επιβληθεί εν προκειμένω;

2. Εφαρμογή της νομολογίας και των αρχών στα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υποθέσεως

208. Προκαταρκτικώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι η ίδια η απόφαση Επιτροπή κατά Cresson υπήρξε πρωτοποριακή. Τόσο οι προτάσεις του γενικού εισαγγελέα όσο και η απόφαση του Δικαστηρίου προσδιόρισαν τα απαιτούμενα πρότυπα τα οποία τεκμαίρεται ότι είναι γνωστά στους κατόχους ανώτερων αξιωμάτων όπως ο Κ. Ρίνχτεν. Συναφώς, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η επίμαχη παράλειψη δεν προκύπτει μόνον από πλείονες μεμονωμένες και σοβαρές πράξεις, αλλά και από πράξεις των οποίων η επανειλημμένη τέλεση απηχεί δυστυχώς πρόδηλη περιφρόνηση για τα εν λόγω πρότυπα.

209. Με άλλα λόγια, η διαπιστωθείσα εν προκειμένω συμπεριφορά μαρτυρεί μη συμμόρφωση, με διαρκή και περιφρονητικό τρόπο, προς τους συνήθεις κανόνες συμπεριφοράς, γεγονός το οποίο συνιστά σοβαρή παραβίαση των θεμελιωδών αρχών που διέπουν τη δέσμευση την οποία αναλαμβάνουν τα μέλη όλων των θεσμικών οργάνων της Ένωσης: για εντιμότητα, διακριτικότητα και ανεξαρτησία, όπως προβλέπεται, όσον αφορά το ΕΕΣ, στα άρθρα 285 και 286 ΣΛΕΕ.

210. Εν συνεχεία, ενώ η απόφαση Επιτροπή κατά Cresson αφορούσε μία μόνον πράξη οπωσδήποτε κατάφωρης χαριστικής συμπεριφοράς, η συμπεριφορά του Κ. Ρίνχτεν αποδεικνύει ότι ο αυτός ήταν, επανειλημμένως και επί χρονική περίοδο που εκτείνεται σε αρκετά έτη, διατεθειμένος να προβαίνει σε κατάχρηση της θέσεώς του επιδιδόμενος σε πράξεις από τις οποίες αποκόμιζε προσωπικό πλουτισμό ή προς επιδίωξη των προσωπικών συμφερόντων του. Συναφώς, είναι αδικαιολόγητη η συνεχιζόμενη εμπλοκή του Κ. Ρίνχτεν στην πολιτική δραστηριότητα βελγικού κόμματος, εξίσου δε αδικαιολόγητη είναι και η συμπεριφορά του όσον αφορά τα αιτήματα επιστροφής διαφόρων δαπανών, όπως είναι αυτές που αντιστοιχούν στο σύνολο του ταξιδιού στην Κούβα, στην επίσκεψη στο Crans Montana και στις διάφορες κληρονομικές εξορμήσεις. Ο Κ. Ρίνχτεν σαφώς καταχράστηκε το καθεστώς των καρτών καυσίμων για τις δικές του ιδιωτικές ανάγκες, ενώ η πιο επιεικής εξήγηση για την εκ μέρους του προσφορά του ακινήτου του προς μίσθωση στην F. Mogherini υπό περιστάσεις πρόδηλης συγκρούσεως συμφερόντων είναι ότι η προσφορά αυτή μαρτυρεί εξαιρετικά κακή εκτίμηση της καταστάσεως.

211. Επιπλέον, ενώ ορισμένες από τις πράξεις αυτές είχαν αντίκτυπο στον προϋπολογισμό της Ένωσης, όλες είχαν επίσης συνέπειες επί της αξιοπιστίας και της δημόσιας εικόνας της Ένωσης και, ειδικότερα, του ΕΕΣ. Τούτο είναι ακόμη σοβαρότερο για ένα θεσμικό όργανο όπως το ΕΕΣ, του οποίου η νομιμότητα έγκειται στην ανεξαρτησία του και στη σημασία του ρόλου που διαδραματίζει ως προς την προώθηση της χρηστής διακυβερνήσεως και της εμπιστοσύνης στον τρόπο με τον οποίο δαπανώνται τα δημόσια έσοδα της Ένωσης. Αν δεν υπάρχει εμπιστοσύνη ως προς το ότι ένα μέλος του ΕΕΣ συμμορφώνεται με τα υψηλά πρότυπα όσον αφορά τα οικονομικά ζητήματα, τούτο θίγει το όλο σύστημα της δημοσιονομικής εποπτείας εντός της Ένωσης και βλάπτει το ίδιο το θεσμικό όργανο του οποίου αποτελούσε μέλος.

212. Τέλος, ελάχιστα είναι αυτά που μπορούν να προβληθούν ως ελαφρυντικές περιστάσεις πέραν του γεγονότος ότι ο Κ. Ρίνχτεν προσέφερε τις υπηρεσίες του επί 12 έτη και προσέφερε, είμαι πρόθυμος να δεχθώ, κάποιο αξιόλογο έργο κατά τη διάρκεια του διαστήματος αυτού. Εντούτοις, πρώτον, όπως κατέδειξα, οι βασικοί κανόνες που παραβιάστηκαν ήταν σαφείς, απολύτως γνωστοί και κατανοητοί για κάποιον που υπηρετεί σε θέση όπως αυτή του Κ. Ρίνχτεν. Δεύτερον, μολονότι ο Κ. Ρίνχτεν έλαβε εγκρίσεις για ορισμένες αποστολές ή δαπάνες, οι εν λόγω εγκρίσεις στηρίζονταν σε πληροφορίες συχνά ελλιπείς ή ακόμη και ανακριβείς. Τρίτον, ακόμη και αν αποδεικνυόταν –πράγμα το οποίο δεν συνέβη– ότι ορισμένα άλλα μέλη του ΕΕΣ είχαν επιδείξει παρόμοια συμπεριφορά με αυτή του Κ. Ρίνχτεν, τούτο δεν θα ελάττωνε την εγγενή σοβαρότητα της συμπεριφοράς αυτής. Τέταρτον, προσθέτω επιπλέον ότι, ακόμη και αν η έκπτωση από το συνταξιοδοτικό δικαίωμα μπορεί να έχει πραγματικό οικονομικό αντίκτυπο στον Κ. Ρίνχτεν –αυτός όμως δεν είναι και ο σκοπός του άρθρου 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ;–, υπενθυμίζω ότι η επίδικη έκπτωση αφορά μόνον ένα μέρος της επαγγελματικής δραστηριότητας του Κ. Ρίνχτεν το οποίο, παρά τις δύο θητείες του, είναι αρκετά μικρό σε σχέση με τη συνολική επαγγελματική σταδιοδρομία του. Κατά συνέπεια, υπό τις συνθήκες αυτές, δεν πιστεύω ότι η έκπτωση από το συνταξιοδοτικό δικαίωμά του ως μέλους του ΕΕΣ –ακόμη και η πλήρης έκπτωση– ενδέχεται να αφήσει τον Κ. Ρίνχτεν χωρίς κανένα μέσο διαβίωσης.

213. Η ανωτέρω ανάλυση οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η συμπεριφορά του Κ. Ρίνχτεν χρήζει αυστηρής αποδοκιμασίας. Για τον λόγο αυτό, φρονώ ότι οι παραβάσεις, όπως περιγράφηκαν και διαπιστώθηκαν ανωτέρω, είναι αρκούντως σοβαρές ώστε να δικαιολογούν την έκπτωση από το δικαίωμα σε σημαντικό μέρος της συντάξεώς του και σε άλλα συναφή ωφελήματα. Μολονότι, όπως προανέφερα, είμαι διατεθειμένος να δεχθώ ότι ο Κ. Ρίνχτεν έχει προσφέρει κάποιο αξιόλογο έργο κατά τη διάρκεια των θητειών του –και το γεγονός αυτό καθεαυτό πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά την εκτίμηση της αναλογικότητας–, εντούτοις το γεγονός ότι έχει προκληθεί σημαντική ζημία στο θεσμικό όργανο δεν μπορεί να αναιρηθεί.

214. Κατόπιν όλων των ανωτέρω, είναι αναγκαίο να επιβληθεί στον Κ. Ρίνχτεν αυστηρή κύρωση για τη συμπεριφορά του. Κατά συνέπεια, προτείνω στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της αρμοδιότητας που του απονέμεται από το άρθρο 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ, να κηρύξει τον Κ. Ρίνχτεν έκπρωτο από τα δύο τρίτα των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων του.

VIII. Τα αιτήματα του Κ. Ρίνχτεν και τα δικαστικά έξοδα

215. Πρώτον, ο Κ. Ρίνχτεν ζητεί να προσκομισθεί η έκθεση εσωτερικού ελέγχου, για την περίοδο 2012-2018, των εξόδων αποστολής των μελών του ΕΕΣ και της χρήσεως των υπηρεσιακών οχημάτων από όλα τα εν λόγω μέλη. Φρονώ ότι το αίτημα αυτό πρέπει να απορριφθεί διότι δεν έχει καμία χρησιμότητα στην κρίση περί της προσωπικής συμπεριφοράς του.

216. Δεύτερον, όσον αφορά το αίτημά του περί αποζημίωσης, φρονώ ότι το αίτημα αυτό είναι απαράδεκτο στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 286, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ. Εν πάση περιπτώσει, αν το Δικαστήριο αποφασίσει να συνταχθεί με την ανάλυσή μου, το αίτημα αυτό θα είναι αβάσιμο.

217. Όσον αφορά τα δικαστικά έξοδα, κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι το ΕΕΣ ζήτησε την καταδίκη του Κ. Ρίνχτεν και αυτός ηττήθηκε, ο τελευταίος πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

ΙΧ. Πρόταση

218. Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, προτείνω στο Δικαστήριο:

- να κρίνει παραδεκτή την προσφυγή του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου·
- να κρίνει ότι ο Κ. Ρίνχτεν παρέβη τις υποχρεώσεις που απορρέουν εκ της θέσεώς του ως μέλους του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου κατά την έννοια των άρθρων 285 και 286 ΣΛΕΕ·
- να κηρύξει τον Κ. Ρίνχτεν έκπτωτο από τα δύο τρίτα των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων του και των συναφών ωφελημάτων από της εκδόσεως της αποφάσεως επί της υπό κρίση υποθέσεως·
- να κρίνει απαράδεκτο ή, εν πάση περιπτώσει, αβάσιμο το αίτημα του Κ. Ρίνχτεν περί αποζημιώσεως·
- να καταδικάσει τον Κ. Ρίνχτεν στα δικαστικά έξοδα.